

BURGEN UND SCHLÖSSER IN NIEDERSCHLESNIEN • HRADY A ZÁMKY DOLNÍHO SLEZSKA

ZAMKI I PAŁACE DOLNEGO ŚLĄSKA

w akwareli Andrzeja Woźniaka

ZAMKI I PAŁACE DOLNEGO ŚLĄSKA
BURGEN UND SCHLÖSSER IN NIEDERSCHLESSEN
HRADY A ZÁMKY DOLNÍHO SLEZSKA

BURGEN UND SCHLÖSSER IN NIEDERSCHLESSEN
HRADY A ZÁMKY DOLNÍHO SLEZSKA

**ZAMKI I PAŁACE
DOLNEGO ŚLĄSKA**
w akwareli Andrzeja Woźniaka

WROCŁAW 2008

dedykacja

Słowo wstępne Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego do publikacji „Zamki i pałace Dolnego Śląska” w akwareli Andrzeja Woźniaka.

Z prawdziwą satysfakcją przyjąłem wiadomość o realizowanym od 2006 roku przez Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Dolnego Śląska projekcie przybliżającym historię i tradycję tego wyjątkowego regionu. Inicjatywa ta wspaniale wpisuje się w działania Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego mające na celu promowanie różnych zakątków Polski poprzez informację o interesujących zabytkach i odbywających się tam wydarzeniach kulturalnych. Mam nadzieję, że powyższy projekt stanie się inspiracją dla kolejnych instytucji widzących potrzebę aktywnego włączenia się w działalność na rzecz promocji kulturalnego dziedzictwa naszego kraju. Niniejszy tom zawiera cykl ilustracji ukazujących wspaniałe zamki i pałace świetnie sportretowane przez artystę w technice akwareli, będące swego rodzaju wizytówką województwa dolnośląskiego.

Jestem przekonany, że cykl publikacji pod wspólnym tytułem „Dolny Śląsk wczoraj i dziś” jest cenną propozycją dla tych wszystkich, którym Ziemia Dolnośląska jest szczególnie bliska.

Bogdan Zdrojewski

Vorwort des Ministers für Kultur und das nationale Erbe zum Album „Burgen und Schlösser in Niederschlesien“ auf den Aquarellbildern von Andrzej Woźniak.

Mit großer Freude habe ich von dem seit 2006 durch die Gesellschaft für Förderung und Unterstützung von Niederschlesien (Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Dolnego Śląska) umgesetzten Projekt erfahren, das uns die Geschichte und Tradition dieser außergewöhnlichen Region nahe bringen soll. Diese Initiative passt sich sehr gut in die Strategie des Ministeriums für Kultur und das nationale Erbe ein, zahlreiche Regionen Polens und ihre Sehenswürdigkeiten sowie die dort stattfindenden Kulturveranstaltungen, zu fördern. Hoffentlich inspiriert dieses Projekt auch weitere Institutionen, die die Notwendigkeit der aktiven Beteiligung an der Propagierung des kulturellen Erbe unseres Landes erkennen. Der folgende Band beinhaltet einen Bilderzyklus wunderschöner Burgen und Schlösser. Sie wurden vom Künstler in Aquarelltechnik großartig dargestellt und stellen eine Art Visitenkarte der Wojewodschaft Niederschlesien dar.

Die Buchreihe „Schlesien damals und heute“ ist mit Sicherheit ein wertvolles Angebot für alle, denen Schlesien besonders nahe ist.

Minister Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Úvodní slovo Ministra kultury a národního dědictví k publikaci „Hrady a zámky Dolního Slezska“ v akvarelech Andrzeje Woźniaka.

S neskrývanou radostí jsem přijal zprávu o projektu, který od roku 2006 realizuje Sdružení pro rozvoj a zviditelnění Dolního Slezska s myšlenkou přiblížit dějiny a tradici tohoto výjimečného regionu. Tato iniciativa dokonale zapadá do rámce aktivit Ministerstva kultury a národního dědictví, uskutečňovaných s cílem zviditelnit různá zákoutí Polska cestou informací o zajímavých památkách a s nimi spojených kulturních akcích. Doufám, že tento projekt bude inspirací pro další instituce, jež vidí potřebu podílet se na aktivitách, které pomohou zviditelnit kulturní dědictví naší země. Tento svazek obsahuje ilustrace, na nichž umělec akvarelovou technikou mistrně zachytil nádherné hrady a zámky, které jsou jakousi vizitkou Dolnoslezského vojvodství.

Jsem přesvědčen, že cyklus publikací se souhrnným názvem „Dolní Slezsko včera a dnes“ shledají hodnotným všichni, jimž je Dolnoslezská země obzvláště blízká.

ZWIĄZEK
POLSKICH
ARTYSTÓW
PLASTYKÓW
POLSKA
SZTUKA
UŻYTKOWA

Związek Polskich Artystów Plastyków Polska Sztuka Użytkowa we Wrocławiu

50-301 Wrocław, ul. Jedności Narodowej 121
tel. (0-48) 071-321-28-98, k. 0-605-519-488
www.plastycy.net e-mail: plastycy@wp.pl

Zespół redakcyjny: Jerzy Jerych, Andrzej Woźniak

Redakcja naukowa: dr Romuald M. Łuczyński

Oprawa graficzna: Jerzy Jerych, Andrzej Martyna

Skład: Wojciech Majczyk

Tłumaczenie tekstów: Anna Trojak (j. niemiecki)
Bohdan Małysz (j. czeski)

Magdalena Wawrzykowska
(j. niem. str. 5, 11, 18)

Stowarzyszenie na Rzecz Promocji Dolnego Śląska

54-613 Wrocław, ul. Krzemieniecka 60a
tel./fax (071) 354-57-00, (071) 357-47-16 w.115
www.dolnyślask.wroc.pl
spds@dolnyślask.wroc.pl

DOLNY ŚLĄSK
WCZORAJ I DZIŚ

Publikacja towarzysząca cyklowi wydawniczemu
„DOLNY ŚLĄSK WCZORAJ I DZIŚ”
wydawanemu przez Stowarzyszenie na Rzecz
Promocji Dolnego Śląska we Wrocławiu

Rada Programowa cyklu:

dr Bogdan Cybulski, bp dr Edward Janiak,
dr Adolf Juzwenko, Jerzy Ludwin, Sławomir Najnigier,
Rainer Sachs, prof. dr hab. Włodzimierz Suleja

Druk:

Wydawnictwo „Millennium” Artur Wyszynski, Siedlec, ul. Leśna 2b, 55-095 Mirków
tel./fax (071) 398 76 86, e-mail: biuro@millennium95.pl, www.millennium95.pl
Nakład: 1000 egzemplarzy, ISBN: 978-83-927406-1-2

Przez wieki architektura była tworzona w zgodzie z otaczającą przyrodą, stawiała się jej częścią. Zamki i pałace, harmonijnie skomponowane z tonacją i kształtem krajobrazu, stanowią część pejzażu, dodając mu malowniczości i dramatyzmu. Pomimo że wiele z nich jest tylko ruiną, niemniej jednak równie cenną jak te, z którymi historia obeszła się łagodniej. Także dzisiaj w dobie komputeryzacji wszystkiego i wszystkich stare zamki należą do najchętniej odwiedzanych miejsc. Dają przybyszom odrobinę zadumy, uśmiech melancholii, wspomnienie minionego czasu. Stają się natchnieniem dla artystów różnych sztuk. W ostatnich latach natchnieniem dla mnie stały się zamki i pałace będące jednym z najpiękniejszych elementów krajobrazu Dolnego Śląska. Tu losy trzech narodów odbiły swoje piętno. W ich surowym, ponadczasowym pięknie odnajduję dawno temu zakletą w ich murach magię. Zainspirowany atmosferą tych miejsc zagłębiam się w świat dobrych baśni i złych historii i jak zaczarowany maluję, maluję, maluję... Mam za szczyt przedstawić Państwu efekt wędrówek po zamkach i pałacach Dolnego Śląska i mam nadzieję, że te skromne dzieła przesiąknięte magią dawnych miejsc wywołają u odbiorców refleksję nad światem.

„Dobrych baśni i złych historii...”

Über Jahrhunderte wurde Architektur im Einklang mit der umgebenden Natur geschaffen, wurde ein Teil von ihr. Die Burgen und Schlösser, welche harmonisch mit der Farb- und Formgebung in der Landschaft erbaut worden sind, bilden deren Bestandteil und fügen der Landschaft Farbenreichtum und Dramatik hinzu. Obwohl, heute viele von ihnen nur noch Ruinen sind, sind diese ebenso wertvoll wie die mit denen sich die Geschichte gelinder umgegangen ist. Auch heute im Zeitraum des allumfassenden Computers sind die alten Schlösser gern besuchte Orte. Sie schenken den Besuchern ein wenig Nachdenklichkeit, ein melancholisches Lächeln, eine Erinnerung an die vergangenen Zeiten. Sie werden zur Inspiration für Künstler aller Art. In den letzten Jahren haben mich die Schlösser, welche eins der allerschönsten Elemente der Niederschlesischen Landschaft darstellen, inspiriert. Hier hat das Schicksal dreier Nationen sein Gepräge hinterlassen. In ihrer rauen, überzeitlichen Schönheit finde ich die vor Jahren in ihren Mauern verzauberte Magie wieder. Die Atmosphäre dieser Orte hat mich angeregt und ich vertiefe mich in die Welt schöner Märchen und böser Geschichten und wie verzaubert male ich, male ich und male... Ich habe die Ehre Ihnen das Ergebnis meiner Wanderungen zu Schlössern und Burgen durch Niederschlesien vorzustellen. Auch hoffe ich, dass meine von der Magie der alten Bauwerke durchtränkten Gemälde bei dem Betrachter eine Reflexion über die Welt hervorgerufen werden.

„Schöner Märchen und bösen Geschichten.“

Po staletí byla architektura tvořena v souladu s okolní přírodou, stávala se její součástí. Hradby a zámky harmonicky ladí s tóninou a tvarem krajiny a představují tak nedílnou součást scenerie, které vdechují větší dramatickosti a malebnosti. I když jsou některé z nich už jen pouhou zříceninou, není jejich hodnota o nic menší než těch, k nimž byl zub času a tok dějin šetrnější. Také dnes, v době informatizace všeho a všech, patří staré hradby a zámky k nejnavštěvovanějším místům. Poskytují návštěvníkům chvíle zamyšlení i zasnění, úsměv melancholie, vzpomínky na doby dávno minulé. Stávají se inspirací pro umělce různých oborů. Mou osobní inspirací se v poslední době staly hradby a zámky, představující jedny z nejkrásnějších krajinných prvků Dolního Slezska. Zde zanechaly své stopy osudy tří národů. V jejich stohách, nadčasové kráse nacházím kouzlo, zakleté v jejich zdech před staletími. Inspirován atmosférou těchto míst, ponořuji se do světa dobrých legend i zlých dějinných událostí a jako začarovaný maluji, maluji, maluji... Je mi ctí představit Vám výsledek mých toulek po hradech a zámcích Dolního Slezska. Doufám, že tato skromná díla, zavánějící magií dávných míst, povzbudí Čtenáře k zamyšlení nad světem.

„Dobrych legend i zlých dějinných událostí“.

zamki i pałace Dolnego Śląska

Dolny Śląsk, jak żaden inny obszar Polski, nasycony jest wielką ilością rezydencji – zamków, dworów i pałaców. W swoim statystycznym opisie Śląska, wydanym we Wrocławiu w 1845 r., Johann Georg Knie* wymienia niemal 1300 miejscowości, w których znajdowały się pałace (Schloss) lub mniejszej rangi siedziby ziemiańskie (herrschaftlich Wohnhaus, herrschaftlich Hof), znajdujące się na obszarze Dolnego Śląska. Jeśli do tego dodamy niewielką ilość pominiętych przez Kniego obiektów i te, które wybudowano w następnych kilkudziesięciu latach, śmiało można przyjąć, że u schyłku drugiej wojny światowej na naszym obszarze było około 1500 tego typu obiektów.

W XIII w. było na Śląsku kilkadziesiąt murowanych zamków, należących do panujących książąt, a w końcu średniowiecza wiele z nich należało także do bogatych rycerzy oraz panów, zależnych bezpośrednio od króla. W tym czasie zamki zaczęły tracić swoje funkcje obronne i te, które przetrwały zawieruchy wojenne, np. okres wojen husyckich, w ciągu następnych wieków w wyniku częstych przebudów zaczęły przekształcać się w mieszkalną rezydencję, najpierw dwór, później pałac.

Wiek XVI to czasy włoskich wpływów w dolnośląskiej architekturze, budowy szlacheckich dworów, często stawianych na miejscu zniszczonych wcześniej zamków. W okresie renesansu mieszkalna część zamku stawała się coraz większa, wprowadzono wtedy dziedzińce z krużgankami, otoczone jednotraktowymi budynkami.

Charakterystycznym elementem stała się attyka, którą otrzymało wiele przebudowywanych budowli, jak choćby zamki w Bolkowie, Prochowicach, Kłaczynie, także Chojnik. Elewacje nowo budowanych dworów pokrywano sgraffitami, najczęściej o formach geometrycznych, imitujących boniowanie, później także w formie ornamentów roślinnych lub scen figuralnych.

Początek wieku XVII to na Śląsku późny renesans i zmiana włoskich wpływów na korzyść niderlandzkich. Wiele ówczesnych rezydencji otrzymało szczyty, obficie zdobione sgraffitami, z bogatym rysunkiem krawędzi. Używano charakterystycznych motywów niderlandzkich, takich jak ornamenty okuciowe i wstęgowe, odginane lub skręcane w ślimacznice. Wnętrza nowo budowanych dworów często nakryte były sklepieniami krzyżowymi lub beczkowymi z lunetami albo drewnianymi stropami kasetonowymi z bogatą polichromią.

Kiedy na Śląsku zapanował barok, w drugiej połowie XVII w., zamki śląskie zupełnie już straciły swój obronny charakter i albo uległy zniszczeniu (Chojnik, Gryf), pozostając trwałymi ruinami, albo zostały przebudowane na wielkopańskie rezydencje (Książ). W tym czasie stare dwory poddawano przebudowie, często gruntownej, zmieniając ich elewacje i wnętrza, dużą wagę przywiązując do rzeźby i sztukaterii. Zaczęto także wznosić coraz więcej nowych dworów i pałaców, murowanych, niejednokrotnie piętrowych, z dużą ilością pomieszczeń. Pałace otrzymały bogate i okazałe por-

* J. G. Knie: *Übersicht der Dörfer, Flecken, Städte und anderen Orte der Königlich Preussischen Provinz Schlesien*, Breslau 1845

tale, nierzadko balkonowe, a także niezwykle finezyjne kute kraty w oknach.

W XVIII w. w niespotykanym stopniu rozwinęła się barokowa i klasycystyczna architektura pałacowa na Śląsku, która w znacznym stopniu poddana była wpływom architektury francuskiej, dominującej w ówczesnej Europie. Charakterystyczne było trójskrzydłowe, symetryczne założenie z reprezentacyjnym dziedzińcem od frontu. Wnętrze zawierało amfiladowy układ pomieszczeń, a z obszernego holu na piętro prowadziły paradne schody. W pobliżu pałaców zakładano geometryczne ogrody i parki, w których strzyżono drzewa, tworzone sztuczne jeziora, stawy i sadzawki urozmaicone wodospadami i wodotryskami, budowano fontanny, oranżerie, różnorodne pawilony i ustawiano posągi, urządzano ptaszarnie.

W XIX w. powstało wiele ciekawych budowli pałacowych, m.in. pałace w Miliczu, Kluczowej, Machnicach, południowe skrzydło pałacu królewskiego we Wrocławiu. Przebudowano pałace w Karpnikach, rozbudowano królewską rezydencję w Mysłkowicach. Druga połowa XIX stulecia to czas wznoszenia rezydencji eklektycznych (Kamieniec Ząbkowicki, Kościelnik Górny, Kopice, Podzamek, Przemków, Samborowice, Szczodre), głównie neogotyckich lub neorenesansowych, a także mieszaniny kilku stylów. Dokonywano także przebudowy istniejących już obiektów, nadając im w całości lub jedynie w części formę nawiązującą do stylu historycznego (Kliczków, Ratno Dolne, Dobrocin, Brzeg Dolny). Pałac

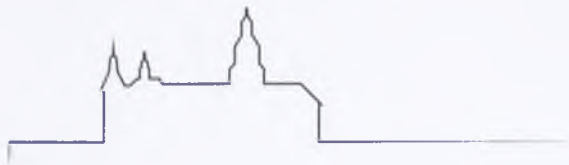
taki zdobny był w wieże i wieżyczki, krenelaż, sterczyny, spadziste dachy pokrywano tanim, praktycznym i wytrzymałym łupkiem.

Niewielka ich część została zniszczona w wyniku bezpośrednich działań wojennych w 1945 r. Wiele jednak zdewastowano dopiero po wojnie, w wyniku zaniedbań ze strony ich użytkowników. Niektóre, jak wyrzut sumienia, stoją dziś w ruinie, coraz mniej przypominając czasy swojej świetności. Część z nich ma jeszcze szanse na uratowanie, ale z każdym dniem coraz mniejsze.

Znaczna część ziemiańskich rezydencji dolnośląskich nie dotrwała jednak do naszych czasów. Zostały bowiem rozebrane i najmniejszy nawet ślad po nich nie pozostał. Czasem jedynie pusty plac otoczony drzewami lub pozostałości stawu pozwalają zorientować się, gdzie stał pałac. Niekiedy wspaniałe, potężne platany pomagają określić miejsce jego usytuowania.

Ze śląskiego pejzażu zniknęły znakomite, wielkie założenia, takie jak pałace w Przemkowie, Sycowie, Szczodrem czy Żmigrodzie, ale także znacznie mniejsze: w Chelmcu, Cieszkowie, Kwietnikach, Wolanach. Nie ma też, poza niewielkim skrzydłem, XIX-wiecznej części pałacu królewskiego we Wrocławiu, przy obecnym pl. Wolności. Tę listę można byłoby długo jeszcze kontynuować.

Sytuacja zmieniała się na korzyść na początku lat dziewięćdziesiątych minionego stulecia, kiedy to wiele obiektów, w różnym stanie i różnej wartości historycznej i artystycznej, znalazło się w gestii Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Od niej to, za-

równy osoby prywatne, jak i różnego rodzaju instytucje, nabyły pewną ilość rezydencji, z których wiele zostało odremontowanych. Niektóre stały się prywatnymi rezydencjami (Biskupice Podgórne, Wielka Lipa), inne przeznaczono na hotele czy ośrodki konferencyjne (Kliczków, Krasków, Krobielowice, Łomnica, Miłków, Staniszków). Z przykrością należy stwierdzić, że proces niszczenia dolnośląskich pałaców nie został jednak zahamowany. Na przełomie XX i XXI wieku zniszczeniu w wyniku pożarów uległo kilka obiektów, m.in. pałace w Płoninie, Ratnie Dolnym, Goczałkowie. Spłonął także remontowany pałac w Wojanowie. Ten jednak miał na tyle szczęścia, że wkrótce został odkupiony i dziś jego remont dobiega końca.

W dalszym ciągu niszczą ciekawe, niewielkie założenia parkowo-pałacowe, na które nie można znaleźć chętnych do remontu. Na naszych oczach giną więc pałace i dwory w Gorzanowie, Idzikowie czy Jaskowej Górnej na ziemi kłodzkiej, w Gałowie pod Wrocławiem, Maciejowcu koło Wlenia, Wiśniowej pod Świdnicą, w Warcie Bolesławieckiej czy w Lipie koło Bolkowa. To tylko kilka obiektów wybranych przypadkowo. Co jednak ciekawe, niektóre z nich mają właściciela, nawet od wielu lat, kompletnie jednak nie dbającego o swój zabytek. Prawdopodobnie po zamku w Lipie za kilka lat pozostanie już tylko niewielka sterta gruzu.

Nie jest to optymistyczny obraz współczesnych rezydencji dolnośląskich. Dlatego należy wszelkimi możliwymi sposobami po-

popularyzować wiedzę o nich, aby uchronić od zapomnienia to, co świadczy o przeszłości tej ziemi, jest dziedzictwem, które powinniśmy chronić nie tylko dlatego, że tak nakazuje prawo (mało, niestety w tym przypadku skuteczne), ale dlatego, że mamy wewnętrzną potrzebę. Widocznie brakuje nam wrażliwości na znikające piękno i odchodzącą w niepamięć historię.

Z tym większym zadowoleniem należy przyjmować wydawnictwa popularyzujące nasze zabytki. Jeleniogórski artysta plastyk Andrzej Woźniak od kilku lat w swoich akwarelach prezentuje piękno dolnośląskich zamków, pałaców i dworów. Założył sobie ambitny plan udokumentowania jak największej ilości rezydencji, a może nawet wszystkich, szczególnie tych, które chylą się ku upadkowi. W ten sposób w swoich pracach plastycznych pozostawi potomnym to, czego nie można już uratować i co bezpowrotnie ginie na naszych oczach.

dr Romuald M. Łuczyński

Burgen und Schlösser in Niederschlesien

Wie kein anderer Teil Polens ist Niederschlesien mit einer großen Zahl von Herrschaftsresidenzen – Burgen, Schlössern und Palästen übersät. In der 1845 in Breslau herausgegebene Beschreibung Schlesiens von Johann Georg Knie* wurden über 1300 Orte genannt, in denen sich Schlösser und adelige Residenzen von niedrigerem Rang (herrschaftliches Wohnhaus, herrschaftlicher Hof), befanden. Rechnet man noch einige von Knie unberücksichtigte sowie die in den nachfolgenden Jahrzehnten erbauten Anlagen hinzu, kann davon ausgegangen werden, dass in unserer Region zu Ende des zweiten Weltkrieges etwa 1500 Bauwerke dieser Art existierten.

Bereits im 13. Jh. gab es in Schlesien etliche Dutzend Burgen (und Schlösser, die den herrschenden Fürsten und Herzögen gehörten. Zu Ende des Mittelalters gehörten viele von ihnen auch den als direkte Vassallen des Königs wirkenden reichen Rittern und Gutsherren. In dieser Epoche verlieren die Burgen langsam ihre Verteidigungsfunktion und die, die die Kriegswirren, wie die Hussitenkriege, überstanden hatten, werden in den nachfolgenden Jahrhunderten nach zahlreichen Umbaumaßnahmen in eine bewohnte Residenz – zuerst in ein Herrenhaus und dann in ein Palais – umgestaltet.

Das 16. Jh. ist die Epoche der italienischen Einflüsse in der schlesischen Architektur. In dieser Zeit entstehen viele Herrenhäuser, oft anstelle der früher zerstörten Burgen. Der Wohnbereich der Burg wird in der Renaissance vergrößert sich stetig, es kommen Höfe mit Kreuzgängen dazu. Sehr charakteristisch für damals umgebaute Bauwerke ist die

Attika, ein Element, das z.B. Schlösser in Bolkenhain (Bolków), Parchwitz (Prochowice), Kauder (Kłaczyna) oder Kynast (Chojnik) bekamen. Die Fassaden der neu erbauten Landhäuser werden oft mit Kratzputz bedeckt, meistens mit den das Bossenwerk imitierenden geometrischen Formen, später auch mit Pflanzenornamenten oder Figurszenen.

Anfang des 17. Jh.s, also zur Zeit der späten Renaissance, werden die italienischen Einflüsse langsam durch niederländische verdrängt. Viele der damaligen Residenzen bekommen einen geschmückten Giebel aus Kratzputz mit sorgfältig ausgearbeitetem Randschlag. Gerne setzt man charakteristische niederländische Ornamente wie Beschlag-, Bandel-, Schweif- oder Rollwerk ein. Die Innenräume der neu gebauten Häuser deckte oft ein Kreuz- oder Tonnengewölbe mit Lünetten bzw. eine hölzerne Kassettendecke mit einer reichen Vielfarbigkeit.

In der zweiten Hälfte des 17. Jh.s, also der Zeit des Barock, haben die meisten Burgen ihre Verteidigungsfunktion eingebüßt und sind entweder verfallen – einige blieben bis heute Ruinen, Kynast (Chojnik), Greiffenstein (Gryf) – oder werden zu großherrschaftlichen Residenzen umgebaut: Fürstenstein (Książ). In dieser Zeit werden viele alte Bauten verändert oft sogar umgestaltet: die Fassade und die Innenräume werden neu entworfen, wobei man viel Wert auf Skulpturen und Stuck legt. Es entstehen auch immer mehr neue Schlösser und Paläste: gemauert, oft mehrstöckig, mit einer großen Anzahl von Räumen. Diese Palais' bekommen repräsentative Portale, oft mit einem Balkon, und sehr feine, geschmiedete Fenstergitter.

* J. G. Knie: *Übersicht der Dörfer, Flecken, Städte und anderen Orte der Königlich Preussischen Provinz Schlesien*, Breslau 1845

Im 18. Jh. erblüht in Schlesien in einem ungewöhnlichen Ausmaß die barocke und klassizistische Palastarchitektur. Sie bleibt oft unter dem Einfluss der damals in Europa dominierenden französischen Architektur. Charakteristisch ist der symmetrische Entwurf mit drei Flügeln und einem repräsentativen Hof vorne. Die Innenräume werden in einer Enfilade aneinander gereiht, in die erste Etage führt aus der geräumigen Vorhalle eine prachtvolle Treppe. In der Umgebung der Schlösser legt man geometrische Gärten und Parks mit beschnittenen Bäumen, künstlichen Seen und Teichen, Wasserfällen und Springbrunnen an. Es werden Fontänen, Orangerien, Volieren und Pavillons verschiedener Art errichtet und Statuen aufgestellt.

Auch im 19. Jh. entstehen viele interessante Palastbauten, u.a. die Schlösser in Militsch (Milicz), Kleutsch (Kluczowa), Machnitz (Machnice), sowie der Südflügel des Königsschlusses in Breslau. Das Schloss in Fischbach (Karpniki) wird umgebaut, die königliche Residenz in Erdmannsdorf-Zillerthal (Mysłakowice) erweitert. In der zweiten Hälfte des 19. Jh.s entstehen eklektische Bauwerke in Kamenz (Kamieniec Ząbkowicki), Ober-Steinkirch (Kościelnik Górny), Koppitz (Kopice), Neudeck (Podzamek), Primkenau (Przemków), Altschammendorf (Samborowice), Sibyllenort (Szczytno), hauptsächlich im Stil der Neogotik oder der Neorenaissance, aber auch als Mischung verschiedener Stilrichtungen. Einige bereits existierenden Anlagen werden umgebaut, so dass ihre Form ganz oder teilweise an einen historischen Stil anknüpft: Klitschdorf (Klitzkó), Niederrathen (Ratno Dolne), Güt-

mansdorf (Dobrocin), Dyhernfurth (Brzeg Dolny). Diese Schlösser werden mit Türmen, Zinnen und Fialen verziert, ihr Dach mit preiswertem, aber praktischem und beständigem Schiefer gedeckt.

Infolge der direkten Kriegshandlungen wurden 1945 nur einige dieser Bauten zerstört. Viele verfielen erst nach dem Krieg infolge der Vernachlässigung durch ihre Nutzer. Einige stehen noch als Ruinen und wie ein Mahnmal erinnern sie an ihre Blütezeit, andere ließen sich noch retten, auch wenn die Chance dafür vom Tag zu Tag sinkt.

Der Großteil der Herrschaftsresidenzen in Schlesien hat jedoch bis heute nicht überdauert. Sie wurden abgerissen und keine Spur blieb von ihnen ist erhalten geblieben. Nur ein freier Platz, umgeben von Platanen oder ein Teich ermöglichen noch ihre Lage zu bestimmen.

Aus der schlesischen Landschaft verschwanden für immer so prächtige Anlagen wie Schlösser in Primkenau (Przemków), Grosswartenberg (Syców), Sibyllenort (Szczytno) oder Trachenberg (Żmigród), aber auch kleinere Herrschaftshäuser in Hochwald (Chełmiec), Freyhan (Cieszków), Blumenau (Kwietniki) und Wallisfurth (Wolany). Bis auf einen Flügel ist auch Nichts mehr von dem aus dem 19. Jh. stammenden Gebäude des Königsschlusses in Breslau am heutigen plac Wolności (früher Schlossplatz) übrig geblieben. Diese Liste könnte leider noch lange fortgesetzt werden.

Zum Besseren wandelte die Lage sich Anfang der 90-er Jahre des vorigen Jahrhunderts, als viele Anlagen, in verschiedenem technischen Zustand und mit verschiedenem kunsthistorischen und künstlerischen

Wert, der Staatliche Agenturen für Landwirtschaftliche Immobilien (Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa) übertragen wurden. Von ihr konnten sowohl Privatpersonen als auch Organisationen verschiedener Art einige der Residenzen erwerben und danach sanieren. Ein Teil von ihnen wird heute privat genutzt: Bischwitz am Berge (Biskupice Podgórne), Gross Leipe (Wielka Lipa), andere wurden für Hotels oder Konferenzzentren adaptiert: Klitschdorf (Kliczków), Kratzkau (Krasków), Krieblowitz (Krobiełowice), Lomnitz (Łomnica), Arnsdorf (Miłków), Stonsdorf (Staniszów).

Leider muss man feststellen, dass der Verfallsprozess der schlesischen Schlösser und Paläste noch nicht gestoppt ist. Nach Bränden wurden um die Wende des 20. und 21. Jahrhundert einige Bauten komplett zerstört: u.a. in Nimmersath (Płonina), Niederrathen (Ratno Dolne), Kohlhöhe (Goczałków). Verbrannt ist auch das gerade renovierte Schlösschen in Schildau (Wojanów). Dieses hatte jedoch Glück, denn kurz danach wurde es verkauft und die Sanierungsmaßnahmen sind fast abgeschlossen.

Immer noch verfallen kleinere Schloss- und Parkanlagen, die keinen Sanierungswilligen finden. Vor unseren Augen verschwinden Schlösser und Herrschaftshäuser in Grafenort (Gorzanów), Kieslingswalde (Idzików) und Oberhannsdorf (Jaszkowa Górna) im Glatzer Kessel, in Grossgohlau (Gałów) bei Breslau, Matzdorf (Maciejowiec) bei Lähn (Wleń), Rothkirschdorf (Wiśniowa) bei Schweidnitz (Świdnica), in Alt Warthau (Warta Bolesławiecka) oder Leipe (Lipa) bei Bolkenhain (Bolków). Es sind nur einige Beispiele von vielen. Erstaunlicherweise haben

sie bereits seit Jahrzehnten Eigentümer, die sich jedoch um ihre Baudenkmäler nicht kümmern. Vom Schloss in Leipe (Lipa) bliebe in einigen Jahren nur noch ein Schutthaufen übrig.

Das Bild der schlesischen Residenzen stimmt also nicht gerade optimistisch. Umso mehr sollte man das Wissen um sie popularisieren: die Zeugnisse der großen Vergangenheit dieses Landes müssen vor dem Vergessen gerettet werden. Sein kulturelles Erbe zu schützen ist unsere Pflicht. Aber nicht weil wir dazu gesetzlich verpflichtet sind (was leider oft missachtet wird), sondern weil es uns das innigste Bedürfnis ist. Mangelt es uns an der Sensibilität für die Schönheit und die in Vergessenheit geratende Geschichte?

Mit besonderer Freude empfangen wir Publikationen, die unsere Baudenkmäler popularisieren. Der Künstler aus Jelenia Góra, Andrzej Woźniak, gibt seit einigen Jahren in seinen Aquarellbildern den Zauber der schlesischen Bürgen und Schlösser wieder. Er hat sich der ehrgeizigen Aufgabe angenommen, möglichst viele, vielleicht sogar alle Residenzen in dieser Region zu dokumentieren. Besonders widmet er seine Arbeiten den Bauwerken, deren Verfall schon fortgeschritten ist. Auf diese Weise kann Woźniak für unsere Nachkommen das aufbewahren, was nicht mehr zu retten ist und vor unseren Augen verschwindet.

Dr Romuald M. Łuczyński

tłumaczenie: Magdalena Wawrzykowska

hrady a zámky Dolního Slezska

Žádný jiný polský region se nemůže pyšnit takovým množstvím rezidencí – hradů, zámků a dvorů – jako Dolní Slezsko. Ve svém statistickém popisu Slezska, vydaném ve Vratislavi roku 1845, vyjmenoval Johann Georg Knie* téměř 1300 dolnoslezských měst, městeček a vesnic, kde se nacházely zámky (Schloss) nebo méně honosná panská sídla (herrschaftlich Wohnhaus, herrschaftlich Hof). Pokud k nim připočteme i těch několik málo objektů, o nichž se Knie nezmínil a také stavby vzniklé během příštích desetiletí, můžeme odhadovat, že na sklonku II. světové války se v našem regionu nacházelo kolem 1500 takovýchto objektů.

Ve XIII. století stálo ve Slezsku několik desítek zděných hradů, patřících vládnoucím knížatům. Ke konci středověku už mnohé z nich patřily bohatým rytířům nebo pánům, podléhajícím bezprostředně králi. V té době začaly hrady pozvolna ztrácet svůj obranný ráz a ty z nich, které přestály válečné bouře, např. období husitských válek, získávaly během následujících staletí v důsledku častých přestaveb podobu obytných sídel, nejdříve dvorů, později zámků.

XVI. století je v dolnoslezské architektuře obdobím italských vlivů a výstavby šlechtických dvorů, často stavěných na místech dříve zničených hradů. V období renesance se obytná část zámku rozšiřovala, zaváděla se nádvoří s galeriemi, obklopená jednotraktovými budovami. Charakteristickým prvkem se stala atika, kterou obdržely mnohé přestavěné budovy, jako ku příkladu zámky Bolków, Prochowice, Kłaczyna nebo Choj-

nik. Fasády nově vystavěných dvorů byly ozdobeny sgrafity, zejména geometrických tvarů, imitujících bosáž, později také sgrafity ve formě rostlinných ornamentů nebo figurálních scén.

Začátek XVII. století znamená ve Slezsku pozdní renesanci a ústup italských vlivů ve prospěch nizozemských. Mnoho sídel bylo v té době opatřeno štíty, bohatě zdobenými sgrafity, s bohatou malbou hrany. Používaly se charakteristické nizozemské motivy jako např. páskové ornamenty zavínuté do voluty. Vnitřní prostory nově vystavěných dvorů často přikrývala křížová nebo valená klenba s lunetami nebo dřevěnými kazetovými stropy s bohatou polychromií.

Když se ve Slezsku ve druhé polovině XVII. století prosadilo barokní umění, ztratily zdejší hrady již nadobro svůj obranný ráz a buďto zchátraly (Chojnik, Gryf) a staly se trvalými zříceninami, anebo byly přestavěny na honosné panské rezidence (Książ). V té době byly staré dvory často zevrubně rekonstruovány a získávaly tak nový vzhled zevnitř i zvenčí. Velká váha byla přikládána zejména sochařské výzdobě a štukatuře. Stále více se také stavělo nové dvory a zámky, zděné, často několikapatrové, s velkým počtem místností. Mnoho zámku zkrášlily bohatě zdobené a okázalé portály, často balkónové, jakož i neobyčejně jemně kované okenní mříže. XVIII. století ve Slezsku se vyznačuje bezprecedentním rozmachem barokní a klasicistní zámecké architektury, která byla do značné míry ovlivněna francouzskou architekturou, vévodící tehdejší Evropě.

* J. G. Knie: *Übersicht der Dörfer, Flecken, Städte und anderen Orte der Königlich Preussischen Provinz Schlesien*, Breslau 1845

Typické pro toto období byly symetrické stavby se třemi křídly a reprezentativním nádvořím z přední strany. Vnitřní prostory byly uspořádány v řadě za sebou a z prostorné haly vedlo na patro parádní schodiště. Poblíž zámků byly zakládány geometrické zahrady a parky, kde se stříhalo stromy, vytvářelo umělá jezera, rybníky a tůňky, mnohdy s vodopády nebo vodotrysky, stavělo se pomníky, fontány, oranžerie či všelijaké pavilony (mj. ptačí).

V XIX. století vzniklo mnoho zajímavých zámeckých staveb, jako např. zámek v Miliczu, Kluczowé, Machnicích, jižní křídlo královského paláce ve Vratislavi. Byl přestavěn zámek v Karpnikách a rozšířena královská rezidence v Myslakowicích. Druhá polovina XIX. století byla dobou výstavby eklektických rezidencí (Kamieniec Ząbkowicki, Kościelnik Górny, Kopice, Podzamek, Przemków, Samborowice, Szczodre), zejména novogotických nebo novorenesančních, jakož i staveb mísících v sobě několik stylů. Byla to také doba přestaveb již existujících objektů, které obdržely z části nebo jako celek podobu navazující na historický sloh (Kliczków, Ratno Dolne, Dobrocin, Brzeg Dolny). Takovéto zámky byly ozdobeny věžemi, věžičkami, cimbuřím, fiálami a jejich sedlové střechy byly kryty levnou, praktickou a trvanlivou břidlicí.

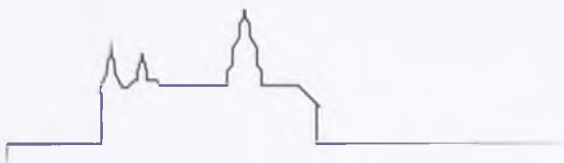
Jen několik z nich bylo zničeno přímo v důsledku válečných operací v roce 1945. Více jich však zchátralo teprve po válce v důsledku nešetrnosti a nedbalosti uživatelů. Některé zříceniny zde stojí jako výčitka svědomí dodnes a stále méně při-

pomínají dobu své minulé slávy. Pár z nich má ještě šanci na záchranu, ta se však s každým dnem ztenčuje. Notná část dolnoslezských šlechtických sídel se našich časů nedočkala, zejména proto, že byly rozebrány a nezůstala po nich ani stopa. Někdy dokážeme určit místo, kde hrad stával pouze podle prázdného prostoru obklopeného stromy, anebo podle zbytků rybníka. Někdy polohu stavby prozrazují majestátní, mohutné platany.

Slezská krajina byla ochuzena nejen o skvostné a výrazné objekty jako jsou zámky Przemków, Syców, Szczodre nebo Żmigród, ale i o menší, jako jsou Chełmiec, Cieszków, Kwietniki, Wolany. Až na menší křídlo už nestojí ani ta část královského paláce ve Vratislavi, která byla postavena v XIX. století při dnešním Náměstí svobody (plac Wolności). A tato listina by mohla být ještě mnohem delší.

Situace se změnila k lepšímu na začátku devadesátých let minulého století, kdy se mnohé objekty různé hodnoty a v různém stavu ocitly pod správou Agentury zemědělského majetku státní pokladny (Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa). Od ní pak soukromé osoby nebo různé instituce zakoupily jistý počet rezidencí, z nichž mnohé byly následně opraveny. Některé se staly soukromými sídly (Biskupice Podgórne, Wielka Lipa), jiné se proměnily v hotely nebo konferenční centra (Kliczków, Krasków, Krobielowice, Łomnica, Miłków, Stanisów).

S lítostí však musíme konstatovat, že proces chátrání dolnoslezských zámků se nepodařilo zastavit. Na přelomu XX. a XXI.

století podlehl zkáze v důsledku požáru několik objektů, mj. zámky Płonina, Ratno Dolne, Goczałków. Během rekonstrukce shořel také zámek ve Wojanowě. Ten měl však natolik štěstí, že byl záhy odkoupen a dnes je jeho oprava již téměř u konce.

Nadále chátrají zajímavé parkové a zámecké areály, k jejichž opravě se nikdo nehlásí. Před našima očima pozvolna zanikají zámky a dvory v Gorzanowě, Idzikowě, v Gałowě u Vratislavi, Maciejowci u Wlenie, Wiśniowé u Svidnice nebo ve vsích Warta Bolesławiecka, Lipa u Bolkowa či Jazzkowa Górna v Kladsku. To je jen několik namátkou vybraných objektů. Není bez zajímavosti připomenout, že některé z nich mají majitele, který však o svoji památku vůbec nepečuje. Ku příkladu po zámku v Lipě nezůstane za několik let patrně nic víc než hromada rozvalin.

To rozhodně není povzbudivý obraz současných dolnoslezských rezidencí. Proto je třeba všemi možnými způsoby popularizovat znalosti o nich, abychom zachránili před zapomenutím to, co vypovídá o minulosti této krajiny a co představuje dědictví, které bychom měli ochraňovat nejen proto, že nám to ukládá zákon (bohužel v tomto případě málo efektivní), ale především proto, že to prostě považujeme za správnou věc. Asi nám chybí cit pro zanikající krásu a dějiny odcházející v zapomnění.

S o to větším povděkem je třeba přivítat popularizační publikace o našich památkách. Výtvarný umělec z Jelení Hory, Andrzej Woźniak, nám již několik let ukazuje svými akvare-

ly krásu dolnoslezských hradů, zámků a dvorů. Předsevzal si náročný úkol zdokumentovat co možná největší počet rezidencí, a snad i všech, obzvláště pak ty, které se chýlí ke svému úpadku. Tím způsobem uchovává pro příští generace to, co se již nepodaří zachránit a co před našima očima nenávratně mizí.

Dr Romuald M. Łuczyński

kilka refleksji o autorze

Andrzej Woźniak przedstawia prace powstałe w ostatnim czteroleciu swej twórczości w ramach fascynacji historią, architekturą i przyrodą Dolnego Śląska. Swoją artystyczną relację pokazał tym razem w cyklu akwarel pt. „Zamki i pałace Dolnego Śląska”. Technika akwarelowa, którą stosuje, podkreśla autentyczność i żywy kontakt z tematem pracy. Maluje obiekty w kilku wersjach, o różnych porach dnia i roku.

Malarstwo Andrzeja Woźniaka wywodzi się z realizmu, którego podbudową jest dążenie do ukazywania otaczającej go rzeczywistości. Jego sztuka jednak nie jest imitacją wiernego odtworzenia podjętego tematu ani jego ekspresyjnej wymowy. Artysta, którego uważam za wrażliwego obserwatora, dalekiego od ryzykownych kalkulacji estetycznych, wykonuje swe prace bezpośrednio w plenerze, dzięki czemu są one autentyczne w nastroju i kolorystyce. W tym, co tworzy, nie poszukuje własnego stylu, by być „innym” za wszelką cenę.

Andrzej Woźniak poszukuje artystycznej prawdy o stanie rzeczy, jaką maluje, o jej istnieniu, ratuje od naszej niepamięci. Autor dochodząc do prawdy, nie deklaruje konkretnej postawy artystycznej. Jest po prostu wolny i swobodny, żyje atmosferą otaczającej przyrody i indywidualnym widzeniem rzeczywistości.

Zjawiskiem, które mnie zadziwia i skłania do refleksji, jest życie obiektów w tych obrazach. Zamki i pałace stały się centralnym atrybutem, współtwórcą akcji, uczestnikiem wydarzeń, które skłaniają do przemyśleń pozaartystycznych. Patrząc uważnie na obrazy Andrzeja Woźniaka, w spójnym i ciągłym kontekście tematycznym, można dostrzec ich metamorfozę, którą nazwałbym transmutacją przedmiotu w czasie.

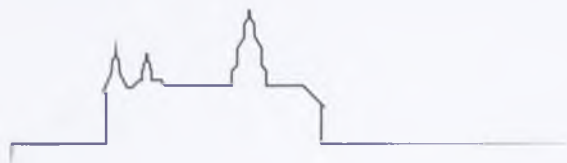
Część prac przedstawia ruiny istniejących dawniej budowli. Są to swoiste „ślady historii”, które jednak żyją i odwołują się do naszej wyobraźni i uczuć. Obiekty przedstawione na obrazach są malarską formą odbicia w czasie, którą można odczytać jako symboliczną odnowę przeszłości i przekazu do naszej przyszłości. Z przyjemnością zauważam, że wszystko, co ukazuje autor, malowane jest z namiętną wnikliwością podporządkowaną głównemu celowi, jakim jest dialog artysty z rzeczywistością poprzez własne malarskie spojrzenie, jakże odmienne od opracowań fotograficznych. Świat postrzegany przez zmysł wzroku, który dociera do nas jako świadome miejsce, teraźniejszość, ale bez żadnego określonego końca. Jesteśmy jakby w drodze, która nie zdąża do centrum, a jedynie tworzy labirynt możliwości.

Artystyczna osobowość Andrzeja Woźniaka w jego akwarelach ukazuje swoje pełne i dojrzałe odbicie. Jest tam refleksja, tęsknota, poczucie więzi z przyrodą i ludźmi oraz zwiewność i delikatność. Wiem, że istnieje rozmowa autora z odbiorcą dzieł poprzez użyty w niej język sztuki plastycznej. Prace Andrzeja Woźniaka potwierdzają moją wiarę w siłę malarstwa, w jego nieukryte piękno, liryzm oraz w dostrzeganie nieprzemijających wartości, niezależnie od upływającego czasu.

Jestem przekonany, że sztuka bardziej niż nauka i technika potrafi dotrzeć do naszych świadomości i serc.

Jerzy Jerych

Ein paar Bemerkungen über den Künstler

Andrzej Woźniak präsentiert Ihnen, seine in letzten vier Jahren aus der Faszination der Geschichte, Architektur und Natur Niederschlesiens entstanden Arbeiten. Seine künstlerische Botschaft übermittelt er diesmal in dem Aquarellzyklus „Burgen und Schlösser in Niederschlesien“. Die hier angewandte Aquarelltechnik betont die Authentizität und den lebhaften Kontakt des Malers mit dem Thema. Er malt seine Objekte in mehreren Versionen, zu verschiedenen Tages- und Jahreszeiten.

Das Werk von Andrzej Woźniak ist dem Realismus zuzuordnen. Seine Grundlage ist das Streben nach Darstellung der Realität. Es ist aber kein Imitat, keine treue Abbildung des Motivs oder seiner expressiven Aussage.

Der Künstler, den ich für einen sensiblen Beobachter halte, fertigt jenseits riskanter ästhetischen Kalkulationen seine Arbeiten direkt im Freiem an. Dadurch wirken sie authentisch sowohl in Farben als auch in der Stimmung. Er sucht nicht nach einem eigenem Stil, um um jeden Preis „anders“ zu sein.

Andrzej Woźniak erkundet die künstlerische Wahrheit über den Zustand der Dinge, die er malt, über ihre Existenz. Er rettet sie vor unserem Vergessen. In seiner Annäherung an die Wahrheit erklärt er keine konkrete künstlerische Haltung. Er ist einfach frei und autonom. Die Atmosphäre der umgebenden Natur durchdringt ihn und resultiert in individueller Wahrnehmung der Realität.

Ein Phänomen, das mich verwundert und nachdenklich stimmt, ist das Leben der Gegenstände in seinen Bildern. Burgen und Schlösser sind zum zentralen Attribut geworden, zu Mitwirkenden, Teilnehmern der Handlung, die zu Reflexionen jenseits der Kunst provozieren. Wenn man die Bilder von Andrzej Woźniak in ihrem thematischen Zusammenhang aufmerksam betrachtet, lässt sich eine Verwandlung erkennen, die ich „die Transmutation des Gegenstands in der Zeit“ nennen würde.

Einige der Arbeiten stellen Ruinen früher existierender Bauten dar. Es sind Spuren der Geschichte, aber sie leben, weil sie unsere Phantasie und Gefühle ansprechen.

Die auf den Bildern dargestellten Objekte sind eine künstlerische Form der Spiegelung in der Zeit, die als eine symbolische Erneuerung der Vergangenheit und eine Botschaft für die Zukunft verstanden werden können. Es lässt sich erkennen, dass alles, was der Künstler darstellt, mit einer leidenschaftlichen Intensität gemalt wurde und einem zentralen Ziel unterstellt ist: dem Dialog des Malers mit der Realität, gefiltert durch die eigene Wahrnehmung, die von photographischen Abbildungen sehr verschieden ist.

Wir nehmen die Welt durch unsere Augen wahr: als einen bewussten Ort, als Gegenwart, ohne ein bestimmtes Ende. Als ob wir unterwegs wären, auf einem Weg, der nicht ins Zentrum führt sondern ein Labyrinth der Möglichkeiten schafft.

Die ausgereifte künstlerische Persönlichkeit von Andrzej Woźniak spiegelt sich in seinen Aquarellen wieder. Es gibt dort Reflexion, Sehnsucht, Verbundenheit mit der Natur und den Menschen, Zärtlichkeit und Liebko- sung. Ich weiß, dass es ein Gespräch des Künstlers mit dem Betrachter seines Werks in der Sprache der Kunst gibt.

Die Arbeiten von Andrzej Woźniak bestätigen mich im Glauben an die Kraft der Malerei, an ihre unverholene lyrische Schönheit, an ihre Aufmerksamkeit für unvergängliche Werte. Ich bin überzeugt, dass die Kunst unsere Herzen und unser Bewusstsein mehr als die Technik erreichen kann.

Jerzy Jerych

tlumaczenie: Magdalena Wawrzykowska

několik úvah o autorovi

Andrzej Woźniak představuje práce, vzniklé za poslední čtyři roky své tvorby v rámci fascinace dějinami, architekturou a přírodou Dolního Slezska. Svou uměleckou vizi tentokrát zhmotnil v cyklu akvarelů s názvem „Hrady a zámky Dolního Slezska“. Autorem používaná akvarelová technika zdůrazňuje autenticitu a živý vztah k tématu práce. Objekty maluje v několika verzích v různých denních i ročních obdobích.

Malířské umění Andrzeje Woźniaka má svůj původ v realizmu, jehož podhoubím je snaha o znázornění skutečnosti, která nás obklopuje. Jeho tvorba však není imitací přesného zachycení zvoleného tématu ani jeho expresivity. Umělec, kterého považuji za vnímavého pozorovatele, jemuž jsou cizí riskantní estetické kalkulace, pracuje přímo v plenéru, díky čemuž mají jeho výtvary autentickou atmosféru i koloristiku. Ve své tvorbě nehledá vlastní styl proto, aby byl „jiný“ za každou cenu.

Andrzej Woźniak hledá uměleckou pravdu o stavu malované věci, o její existenci, kterou se snaží zachránit před zapomenutím. Ve svém hledání pravdy autor nezastává žádný konkrétní umělecký postoj. Je prostě volný a svobodný, žije atmosférou okolní přírody a individuálním pohledem na realitu.

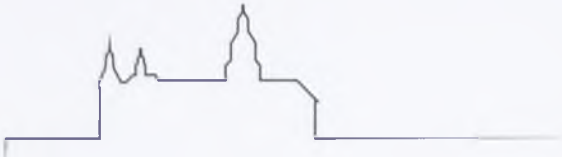
Tím, co mě uchvacuje a nutí k zamyšlení, je život objektů na těchto obrazech. Hrady a zámky se staly ústředním atributem, spolutvůrcem děje, účastníkem událostí, které jsou schopny vyvolat i mimoumělecké dojmy. Když se pozorně zadíváme na obrazy Andrzeje Woźniaka ve spojitém a celistvém tematickém kontextu, dokážeme vypořádat jejich metamorfózu, již bych nazval transmutací předmětu v čase.

Část prací vyobrazuje zříceniny dávných budov. Můžeme je chápat jako jisté „stopy dějin“, které však žijí a probouzejí naši představivost i pocity. Objekty zachycené na obrazech jsou malířskou formou odrazu v čase, již je možno chápat jako symbolické obnovení minulosti a její přenesení do naší budoucnosti. S radostí konstatuji, že vše, co autor ukazuje, namaloval s vášnivou pečlivostí, podřízenou hlavnímu cíli, dialogu umělce se skutečností prostřednictvím vlastního malířského pohledu, tak odlišného od fotografických zobrazení. Svět, vnímaný smyslem zraku, se k nám dostává jako uvědomělé místo, současnost, avšak bez žádného konkrétního konce. Jako kdybychom vyrazili na cestu, která nesměruje k centru a představuje toliko labyrint možností.

Umělecká osobnost Andrzeje Woźniaka se v jeho akvarelech plně a zrale odráží. Je tam reflexe, stesk, pocit sounáležitosti s přírodou i lidmi a také subtilnost a jemnost. Víím, že prostřednictvím použitého jazyka výtvarného umění je možný jakýsi rozhovor autora s osobou vnímající dílo. Práce Andrzeje Woźniaka potvrzují mou víru v sílu malířství, v jeho neskrytou krásu, lyrismus a také víru ve schopnost vnímání nepomíjivých hodnot bez ohledu na plynoucí čas.

Jsem přesvědčen, že umění dokáže víc než věda či technika oslovit naše vědomí a dotknout se našeho srdce.

Jerzy Jerych

Andrzej Woźniak

Biografia

Andrzej Woźniak (ur. 1956) - architekt z wykształcenia, malarz z wyboru, mieszka i tworzy w Cieplicach - Jeleniej Górze.

Studia na Wydziale Architektury Politechniki Wrocławskiej. Blisko związany w czasie studiów z Zakładem Historii Architektury, często brał udział w pracach archeologiczno-inwentarskich prowadzonych przez ten Zakład w mieście Iłży – głównie na zamku oraz na terenie rynku wrocławskiego przy ul. Kielbaśniczej. Już wtedy w wolnych chwilach wyjeżdżał w Polskę, by ołówkiem, piórkiem lub akwarelą zapisywać swoje wrażenia z odwiedzanych miejsc. Powstały w tym czasie pierwsze szkice malarskie zamków w Iłży, Chęcinach koło Kielc, Łańcucie, Janowcu, Kazimierzu Dolnym, Radzynie Chelmińskim i Malborku oraz takich zamków z okolic Jeleniej Góry jak Czocha, Chojnik, Bolków, Wleń.

Po skończonych studiach w 1984 r. w zgodzie ze swoimi zainteresowaniami podjął pracę w Przedsiębiorstwie Konserwacji Zabytków (PKZ), w pracowni arch. Alicji Kopeć. Pracując ze wspaniałym zespołem przez ponad 3 lata, rozwijał swoje zainteresowania zabytkami, ich ochroną i konserwacją. W tym okresie także dużo malował. Jego twórczość skierowała się w stronę surrealizmu. Pierwsza indywidualna wystawa – Wołów (lipiec 1989), potem Wrocław, następnie Łódź – gdzie były prezentowane surrealistyczne portrety.

Po rezygnacji z pracy w PKZ-ach osiadł w pięknym miejscu na Malinniku w Cieplicach, tu sobie stworzył ukochane miejsce pracy i zajął się wyłącznie malarstwem.

W połowie 1997 r. powstały szkice zamków Czocha, Chojnik, Bolków i Książ, było to związane z jakimś zamówieniem, a ponieważ spodobało mu się to, co uchwycił, wykonał całą serię szkiców akwarelowych tych zamków.

W tym też czasie podjął współpracę z Galerią BWA na zamku w Książu, gdzie sprzedawał swoje akwarele związane z tym zamkiem. Stał się także członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków – Polska Sztuka Użytkowa Okręg Wrocław. Do połowy 2001 r. powstały akwarele z cyklu Zamków Ziemi Jeleniogórskiej (obszar dawnego województwa jeleniogórskiego), po raz pierwszy prezentowane w 2002 r. we Wrocławiu, a w następnym roku w Jeleniej Górze. Rozwinięciem tego cyklu są „Zamki i pałace Dolnego Śląska” przygotowane na 2008 r.

Andrzej Woźniak

Jelenia Góra – Cieplice, tel. (0048) 606 102 193,
e-mail: artcombo@wp.pl, www.artcombo.pl

Biographie

Andrzej Woźniak (geb. 1956) ausgebildeter Architekt, Maler aus Leidenschaft, wohnt und schafft in Hirschberg - Bad Warmbrunn / Jelenia Góra - Cieplice Zdrój. Studium an der Fakultät für Architektur an der Technischen Hochschule in Breslau / Politechnika Wrocławska.

Während der Studienzeit, nahm er – nahe verbunden mit dem Lehrstuhl für Architekturgeschichte, oft an den archäologischen Arbeiten und der Inventarisierung in Iłża bei Kielce – besonders auf der Burg sowie auch auf dem Gelände des Breslauer Rings in ul. Kiełbaśnicza teil. Schon damals wanderte er in der Freizeit durch das Land, um mit Bleistift, Feder oder Aquarellfarben seine Eindrücke von besuchten Orten aufzuzeichnen.

In dieser Zeit entstanden seine ersten malerischen Entwürfe der Burgen und Schlösser in Iłża, Chęciny bei Kielce, Łańcut, Janowiec, Kazimierz Dolny, Radzyń Chełmiński und Malbork sowie in der Umgebung von Hirschberg wie: Czocha, Chojnik, Bolków, Wleń. Nach dem Studienabschluss hat er 1984, seinen Interessen entsprechend, einen Posten im Betrieb für Konservierung und Denkmalpflege / PKZ in der Architektur - Werkstatt von Alicja Kopeć aufgenommen. Während der über dreijährigen Zusammenarbeit mit dem hervorragenden Arbeitsteam, entwickelte er sein Interesse für Baudenkmäler, sowie deren Schutz und Pflege weiter. Unterdessen malte er auch viel. Sein Schaffen war nach dem Surrealismus ausgerichtet. Andrzej Woźniaks erste individuelle Ausstellung – Wołów (Juli 1989), später Wrocław, danach Łódź – wo seine surrealistischen Porträts ausgestellt waren. Nachdem er seine Tätigkeit in der Denkmalpflege aufgegeben hatte, ließ er sich in dem schönen Ort Malinnik - Cieplice Zdrój – nieder, und schuf hier sein geliebtes Atelier, sich ausschließlich der Malerei widmend.

Im zweiten Halbjahr 1997 entstanden seine Skizzen der Burgen Czocha, Chojnik und des Schlosses Książ / Bolków. Diese Arbeit war mit einem Auftrag verbunden. Da ihm aber das skizzenhaft Erfasste sehr gefiel, malte er eine ganze Serie von Aquarellen dieser Bauwerke. In dieser Zeit ergab sich die Zusammenarbeit mit der Galerie BWA auf Schloss Książ, wo er seine mit dem Schloss verbundenen Aquarelle verkaufte. Er wurde auch Mitglied des Verbandes Polnischer Künstler / ZPAP – Polnische Gebrauchskunst Abt. / Wrocław. Bis Mitte 2001 entstanden Aquarelle aus dem Zyklus Burgen und Schlösser des Hirschberger Landes, die zum ersten Mal 2002 in Wrocław ausgestellt worden sind, und ein Jahr später in Jelenia Góra.

Die Fortführung dieses Zyklus sind „Schlösser und Burgen in Niederschlesien“, in Vorbereitung für 2008.

Biografie

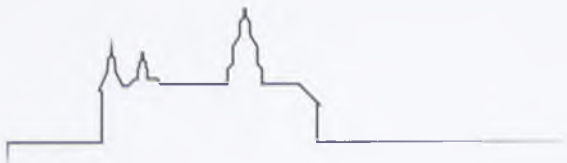
Andrzej Woźniak (nar. 1956) – povoláním architekt, posláním malíř, bydlí a tvoří v Cieplících - Jelení Hoře.

Vystudoval Fakultu architektury Vratislavské polytechniky. Během studia úzce spolupracoval z Katedrou Dějin architektury, s níž často vyražel na archeologické vykopávky a inventární práce do města Iłża, kde pracovali hlavně na hradě, jakož i do Vratislavi, kde badali část náměstí u ulice Kiełbaśnicza.

Už tehdy se ve svém volném čase toulal po polské vlasti, aby tužkou, perem nebo akvarelem zaznamenával své dojmy z navštívených míst. V té době vznikly první skicy hradů a zámků v místech jako Iłża, Chęciny u Kielc, Łańcut, Janowiec, Kazimierz Dolny, Radzyń Chełmiński a Malbork, a také hradů a zámků v okolí Jelení Hory jako jsou Czocha, Chojnik, Bolków, Wleń. Po absolvování vysoké školy v roce 1984 začal v souladu se svými zájmy pracovat pod vedením arch. Alicji Kopeć v Ústavu pro údržbu památek (Przedsiębiorstwo Konserwacji Zabytków – PKZ). Více než tři roky pracoval ve významném kolektivu, s nímž rozvíjel svou zálibu pro památky, jejich ochranu a konzervaci. V té době také hodně maloval. Jeho tvorba se ubírala směrem k surrealismu. Jeho první individuální výstava se konala ve městě Wołów v červenci 1989, následovala Vratislav a Łódź – zde byly vystavovány surrealistické portréty. Poté, co rezignoval na práci v PKZ-ech, se usadil na krásném místě na Malinniku v Cieplících, kde si vytvořil svoje zamilované pracoviště a začal se věnovat výhradně malířství.

V polovině roku 1997 vznikly na základě objednávky skicy hradů a zámků Czocha, Chojnik, Bolków a Książ, jelikož však tato tematika Autorovi učarovala, namaloval celou sérii akvarelových skic zmíněných objektů. V této době rovněž zahájil spolupráci s Galeríí BWA na zámku v Książu, kde prodával svoje akvarely, související s tímto objektem. Stal se také členem Svazu polských výtvarných umělců (Związek Polskich Artystów Plastyków – Polska Sztuka Użytkowa O/Wrocław). Do poloviny roku 2001 vznikly akvarely z cyklu Hradů a zámky okolí Jelení Hory (území bývalého vojvodství Jelení Hora), které byly poprvé vystavovány v roce 2002 ve Vratislavi, následně pak během příštího roku v Jelení Hoře.

Rozvinutím tohoto cyklu jsou „Hradů a zámky Dolního Slezska“, připravené na rok 2008.

Annelies Langner /Hannover

MY W PRZEMIANIE CZASU I PRZESTRZENI

z TY i JA
stało się MY
z TWOJE i MOJE
NASZE

wspomnienia
twoje i moje
odmienne tak
jak ty i ja

wspólną bazą są
na dziś i jutro
a ich zachowanie
jest naszym MY

MIEJSCA

miejsca słowami są
choć milczącymi
miejsca słowami są
do nas mówiącymi
o czasie i przestrzeni

/tłumaczenie: Ewa Jakubek/

WIR IM WANDEL VON ZEIT UND RAUM

aus DU und ICH
wurde WIR
aus DEIN und MEIN
UNSER

erinnerung
meine und deine
verschieden
wie du und ich

ist gemeinsamer grund
für heute und morgen
und ihre bewahrung
ist unser WIR

ORTE

orte sind worte
ohne zu reden
orte sind worte
die zu uns reden
von zeit und raum

MY V PROMĚNÁCH ČASU A PROSTORU

z TY a JÁ
se stalo MY
z TVOJE a MOJE
NAŠE

vspomínky
tvoje a moje
odlišné
jako ty a já

společný to základ
pro dnešek i zítřek
jejich pak zachování
je naším MY

MÍSTA

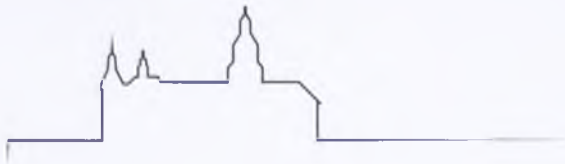
místa jsou slovy
byť mlčícími
místa jsou slovy
k nám mluvícími
o čase a prostoru

/překlad: Bohdan Małysz/

REPRODUKUCJE

lokalizacja zamków i pałaców zamieszczonych w albumie

1	Bolczów	/Jelenia Góra	19	Jawor	/Jawor	37	Płakowice	/Lwówek Śl.
2	Bolków	/Jawor	20	Jelcz-Laskowice	/Oława	38	Prochowice	/Legnica
3	Bożków	/Kłodzko	21	Kamieniec Ząbk.	/Ząbkowice Śl.	39	Radomierzycze	/Zgorzelec
4	Brzeg	/Brzeg/Opolskie	22	Karpniki	/Jelenia Góra	40	Rajsko	/Lubań
5	Chobienia	/Lubin	23	Kliczków	/Bolesławiec	41	Ratno Dolne	/Kłodzko
6	Chocianowice	/Lubin	24	Książ	/Wałbrzych	42	Sobótka-Górka	/Wrocław
7	Chojnik	/Jelenia Góra	25	Legnica	/Legnica	43	Stoszowice	/Ząbkowice Śl.
8	Cisy	/Wałbrzych	26	Leśny Zamek	/Kłodzko	44	Świecie	/Lubań
9	Czarne	/Jelenia Góra	27	Lipa	/Jawor	45	Świny	/Jawor
10	Czernina	/Góra	28	Luboradz	/Jawor	46	Uraz	/Trzebnica
11	Czocha	/Lubań	29	Maciejowice	/Lwówek Śl.	47	Wiśniowa	/Świdnica
12	Dziewin	/Lubin	30	Międzylesie	/Kłodzko	48	Witostowice	/Ząbkowice Śl.
13	Głogów	/Głogów	31	Milicz	/Milicz	49	Wleński Gródek	/Lwówek Śl.
14	Grodno	/Wałbrzych	32	Niesytno	/Jawor	50	Wojnowice	/Środa Śl.
15	Grodziec	/Złotoryja	33	Nieszkowice	/Strzelin	51	Wołów	/Wołów
16	Grodztwo	/Kamienna Góra	34	Oleśnica	/Oleśnica	52	Wrocław-Leśnica	/Wrocław
17	Gryf	/Lwówek Śl.	35	Owiesno	/Dzierżoniów	53	Ząbkowice Śl.	/Ząbkowice Śl.
18	Iłowa	/Żagań/Lubuskie	36	Piotrowice Świdnickie	/Świdnica	54	Żmigród	/Trzebnica

BOLCZÓW

Gmina Janowice Wielkie
Powiat jeleniogórski

Na terenie Janowic Wielkich, w północnej części Rudaw Janowickich, leżą ruiny górskiego zamku rycerskiego. Zamek powstał przed 1375 rokiem z inicjatywy rycerza Clericusa Bolcze, dworzanina książąt świdnicko-jaworskich. W czasie wojny trzydziestoletniej zdobyty oraz spalony w 1645 roku przez Szwedów, od tej pory popadał w ruinę. Właścicielami Bolczowa byli m.in. Justus Decjusz – sekretarz króla polskiego Zygmunta Starego i bogata śląska rodzina von Schaffgotsch. W 1824 r. ruiny zwiedzał król pruski Fryderyk Wilhelm III z małżonką, księżną legnicką z domu hrabianką Augustą von Harrach. Towarzyszyła im m.in. caryca rosyjska Aleksandra. W 1830 r. był tu także książę Wilhelm, późniejszy cesarz niemiecki Wilhelm I. Inny właściciel, hrabia Wilhelm zu Stolberg-Wernigerode z Janowic Wielkich, poddał zamek w 1848 r. niewielkiej restauracji i na terenie obiektu zbudował gospodę w szwajcarskim stylu. Na początku XX wieku w obrębie zamku zbudowano schronisko turystyczne, dziś już nieistniejące.

BOLZENSCHLOSS

Gemeinde Jannowitz
Kreis Hirschberg

In Jannowitz, im nördlichen Teil des Landeshuter Kammes liegt die Ruine einer ritterlichen Höhenburg. Sie entstand vor dem Jahre 1375 aus Initiative von Ritter Clericus Bolcze, einem Höfling der Herzöge von Schweidnitz und Jauer. Während des Dreißigjährigen Krieges wurde die Burg im Jahre 1645 von den Schweden erobert und niedergebrannt. Seit dieser Zeit geriet sie in Verfall. Eigentümer der Burg waren u.a. Justus Decius – der Sekretär des polnischen Königs, Sigismund I. dem Alten, sowie die reiche schlesische Adelsfamilie von Schaffgotsch. Im Jahre 1824 wurden die Ruinen von dem preußischen König Friedrich Wilhelm III. mit seiner Gemahlin Auguste Gräfin von Harrach, der Fürstin von Liegnitz besichtigt. Sie kamen u.a. in Begleitung der russischen Zarin Alexandra. Im Jahre 1830 weilte hier auch König Wilhelm I., der spätere Deutsche Kaiser. Ein anderer Besitzer, Graf Wilhelm zu Stolberg-Wernigerode von Jannowitz, unterzog die Burg im Jahre 1848 einer kleinen Restaurierung und errichtete auf dem Burggelände ein Wirtshaus im Schweizer Stil. Anfang des 20. Jh.s wurde innerhalb der Burg eine heute nicht mehr existierende Herberge errichtet.

BOLCZÓW

Obec Janowice Wielkie
Okres Jelení Hora

V katastru obce Janowice Wielkie, v severní části Janovických Rudav, se rozkládá zřícenina horského rytířského hradu. Hrad vznikl před rokem 1375 z iniciativy rytíře Bolcze, dvoranaavidnicko-javorských knížat. Během třicetileté války v roce 1645 byl hrad dobyt a vypleněn Švédy a od té doby chátrá. Majiteli Bolczowa byli mj. Justus Decjusz – tajemník polského krále Zikmunda Starého a bohatá slezská rodina von Schaffgotsch. Jeden z dalších majitelů, hrabě Vilém zu Stolberg-Wernigerode z Janowic Wielkich, hrad v roce 1848 r. částečně restauroval a na pozemku objektu postavil hostinec ve švýcarském stylu. V roce 1824 navštívil zříceninu pruský král Bedřich Vilém III. s chotí, lehnickou kněžnou, rozenou hraběnkou Augustou von Harrach. Doprovázela je mj. ruská carevna Alexandra. V roce 1830 se zde zastavil také kníže Vilém, pozdější německý císař Vilém I. Začátkem XX. století byla na území hradu postavena turistická chata, která již dnes neexistuje.

BOLKÓW

Gmina Bolków
Powiat jaworski

Przepiękny dolnośląski zamek, częściowo w ruinie, położony jest na prawym brzegu Nysy Szalonej, na wysokiej górze, której zbocze urywa się w stronę rzeki. Całość tworzy niezapomniane malarskie motywy. Początki zamku sięgają połowy XIII wieku, bowiem wtedy pierwsze umocnienia wzniósł książę legnicki Bolesław Rogatka zwany Łysym. W drugim etapie rozbudowy zamku postawiono m.in. wolno stojącą wieżę klinową, jedną z dwóch tego typu w Polsce. Po śmierci Bolka II Małego w 1368 r. zamek dostał się w ręce wdowy księżnej Agnieszki, a po jej śmierci w 1392 r. przeszedł na własność królów czeskich. Od tego czasu wielokrotnie zmieniał właścicieli. W 1703 r. zamek kupili cystersi z Krzeszowa, a po sekularyzacji zakonu w 1810 r. przeszedł na własność skarbu państwa pruskiego. Prace zabezpieczające i konserwatorskie prowadzone są do czasów obecnych. Na terenie zamku znajduje się Oddział Muzeum Karkonoskiego w Jeleniej Górze.

BOLKOBURG

Gemeinde Bolkenhain
Kreis Jauer

Die wunderschöne niederschlesische Höhenburg, teilweise eine Ruine, liegt am rechten Ufer der Wüthen Neiße, auf einem hohen Berg, dessen Abhang zur Flußseite hin abbricht. Der Gesamtblick bietet unvergessliche Motive für die Malerei. Die Anfänge der Burg gehen bis auf die Mitte des 13. Jh.s zurück, damals nämlich wurden die ersten Befestigungen vom Liegnitzer Herzog Boleslaus dem Kahlen (Bolesław Rogatka) gebaut. In der zweiten Etappe des Burgausbaus wurde u.a. ein freistehender keilförmiger Turm errichtet, einer von zweien der Einzigartigen in seiner Art in Polen. Nach dem Tod von Bolko II dem Kleinen ging die Burg im Jahre 1368 in die Hände der Herzogin-Witwe Agnes und nach ihrem Tod im Jahre 1392 in den Besitz der böhmischen Könige über. Danach wechselte die Burg mehrmals ihren Besitzer. Im Jahre 1703 wurde sie von den Zisterziensern aus Grüssau gekauft. Und nach der Säkularisierung des Ordens ging sie im Jahre 1810 in das Eigentum des preußischen Staates über. Die Sicherungs- und Forschungsarbeiten werden bis heute fortgeführt. Innerhalb der Burg befindet sich eine Filiale des Kreismuseums von Hirschberg.

BOLKÓW

Obec Bolków
Okres Jawor

Překrásný dolnoslezský hrad, částečně zřícenina, se rozprostírá na pravém břehu Šílené Nisy (Nysa Szalona), na návrší, končícím směrem k řece vysokým srázem. Celek představuje nezapomenutelný pitoreskní motiv. Počátky zámku se datují k polovině XIII. století, kdy postavil první opevnění lehnický kníže Boleslav Rogatka, zvaný Holý. Ve druhé fázi výstavby hradu vznikla mj. volně stojící břitová věž – jedna ze dvou toho druhu v Polsku. Po smrti Bolka II. Malého v roce 1368 se hrad dostal do rukou kněžny vdovy Anežky a po jejím skonu v roce 1392 se stal majetkem českých králů. Od té doby mnohokrát změnil majitele. V roce 1703 hrad zakoupili cisterciáci z Krzeszowa, a po sekularizaci řádu v roce 1810 přešel do majetku pruského státu. Zabezpečující a konzervátorské práce jsou prováděny dodnes. Na území hradu se nachází oddělení Krkonošského muzea v Jelení Hoře.

BOŻKÓW

Gmina Nowa Ruda
Powiat Kłodzko

Przy drodze z Kłodzka do Nowej Rudy w starym parku stoi przepiękny pałac z XVIII w. przypominający swoim wyglądem piękne zamki nad Loarą we Francji. Przebudowany i odbudowany po wielkim pożarze w XIX w. otrzymał w tym czasie szatę neorenesansu francuskiego i stał się jedną z najwspanialszych rezydencji na ziemi kłodzkiej. Piękna budowla z białymi murami i z wysoką okrągłą wieżą nakrytą szpiczastym hełmem robi spore wrażenie. Pałac należał aż do II wojny światowej do pochodzącej z Włoch szlacheckiej rodziny von Magnis. Był to jeden z potężniejszych rodów na Śląsku. Po wojnie w pałacu mieszkała jeszcze hrabina von Magnis, a w 1992 r. potomek rodu, mieszkający na stałe w Indonezji, Franz Magnis-Suseno odwiedził dawną rodzową siedzibę, którą opuścił w wieku 8 lat. Przez dłuższy czas pałac był użytkowany przez zespół szkół rolniczych, obecnie jest opuszczony i czeka na lepsze czasy.

ECKERSDORF

Gemeinde Neurode
Kreis Glatz

An der Straße von Glatz nach Neurode steht in einem alten Park ein wunderschönes Schloss aus dem 18. Jh., dessen Anblick an die Schlösser der Loire in Frankreich erinnert. Nach einem großen Brand im 19. Jh. wurde es im Stil der französischen Neorenaissance um- und wiederaufgebaut. Es ist eine der schönsten Residenzen im Glatzer Land. Das wunderschöne Bauwerk mit seinen weißen Mauern und seinem hohen runden Turm, den ein spitzer Helm abschließt, macht einen großartigen Eindruck. Bis zum zweiten Weltkrieg gehörte das Schloss der aus Italien stammenden Familie von Magnis. Dies war eines der mächtigsten Adelsgeschlechter in Schlesien. Nach dem Krieg bewohnte es noch die Gräfin von Magnis und im Jahr 1992 besuchte Franz Magnis-Suseno, der heute in Indonesien lebt und Nachkomme dieser Familie ist, den ehemaligen Stammsitz, den er im Alter von 8 Jahren verlassen hatte. Eine Zeit lang befand sich im Palais die Gesamtschule für Landwirtschaft in Eckersdorf. Seither ist es verlassen und wartet auf bessere Zeiten.

BOŻKÓW

Obec Nová Ruda
Okres Kladsko

U cesty z Kladzka do Nové Rudy stojí ve starém parku nádherný zámek z XVIII. století, který svým vzhledem připomíná krásné zámky nad Loirou ve Francii. Od dob přestavby a rekonstrukce po větším požáru v XIX. století se pyšní zevnějškem ve stylu francouzské novorenesance, čímž působí jako jedna z nejokázalejších rezidencí Kladzka. Krásná stavba s bílými zdmi a vysokou oválnou věží, přikrytou špičatou bání, má nevšední kouzlo. Až do II. světové války byl zámek majetkem šlechtické rodiny von Magnis, pocházející z Itálie. Byl to jeden z mocnějších rodů Slezska. Po válce bydlela v zámku ještě hraběnka von Magnis, a v roce 1992 navštívil dávné rodové sídlo, které opustil ve svých 8 letech, Franz Magnis-Suseno – potomek rodu, který se usadil v Indonésii. Po delší dobu byl zámek v užívání zemědělské školy, dnes je opuštěn a čeká na lepší časy.

BRZEG

Miasto powiatowe
Województwo opolskie

W zachodniej części miasta znajduje się zamek książęcy Piastów śląskich. Zbudowany pod koniec XIII w. uległ dużej rozbudowie w XVI w., stając się piękną renesansową rezydencją. Założony jest na planie podkowy z pięknym arkadowym dziedzińcem i z późniejszym murem kurtynowym od strony rzeki Odry. Obecnie zamek składa się z trzech skrzydeł mieszkalnych z krużgankami, wieży Lwów, kościoła św. Jadwigi oraz wieży bramnej z piękną dekoracją renesansową. Po renowacji i remoncie odnowiony obiekt od 1989 r. jest siedzibą Muzeum Piastów Śląskich.

BRIEG

Kreisstadt
Wojewodschaft Oppeln

Im westlichen Stadtteil befindet sich das Fürstenschloss der schlesischen Piasten. Das Schloss war Ende des 13. Jh.s errichtet und im 16. Jh. zu einer prächtigen Renaissanceresidenz ausgebaut worden. Es wurde auf dem Grundriss eines Hufeisens mit einem schönen Arkadenhof und einer späteren Verbindungsmauer zur Oderseite erbaut. Derzeit besteht das Schlossobjekt aus drei Wohnflügeln mit Laubengängen, dem Löwenturm, der St. Hedwigs Kirche und dem Torbau mit seiner herrlichen Renaissanceverzierung. Das 1989 renovierte und erneuerte Schloss ist derzeit Sitz des Museums der Schlesischen Piasten.

BRZEG

Okresní město
Opolské vojvodství

V západní části města se nachází knížecí zámek slezských Piastovců. Vybudován na konci XIII. století, prodělal rozsáhlou přestavbu ve století XVI., čímž se stal velkolepou renesanční rezidencí. Je vystavěn na půdorysu podkovy s krásným arkádovým nádvořím a pozdější závěsovou stěnou ze strany řeky Odry. V současné době tvoří zámek tři obytná křídla s galeriemi, tzv. věž lvů, kostel sv. Hedviky a věž s renesančně zdobenou vstupní bránou. Po opravě a rekonstrukci je objekt od roku 1989 sídlem Muzea slezských Piastovců.

CHOBIEŃIA

Gmina Rudna
Powiat lubiński

Na lewym brzegu Odry, niedaleko drogi z Lubina do Góry, w starym parku stoi piękny renesansowy zamek z XVI w. Zbudowany na planie kwadratu, z wewnętrznym dziedzińcem, trzema wieżami cylindrycznymi i czwartą prostokątną, w której znajduje się brama wjazdowa. W XVIII w. zamek odrestaurowano oraz dokonano niezbędnych modernizacji obiektu i otaczającego parku. W połowie XVIII w. na zamku gościł król pruski Fryderyk II Wielki. Ostatnim właścicielem zamku był Wolfgang von Saurma, wtedy też przeprowadzono gruntowny remont. Po II wojnie światowej zamek został opuszczony i ulega powolnej dewastacji. Prace zabezpieczające przeprowadzono w latach 70. i 80. XX w. Zamek jest dostępny dla zwiedzających tylko z zewnątrz.

KÖBEN a. d. Oder

Gemeinde Raudten
Kreis Lüben

Am linken Ufer der Oder, unweit der Straße von Lüben nach Guhrau, steht in einem alten Park ein schönes Renaissanceschloss aus dem 16. Jh. Es wurde auf quadratischem Grundriss mit Innenhof, drei zylindrischen und einem vierten rechteckigen Turm, in dem sich der Eingang befindet, erbaut. Im 18. Jh. wurde das Schloss restauriert und im notwendigen Umfang mitsamt dem dazu gehörenden Park modernisiert. In der Mitte des 18. Jh.s besuchte der preußische König Friedrich II. der Große das Schloss. Der letzte Besitzer dieses Schlosses war Wolfgang von Saurma. Zu dieser Zeit führte man auch eine gründliche Renovierung durch. Nach dem zweiten Weltkrieg war das Schloss verlassen und geriet langsam in Verfall. Sicherungsarbeiten wurden in den 70er und 80er Jahren des 20. Jh.s durchgeführt. Das Schloss ist für Besucher nur von außen zugänglich.

CHOBIEŃIA

Obec Rudna
Okres Lubin

Na levém břehu Odry, nedaleko silnice z Lubina do Góry, stojí ve starém parku renesanční zámek z XVI. století. Je postaven na čtvercovém půdorysu, má vnitřní nádvoří, tři věže oválné a jednu čtyřhrannou, skrze níž vede vstupní brána. V XVIII. století byl zámek restaurován. Byla provedena rovněž nezbytná modernizace objektu, jakož i přilehlého parku. V polovině XVIII. století byl na zámku hostem pruský král Bedřich II. Veliký. Posledním majitelem byl Wolfgang von Saurma, za jehož času prošlo sídlo zevrubnou opravou. Po II. světové válce byl zámek opuštěn a podléhá pozvolné devastaci. Zabezpečující práce byly prováděny v 70. a 80. letech XX. století. Zámek je návštěvníkům přístupný pouze zvenčí.

CHOCIANOWIEC

Gmina Chocianów
Powiat polkowicki

We wsi Chocianowiec, niedaleko Chocianowa, znajdują się ruiny późnorenesansowego zamku zbudowanego na przełomie XVI i XVII w. na miejscu wcześniejszego, średniowiecznego dworu obronnego. Jest to budowla murowana z cegły zbudowana na planie prostokąta z przylegającym od strony wschodniej dziedzińcem otoczonym murem kurtynowym, z dwoma narożnymi basztami. Był gruntownie przebudowany i remontowany w XIX i na początku XX w. Częściowo zniszczony w 1945 r. i od tamtej pory w ruinie. Przy ruinie pałacu znajdują się resztki dawnego parku krajobrazowego.

GROß KOTZENAU

Gemeinde Kotzenau
Kreis Polkwitz

Im Dorf Groß Kotzenau befindet sich, nicht weit von Kotzenau entfernt, eine Spätrenaissance-Schlossruine. Das Schloss wurde um die Wende vom 16. zum 17. Jh. anstelle eines früheren, mittelalterlichen, befestigten Herrenhauses errichtet. Es ist ein Bauwerk aus Ziegelmauerwerk auf einem rechteckigen Grundriss. An die Ostseite grenzt ein Hof an, der von einer Verbindungsmauer mit zwei Eckbasteien umgeben ist. Das Schloss wurde im 19. und Anfang des 20. Jh.s grundlegend umgebaut und renoviert. 1945 wurde es teilweise zerstört und blieb bis heute eine Ruine. An der Schlossruine befinden sich noch die Überreste des einstigen Landschaftsparks.

CHOCIANOWIEC

Obec Chocianów
Okres Polkowice

Ve vsi Chocianowiec nedaleko Chocianowa se nachází zřícenina pozdě renesančního zámku, postaveného na přelomu XVI. a XVII. století na místě dřívějšího, středověkého obranného dvoru. Je to stavba zděná z cihel, postavená na obdélníkovém půdorysu. Od východu k ní přiléhá nádvoří, obehnané závěsnou stěnou se dvěma nárožními čtyřbokými baštami. Zámek byl důkladně přestavěn a opraven v XIX. a na začátku XX. století. Od té doby, co byl v roce 1945 částečně zničen, zůstává zříceninou. V okolí zámku se nacházejí zbytky krajinného parku.

CHOJNIK - Jelenia Góra

Miasto powiatowe

Na wysokiej granitowej górze w Sobieszowie, obecnie dzielnicy Jeleniej Góry, leżą ruiny średnio-wiecznego zamku górskiego. Zamek wznosił w połowie XIV w. Bolko II książę świdnicko-jaworski. Wdowa po nim księżna Agnieszka około 1383 r. przekazała zamek rycerzowi Schaffowi II zwanemu Gotsche – założycielowi rodu Schaffgotschów. W 2. połowie XVII w. piorun uderzył w zamkową wieżę, wzniecając pożar, który spalił budowlę. Od tamtej pory zamek jest w ruinie, przystosowany do zwiedzania. Bywali tu m.in. król niemiecki Fryderyk Wilhelm III z żoną Luizą, księżna Izabela z Flemingów Czartoryska. Na początku XIX w. otwarto na terenie zamku istniejącą do dziś gospodę, są tu także miejsca noclegowe.

KYNAST - Hirschberg

Kreisstadt

Auf einem hohen Granitfelsen in Hermsdorf – derzeit einem Stadtteil von Hirschberg – steht die Ruine einer mittelalterlichen Höhenburg. Sie wurde in der Mitte des 14. Jh.s von Bolko II. dem Kleinen, Herzog von Schweidnitz und Jauer, errichtet. Um 1383 übergab dessen Witwe, Herzogin Agnes, die Burg dem Ritter Schaff II. Gotsche genannt, dem Ahnherrn des Geschlechts derer von Schaffgotsch. In der zweiten Hälfte des 17. Jh.s wurde der Burgturm von einem Blitz getroffen, der die Burg in Brand setzte, und dadurch brannte das gesamte Gebäude ab. Seither ist die Burg eine Ruine, die für Besichtigungen hergerichtet wurde. Auf der Burg waren zu Gast u.a. der deutsche König Friedrich Wilhelm II. mit seiner Gattin Luise und die Fürstin Isabela Czartoryska geb. v. Fleming zu Gast. Anfang des 19. Jh.s eröffnete man auf dem Gelände der Burg ein noch heute existierendes Gasthaus mit Übernachtungsmöglichkeiten.

CHOJNIK - Jelenia Góra

Obecní město

Na vysoké žulové hoře v Sobieszowě, dnes čtvrti Jelení Hory, stojí zřícenina středověkého horského hradu. Hrad nechal postavit v polovině XIV. století Bolko II., kníže svídnicko-javorský. Vdova po něm, kněžna Anežka, předala kolem roku 1383 hrad rytíři Schaffovi II. zvanému Gotsche – zakladateli rodu Schaffgotschů. Ve 2. polovině XVII. století uhořel do hradní věže blesk, který zažehl požár, v jehož důsledku lehla budova popelem. Od té doby je hrad zříceninou, přizpůsobenou turistickým účelům. Pobývali zde mj. německý král Bedřich Vilém III. s chotí Luisou, či kněžna Izabela Czartoryska. Na začátku XIX. století byl v hradním areálu otevřen dodnes fungující hostinec. Návštěvník zde najde i možnost noclehu.

CISY - Cieszów

Gmina Stare Bogaczowice
Powiat wałbrzyski

Niedaleko Książa, na krańcach wsi Cieszów, na skraju Książańskiego Parku Krajobrazowego, w lesie znajdują się ruiny średniowiecznego kamiennego zamku. Zbudowany został na przełomie XIII i XIV w. przez księcia świdnicko-jaworskiego Bolka I Surowego. Rozbudowany przez Bolka II Małego w drugiej połowie XIV w., gdy rezydował w nim kasztelan Strzegomia Nickel Bolcze związany z dworem księżnej Agnieszki z Legnicy. Była ona częstym gościem na zamku w Cisach. Zamek składał się z dwóch dziedzińców, budynku mieszkalnego, okrągłej wieży, której mury miały 4 metry grubości. Całość otaczał mur swoim zarysem dostosowany do kształtu terenu. Spalony i zniszczony podczas wojny trzydziestoletniej popadł w ruinę. Na początku XX w. ruiny zabezpieczono, oczyszczono teren, zrekonstruowano fragmenty wieży i murów. Całość przystosowano do ruchu turystycznego. Zamek jest dostępny dla zwiedzających.

ZEISBURG - Fröhlichsdorf

Gemeinde Altreichenau
Kreis Waldenburg

Nicht weit von Fürstenstein entfernt, hinter dem Dorf Freyhan, am Rand des Fürstensteiner Landschaftsparks befindet sich im Wald die Ruine einer mittelalterlichen Steinburg. Sie wurde um die Jahrhundertwende vom 13. zum 14. Jh. von Herzog Bolko I. dem Strengen, von Schweidnitz-Jauer, erbaut. Die Burg wurde von Bolko II. dem Kleinen ausgebaut. In der zweiten Hälfte des 14. Jh.s saß Nickel Bolcze, damals Kastellan der Stadt Striegau, auf der Burg. Er war mit der Herzogsfamilie und so mit Herzogin Agnes von Schlesien und Liegnitz eng verbunden. Sie war oft Gast auf der Zeisburg. Die Anlage bestand aus zwei Innenhöfen, einem Wohnhaus, einem runden Turm, dessen Außenwände bis zu 4 Meter stark waren. Sie war von einer Mauer umgeben, die sich der Form des Geländes anpasste. Während des Dreißigjährigen Krieges abgebrannt und zerstört, verfiel die Burg. Anfang des 20. Jh.s wurde die Ruine gesichert, das Gelände frei gelegt und Fragmente des Turmes und der Mauern rekonstruiert. Die Anlage wurde an den Fremdenverkehr angepasst und ist für Besucher zugänglich.

CISY - Cieszów

Obec Stare Bogaczowice
Okres Wałbrzych

Nedaleko zámku Książ, na okraji vesnice Cieszów, na okraji Książského krajinného parku, se v lese nachází zřícenina středověkého kamenného hradu. Byl postaven na přelomu XIII. a XIV. století svídnicko-javorským knížetem Bolkem I. Přisným. Byl přestavěn Bolkem II. Malým ve druhé polovině XIV. století, kdy v něm sídlil strzegomský kastelán Nickel Bolcze, který působil i na dvoře lehnické kněžny Anežky. Ta byla na hradě v Cisech častým hostem. Hrad sestával ze dvou nádvoří, obytné budovy a okrouhlé věže se zdí tlustou na 4 metry. Celý komplex byl obehnan hradbou, jejíž průběh byl přizpůsoben členitému terénu. Po zničení a spálení během třicetileté války začal chátrat. Na začátku XX. století byly ruiny zabezpečeny, terén vyčištěn a části věže i hradeb rekonstruovány. Celek byl přizpůsoben turistickému ruchu. Hrad je přístupný návštěvníkům.

CZARNE - Jelenia Góra

Miasto powiatowe

W południowej części Jeleniej Góry, w dzielnicy Czarne, znajduje się przepiękny renesansowy dwór obronny powstały prawdopodobnie w XVI w. z inicjatywy Kaspara von Schaffgotscha, pana na Chojniku i Karpnikach. Obiekt był wielokrotnie odbudowywany po licznych pożarach. Od 2. połowy XVII w. właścicielem dworu było miasto Jelenia Góra, a ostatnim dzierżawcą przed II wojną światową była rodzina Rahmów, która w październiku 1946 r. wyjechała do Hanoweru. Po wojnie w 1948 r. dwór przejęło PGR, a obecnie stanowi własność Fundacji Kultury Ekologicznej. Zniszczony i zdewastowany w latach 60. i 70., dzięki ogromnej pracy architekta Jacka Jakubca, który w 1983 r. rozpoczął prace konserwatorsko-remontowe, dwór odzyskuje powoli dawną świetność. Staje się miejscem, w którym wiele się dzieje. Jest dostępny dla zwiedzających.

SCHWARZBACH - Hirschberg

Kreisstadt

In einem südlich gelegenen Stadtteil von Hirschberg in Schwarzbach, befindet sich ein staatliches befestigtes Herrenhaus im Renaissancestil. Es entstand wahrscheinlich im 16. Jh. aus Initiative von Kaspar von Schaffgotsch, dem Herrn auf Kynast und Fischbach. Nach mehreren Bränden wurde es immer wieder aufgebaut. Seit Mitte des 17. Jh.s blieb es im Besitz der Stadt Hirschberg und sein letzter Pächter vor dem zweiten Weltkrieg war die Familie Rahm, die im Oktober 1946 das Schloss verlassen musste und sich nach Hannover begab. Nach dem Krieg, im Jahre 1948, wurde das Herrenhaus von der Landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaft LPG / PGR übernommen. Derzeit ist es im Besitz der Stiftung für Ökologische Kultur. In den 60er und 70er Jahren wurde es allmählich devastiert. Dank immenser Arbeit und Mühe des Architekten Jacek Jakubiec, der 1983 mit Konservierungs- und Renovierungsarbeiten begann, gewinnt es langsam seinen ehemaligen Glanz zurück. Es ist zu einem Ort geworden, wo allerhand geschieht. Auch für Besucher ist es zugänglich.

CZARNE - Jelenia Góra

Okresní město

V jižní části Jelení Hory, ve čtvrti Czarne, se nachází překrásný obranný renesanční dvůr, jenž vznikl pravděpodobně ve XIV. století z iniciativy Kašpara von Schaffgotsche, pána na Chojniku a na Karpnikách. Objekt byl po četných požárech několikrát znova vystavěn. Od 2. poloviny XVII. století bylo majitelem dvorce město Jelení Hora a posledním pronajimatelem před 2. světovou válkou byla rodina Rahmů, která se v říjnu roku 1946 odstěhovala do Hannoveru. Po válce v roce 1948 byl dvorec přejat místním JZD a v současné době představuje majetek Nadace ekologické kultury. Po devastaci v 60. a 70. letech získává objekt pomalu nazpět svou zašlou slávu, a to především zásluhou velkého úsilí architekta Jacka Jakubce, který zde v roce 1983 zahájil restaurátorské a konzervátorské práce. Dvorec se opět stává místem čilého dění. Je přístupný návštěvníkům.

CZERNINA

Gmina i powiat górski

W dużej wsi niedaleko Góry znajdują się ruiny późnobarokowego pałacu. Wcześniej istniał tu zbudowany na początku XVII w. renesansowy, otoczony fosą dwór obronny. Wygląd barokowy otrzymał po pożarze i przebudowie w 2. połowie XVIII w. Była to czworoboczna budowla murowana z cegły, z prostokątnym wewnętrznym dziedzińcem, otoczona fosą z wodą. Dwie narożne cylindryczne wieże umiejscowione przy skrzydle frontowym nadawały jej charakter obronny. Obok pałacu istnieje jeszcze fragment starego parku. Budowla została poważnie zniszczona w 1945 r., zabezpieczona jako trwała ruina w roku 1960.

TSCHIRNAU

Gemeinde und Kreis Guhrau

In einem großen Dorf, nicht weit von Guhrau entfernt, befindet sich die Ruine eines spätbarocken Schlosses. Anfang des 17. Jh.s existierte hier ein befestigtes und mit einem Wassergraben umgebenes Renaissance- Herrenhaus. Nach einem Brand in der zweiten Hälfte des 18. Jh.s wurde es umgebaut und erhielt ein barockes Aussehen. Es war ein vierseitiges Bauwerk in Ziegelbauweise mit einem rechteckigen Innenhof und einem Wassergraben. Zwei zylindrische Ecktürme, am Frontflügel gelegen, gaben dem Schloss einen wehrhaften Charakter. Neben dem Schloss existieren noch Fragmente der alten Parkanlage. 1945 wurde das Bauwerk stark zerstört, 1960 wurde es als bleibende Ruine gesichert.

CZERNINA

Obec a okres Góra

V rozlehlé vesnici nedaleko Góry se nachází zřícenina pozdě barokní zámecké rezidence. Dříve stal na jejím místě renesanční obranný dvůr ze začátku XVII. století, obklopený příkopem. Barokní podobu získal po požáru a přestavbě ve 2. polovině XVIII. století. Byla to čtvercová stavba zděná z cihel, s vnitřním obdélníkovým nádvořím, obehnaná vodním příkopem. Dvě nárožní oválné věže, umístěné při průčelním křídle, jí vtiskly obranný ráz. V okolí zámku se dochovaly fragmenty starého parku. Stavba byla vážně poničena v roce 1945 a v roce 1960 byla zabezpečena jako trvalá zřícenina.

CZOCHA - Stankowice

Gmina Leśna
Powiat lubański

Niedaleko Leśnej, na wysokiej granitowej skale, otoczonej wodami Jeziora Leśniańskiego, stoi piękny zamek, prawdopodobnie wzniesiony przez króla czeskiego Wacława II w I połowie XIII w. W następnym wieku król czeski Jan Luksemburski przekazał zamek w lenno rodowi rycerskiemu. W XVI w. zamek przebudowano, nadając mu wygląd renesansowy. Od 1700 r. zamek należał do rodu von Uechtritz. W 1905 r. spadkobiercy rodu sprzedali obiekt znanemu drezdeńskiemu bankierowi Gütschowowi, który zlecił architektowi Bodo Ebhardtowi (m.in. autorowi odbudowy zamku w Grodźcu) rekonstrukcję budowli. Urządzono wtedy m.in. bogato wyposażoną bibliotekę w stylu Tudorów, którą po II wojnie światowej wywieziono do Wrocławia i przekazano Uniwersytetowi. Cały zamek przetrwał nienaruszony II wojnę światową, ale dziwnym trafem zgromadzone w nim dzieła sztuki rozkradziono. W 1952 r. utworzono na zamku Wojskowy Dom Wypoczynkowy. Obecnie zamek i hotel dostępny jest dla wszystkich zwiedzających.

TSCHOCHA - Rengersdorf

Gemeinde Marklissa
Kreis Lauban

Unweit von Marklissa steht auf einem hohen Granitfelsen eine prachtvolle Burg, die vom Stauwasser der Talsperre Marklissa umflutet wird. Sie wurde vermutlich in der ersten Hälfte des 13. Jh.s vom böhmischen König Wenzel II. errichtet. Im folgenden Jahrhundert übergab der böhmische König Johann von Luxemburg verschiedenen Rittergeschlechtern die Burg als Lehen. Im 16. Jh. wurde die Burg umgebaut, wobei sie ein Renaissanceaussehen erhielt. Ab 1700 gehörte die Burg dem Geschlecht derer von Uechtritz. 1905 wurde sie von den Erben der Familie an den Dresdner Bankier Gütschow verkauft. Dieser gab die Rekonstruktion des Bauwerkes dem Architekten Bodo Ebhardt (dem Projektanten des Ausbaus auf der Gröditzburg) in Auftrag. Damals wurde u.a. die reich ausgestattete Bibliothek im Tudorstil errichtet, die nach dem zweiten Weltkrieg ausgelagert und der Breslauer Universität übergeben wurde. Die gesamte Burg überstand unversehrt den zweiten Weltkrieg, aber durch einen merkwürdigen Zufall wurden die dort gesammelten Kunstwerke geraubt. Im Jahre 1952 richtete man in der Burg ein Erholungsheim für Soldaten ein. Derzeit sind die Burg und das Hotel für alle Besucher zugänglich.

CZOCHA - Stankowice

Obec Leśna
Okres Lubań

Nedaleko obce Leśna, na wysokiej żulowej skale, obklopené vodou Leśniańskiego jezera, stojí krásný hrad, postavený pravděpodobně českým králem Václavem I. v první polovině XIII. století. V příštím století jej udělil český král Jan Lucemburský v léno rytířským rodům. V XVI. století byl hrad přestavěn do renesanční podoby. Od roku 1700 patřil rodu von Uechtritz. V roce 1905 jej dědicové tohoto rodu prodali známému drážďanskému bankéři Gütschowovi, který pověřil architekta Bodo Ebhardta (mj. autora nové výstavby hradu v Grodźci) rekonstrukcí budovy. Tehdy byla zřízena mj. knihovna v tudorovském stylu s bohatými sbírkami, jež byla po II. světové válce odvezena do Vratislavi a předána tamní univerzitě. Celý hrad přestál II. světovou válku bez vnější újmy, ale přesto byly jeho umělecké sbírky rozkradeny. V roce 1952 bylo na hradě zřízeno Vojenské rekreační středisko. V současné době jsou hrad i hotel přístupné všem návštěvníkům.

DZIEWIN

Gmina Ścinawa
Powiat lubiński

Między Lubinem a Wołowem, po lewej stronie Odry, od około połowy XIII w. istniał książęcy myśliwski zamek. Pod koniec XIII w. majątek przeszedł w posiadanie rodziny von Zedlitz. W połowie XVI w. zamek i okoliczne dobra stały się własnością rodziny von Kanitz, która w tym miejscu wybudowała okazały renesansowy dwór. Była to jedna z większych tego typu budowli na Dolnym Śląsku. Dwór był rozbudowany i przebudowany w XVII i XVIII w. oraz gruntownie remontowany w XIX w. Zachował piękne renesansowe szczyty i liczne detale architektoniczne. Od 1721 r. do 1945 r. dwór z dobrami należał do rodziny von Schweinitz. Po II wojnie światowej był użytkowany przez PGR a od lat 70. XX w. jest opuszczony i ulega powolnej dewastacji.

DIEBAN

Gemeinde Steinau a. d. Oder
Kreis Lüben

Auf der linken Oderseite, zwischen Lüben und Wohlau, stand seit ca. Mitte des 13. Jh.s ein herzogliches Jagdschloss. Gegen Ende des 13. Jh.s erwarb es die Adelsfamilie von Zedlitz. In der Mitte des 16. Jh.s gelangte das Schloss mitsamt ihren Gütern in Besitz der Familie von Kanitz, die an dieser Stelle ein stattliches Herrenhaus im Renaissancestil errichtete. Es war eins der größten Bauwerke dieser Art in Niederschlesien. Im 17. und 18. Jh. wurde es um- und ausgebaut und im 19. Jh. gründlich renoviert. Die schönen Renaissancegiebel sowie viele architektonische Details blieben erhalten. Von 1721 bis 1945 war das Herrenhaus mit seinen Gütern im Besitz der Familie von Schweinitz. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde das Herrenhaus von einer Landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaft LPG / PGR genutzt. In den 70er Jahren des 20. Jh.s wurde es verlassen und verfällt allmählich.

DZIEWIN

Obec Ścinawa
Okres Lubin

Mezi městy Lubin a Wołów, na levém břehu Odry, stál asi od poloviny XIII. století knížecí lovecký zámek. Ke konci XIII. století přešel majetek do rukou rodiny von Zedlitz. V polovině XVI. století se stal zámek i s přilehlým panstvím majetkem rodiny von Kanitz, která na tomto místě vybudovala okázalý renesanční dvůr. Byla to jedna z nejrozsáhlejších budov tohoto typu v Dolním Slezsku. Dvůr byl přestavěn a rozšířen v XVII. a XVIII. století a zevrubně opraven ve století XIX. Zachovány zůstaly krásné renesanční štíty i jiné architektonické detaily. Od roku 1721 do roku 1945 patřil dvůr i s panstvím rodině von Schweinitz. Po II. světové válce byl obhospodřován místním JZD. Od 70. let XX. století je opuštěn a podléhá pozvolné devastaci.

GŁOGÓW

Miasto powiatowe

Na lewym brzegu Odry stoi książęcy zamek piastowski wzniesiony w 2. połowie XIII w. przez Konrada I. Z tego okresu pochodzi charakterystyczna, cylindryczna, ceglana wieża, zwana wieżą Głodową. Całość składa się z czterech skrzydeł otaczających niewielki dziedziniec. Po objęciu tronu polskiego przez Zygmunta I Starego zamek przeszedł we władanie jego brata Władysława II, króla Czech i Węgier. Od 1526 r. do połowy XVIII w. właścicielami zamku byli Habsburgowie. W 1. połowie XVIII w. zamek rozbudowano i odnowiono w stylu barokowym. Na zamku gościli m.in. król polski Kazimierz Jagiellończyk, król czeski Jerzy z Podiebradów, cesarz Francuzów Napoleon I. W czasie panowania pruskiego na zamku mieli swoją siedzibę starostowie. Został zniszczony w 1945 r., następnie odbudowany w latach 1971-1983, stał się siedzibą Muzeum Archeologiczno-Historycznego.

GLOGAU

Kreisstadt

Am linken Oderufer steht das Herzogschloss der Piasten, das in der zweiten Hälfte des 13. Jh.s von Konrad I. errichtet wurde. Aus dieser Zeit stammt der charakteristische zylindrische Ziegturm, der sog. Hungerturm. Insgesamt besteht das Schloss aus vier Flügeln, die den Innenhof umgeben. Nachdem Sigismund I. der Alte den polnischen Thron bestiegen hatte, gelangte das Schloss in den Besitz seines Bruders Wladislaus II. von Ungarn und Böhmen / poln. Władysław II Jagiellończyk. Seit 1526 bis zur Mitte des 18. Jh.s gehörte es zur Dynastie der Habsburger. In der ersten Hälfte des 18. Jh.s wurde es umgebaut und im Barockstil erneuert. Das Schloss besuchten u.a. der polnische König Kasimir IV. der Jagiellone, der böhmische König Georg von Podiebrad und Kaiser Napoleon I. Unter der preußischen Herrschaft hatten die Landräter ihren Verwaltungssitz auf dem Schloss. Im Jahre 1945 wurde es zerstört, dann von 1971-1983 wiederaufgebaut, seitdem wurde es zum Sitz des Archäologisch-Historischen Museums.

HLOHOV

Okresní město

Na pravém břehu Odry stojí knížecí zámek Piastovců, postavený ve 2. polovině XIII. století Konrádem I. Z tohoto období pochází charakteristická, válcovitá, cihlová věž, nesoucí přízvisko Hladová. Celek sestává ze čtyř křídel, které obklopují nevelké nádvoří. Když usedl na trůn Zikmund I. Starý přešel zámek do rukou jeho bratra Vladislava II. Jagellonského, českého a uherského krále. Od roku 1526 do poloviny XVIII. století byli majiteli zámku Habsburkové. V 1. polovině XVIII. století byl zámek rozšířen a přestavěn v barokním slohu. Zámeckými hosty byli mj. polský král Kazimír Jagellonský, český král Jiří z Poděbrad či císař Francouzů Napoleon I. V době pruské nadvlády zde měli své sídlo starostové. Zámek byl zničen v roce 1945 a následně rekonstruován v letech 1971-1983. Stal se sídlem Archeologicko-historického muzea.

GRODNO - Zagórze Śląskie

Gmina Walim
Powiat wałbrzyski

W Zagórzcu Śląskim niedaleko Wałbrzycha, na wysokiej zalesionej górze, stoi książęcy zamek. Według tradycji zbudował go w 1189 r. książę Bolesław I Wysoki. W 1392 r., po śmierci księżnej Agnieszki, zamek stał się własnością królów czeskich. W połowie XVI w. dokonano renesansowej przebudowy zamku i z tego okresu pochodzą przepiękne sgraffita, przedstawiające dwa lwy broniące wejścia do zamku. W czasie wojny trzydziestoletniej zamek zdobyli i zniszczyli Szwedzi i od tamtej pory ulegał powolnej dewastacji. W 1823 r. właścicielem zamku został historyk z Wrocławia prof. Johann Gustav Büsching, który rozpoczął gruntowny remont warowni. W czasie II wojny światowej zamek nie został zniszczony i dlatego po wojnie, po niewielkich pracach zabezpieczających, otworzono w nim regionalne muzeum. Do dyspozycji zwiedzających zamek czynna jest również restauracja.

KYNSBURG - Kynau

Gemeinde Wüstewaltersdorf
Kreis Waldenburg

Auf einem hohen, bewaldeten Berg in Kynau, unweit von Waldenburg, steht eine Herzogburg. Nach der Überlieferung wurde sie von Herzog Boleslaw I. dem Langen im Jahre 1189 erbaut. Nach dem Tod der Fürstin Agnes, im Jahre 1392, fiel sie an die böhmischen Könige. In der Mitte des 16. Jh.s wurde die Burg im Stil der Renaissance umgebaut. Aus dieser Zeit stammt der wunderschöne Sgraffitoputz am Torhaus, wo u.a. zwei Löwen dargestellt sind, die das Eingangsportal bewachen. Während des Dreißigjährigen Krieges wurde die Burg von den Schweden erobert und zerstört. Von da ab verfiel sie allmählich. 1823 erwarb der Geschichtsforscher Prof. Johann Gustav Büsching aus Breslau die Burg und begann die Festung gründlich zu renovieren. Während des Zweiten Weltkrieges wurde die Burg nicht zerstört und man konnte daher nach geringen Sicherungsarbeiten hier ein Regionalmuseum eröffnen. Den Besuchern der Burg steht auch ein Restaurant zur Verfügung.

GRODNO - Zagórze Śląskie

Obec Walim
Okres Wałbrzych

Ve vsi Zagórze Śląskie u Wałbrzychu se na vysoké zalesněné hoře tyčí knížecí hrad. Podle tradice jej nechal postavit v roce 1189 kníže Boleslav I. Vysoký. V roce 1392, po smrti kněžny Anežky, se hrad stal majetkem českých králů. V polovině XVI. století byl hrad přestavěn v renesančním slohu. Z této doby pocházejí krásná sgraffita, na nichž jsou zobrazeni dva lvi, strážící hradní vchod. Během třicetileté války byl hrad dobyt a zničen Švédy a od té doby podléhá pozvolné devastaci. V roce 1823 se stal majitelem hradu vřatislavský profesor Johann Gustav Gottlieb Büsching, který zahájil jeho zevrubnou opravu. Během II. světové války nebyl hrad zničen a proto v něm – po drobných zabezpečujících úpravách – bylo otevřeno regionální muzeum. K dispozici návštěvníkům je rovněž zdejší restaurace.

GRODZIEC

Gmina Zagrodno
Powiat złotoryjski

Na wysokiej górze, wśród lasów niedaleko Złotoryi, na miejscu starego plemiennego grodu, stoją ruiny książęcego zamku. Pod koniec XV w. pierwotny obiekt rozbudowano, w wyniku czego powstał murywany zamek składający się z przedzamcza i zamku górnego, a całość otaczały potężne mury. Na początku XVI w. zamek przebudowano, nadając mu wygląd renesansowej, bogatej rezydencji. W połowie XVII w. warownię zdobyli Szwedzi, którzy po splądrowaniu wysadzili ją w powietrze. Od tego czasu zamek pozostawał ruiną aż do 1906 r., kiedy to nowy właściciel zlecił jego odbudowę architektowi Bodo Ebhardtowi (autor odbudowy m.in. zamku Czocha), który nadał mu neogotycki wygląd. Uroczystego otwarcia zamku z wielkimi fajerwerkami dokonał cesarz Wilhelm II. W odbudowanym zamku mieściło się schronisko i muzeum. Dopiero w ostatnich latach prowadzone są prace remontowo-zabezpieczające.

GRÖDITZBURG

- Gröditz

Gemeinde Adelsdorf
Kreis Goldberg

Mitten im Wald steht auf einem hohen Berg, unweit von Goldberg, an Stelle einer alten Stammesburg, die Ruine eines Herzogschlosses. Ende des 15. Jh.s wurde die ehemalige Burg ausgebaut. Es entstand ein aus Vorburg und Oberburg bestehendes Bauwerk, das von mächtigen Mauern umgeben war. Anfang des 16. Jh.s wurde die Burg umgebaut und bekam dadurch das Aussehen einer reichen Renaissancesidenz. In der Mitte des 17. Jh.s wurde sie von Schweden erobert, ausgeplündert und gesprengt. Seitdem war die Burg eine Ruine, bis der neue Burgbesitzer im Jahre 1906 den Architekten Bodo Ebhardt (der Planer des Wiederaufbaus u.a. der Burg Tzschocha) mit dem Wiederaufbau beauftragte. Unter Ebhardts Leitung erhielt die Burg ein neogotisches Aussehen. Kaiser Wilhelm II. weihte die Burg feierlich mit einem großen Feuerwerk ein. In der neu ausgebauten Burg war eine Herberge und ein Museum untergebracht. Erst in den letzten Jahren werden Renovierungs- und Sicherungsarbeiten durchgeführt.

GRODZIEC

Obec Zagrodno
Okres Złotoryja

Na vysoké hoře, v lesích nedaleko Złotoryje, na místě starého kmenového hradiště, stojí zřícenina knížecího hradu. Ke konci XV. století prošel rozsáhlou přestavbou, v jejímž důsledku vnikl zděný hrad, sestávající z předhradí a horního hradu. Celek byl obehnan masivní hradbou. Na začátku XVI. století získal hrad podobu skvostného renesančního sídla. V polovině XVII. století dobyli tvrz Švédové, kteří ji po vyplenění vyhodili do povětří. Od té doby byl hrad zříceninou až do roku 1906, kdy nový majitel pověřil jeho rekonstrukcí architekta Bodo Ebhardta (mj. autora přestavby hradu Czocha), který mu vtiskl novorenesanční vzhled. Slavnostní otevření hradu, provázené velkolepým ohňostrojem, provedl císař Vilém II. V restaurovaném hradu sídlily ubytovna a muzeum. Teprve v posledních letech jsou prováděny zabezpečující a renovační práce.

GRODZTWO - Kamienna Góra

Miasto powiatowe

W północnej części miasta, na łąkach nad rzeką Bóbr, znajdują się ruiny renesansowego zamku zbudowanego w XVI w. z inicjatywy kanclerza księstwa świdnicko-jaworskiego Hansa Gotsche Schoffa. Była to budowla na planie czworoboku, z wewnętrznym dziedzińcem otoczonym krużgankami, z kwadratową wieżą i renesansowymi portalami. Budowlę wyremontowano i przebudowano w XIX w. Całość otaczała fosa i bastejowe fortyfikacje. Zamek został spalony w 1964 r. Obecnie niezabezpieczone i zachwaszczone ruiny nie zachęcają do dłuższego przebywania w tej okolicy.

KREPPELHOF - Landeshut

Kreisstadt

Im nördlichen Stadtteil, auf den Wiesen am Bober befindet sich die Ruine eines im 16. Jh. erbauten Renaissanceschlusses, das auf Veranlassung von Hans Gotsche Schoff, dem Kanzler des Herzogtums Schweidnitz-Jauer, errichtet wurde. Es war auf einem viereckigen Grundriss errichtetes Bauwerk mit Renaissanceportalen, einem von Arkadengängen umgebenen Innenhof und einem quadratischen Turm. Im 19. Jh. wurde das Bauwerk renoviert und umgebaut. Die gesamte Schlossanlage wurde mit einem Graben und basteiartigen Wehranlagen umgeben. Im Jahre 1964 brannte es ab. Die zur Zeit ungesicherte und von Unkraut überwucherte Ruine lädt nicht gerade zu einem längeren Aufenthalt in dieser Gegend ein.

GRODZTWO - Kamienna Góra

Okresní město

V severní části města, na lukách nad řekou Bobr, se nalézá zřícenina renesančního zámku, postaveného v XVI. století z iniciativy kancléře svídnicko-javorského knížectví Hanse Gotsche Schoffa. Byla to budova na obdélníkovém půdorysu, s vnitřním nádvořím s galeriemi kolem něj, čtyřbokou věží a renesančními portály. Budova byla renovována a přestavěna v XIX. století. Celek byl obehnan vodním příkopem a opevněním s bastiony. Zámek podlehl požáru v roce 1964. Nezabezpečená a plevelem zarostlá zřícenina v současné době nikterak neláká k delšímu prodlévání v jejím okolí.

GRYF - Proszówka

Gmina Gryfów Śląski
Powiat lwówecki

Na wysokiej zalesionej górze we wsi Proszówka, niedaleko Gryfowa Śląskiego, znajdują się rozległe ruiny zamku książąt świdnicko-jaworskich z drugiej połowy XIII w. Na przełomie XIV i XV w. stał się własnością króla czeskiego Wacława IV, a niedługo potem rodziny von Schaffgotsch, której własnością był aż do końca II wojny światowej. Wielokrotnie przebudowywany i modernizowany był sporą i ważną rezydencją. Pod koniec XVII w. na zamku gościła królowa Marysieńka Sobieska. Na początku XVIII w. warownia została opuszczona i powoli popadała w ruinę. W 1906 r. na resztkach zabezpieczonych ruin spotkali się: hrabia Friedrich von Schaffgotsch, hrabiowie Pilati i Saurma-Jeltsch z małżonkami oraz hrabia Harald von Saurma-Jeltsch z niedawno poślubioną żoną Hedwig z domu von Schaffgotsch. Rodzinna biesiadę zakończyły sztuczne ognie.

GREIFFENSTEIN - Gräfllich Neundorf

Gemeinde Greiffenberg
Kreis Löwenberg

Auf einem hohen bewaldeten Berg im Ort Gräfllich Neundorf, unweit von Greiffenberg befinden sich weit ausgedehnte Ruinen einer Burg, die die Herzöge von Schweidnitz-Jauer in der zweiten Hälfte des 13. Jh.s errichten ließen. Um die Wende vom 14. zum 15. Jh. fiel sie an den böhmischen König Wenzel IV. und kurz danach an die Familie von Schaffgotsch, in deren Besitz sie bis zum Ende des zweiten Weltkrieges blieb. Mehrmals umgebaut und modernisiert, wurde sie zu einer recht ansehnlichen und wichtigen Residenz. Ende des 17. Jh.s besuchte die polnische Königin Maria Sobieska (poln. Marysieńka genannt) die Burg. Anfang des 18. Jh.s wurde die Wehrburg verlassen und geriet langsam in Verfall. Im Jahre 1906 trafen sich auf den Resten der gesicherten Ruine: Graf Friedrich von Schaffgotsch, die Grafen Pilati und Saurma-Jeltsch mit Gattinen, sowie Graf Harald von Saurma-Jeltsch mit seiner frisch angetrauten Gattin Hedwig, geborene von Schaffgotsch. Das familiäre Festmahl endete mit einem Feuerwerk.

GRYF - Proszówka

Obec Gryfów Śląski
Okres Lwówek Śląski

Na vysoké zalesněné hoře ve vsi Proszówka, nedaleko městečka Gryfów Śląski, se nachází rozlehlá zřícenina knížecího hradu z druhé poloviny XIII. století. Na přelomu XIV. a XV. století se stal majetkem českého krále Václava IV. a nedlouho poté rodiny von Schaffgotsch, již patřil až do konce II. světové války. Tato mohutná a významná rezidence byla mnohokrát přestavována a modernizována. Ke konci XVII. století byla zámeckým hostem královna Marie Sobieska, zvaná zdrobněle Marysieńka. Na začátku XVIII. století byla tvrz opuštěna a začala pozvolna chátrat. V roce 1906 se na zbytcích zabezpečených ruin setkali: hrabě Friedrich von Schaffgotsch, hrabata Pilati a Saurma-Jeltsch s manželkami, jakož i hrabě Harald von Saurma-Jeltsch se svou novomanželkou Hedvikou, rozenou von Schaffgotsch. Rodinný banket byl zakončen ohňostrojem.

IŁOWA

Powiat żagański
Województwo lubuskie

Poniżej Żagania, przy międzynarodowej trasie E36, we wsi Iłowa znajduje się rezydencja pałacowa w 1. ćwierci XX w. należąca do Fritza von Hochberg-Fürstenstein. Na początku XVII w. zbudowano w tym miejscu prostokątny dwór obronny z wieżą wejściową od frontu. Na początku XVIII w., gdy właścicielem posiadłości była rodzina von Promnitz, dobudowano do pałacu drugie skrzydło. Za czasów Hochberga rezydencję odrestaurowano, nadając jej obecny wygląd z wieloma architektonicznymi elementami renesansu, baroku, secesji, sztuki dawnej, a nawet sztuki wschodniej. Obiekt niezniszczony podczas II wojny światowej, od 1945 r. jest siedzibą szkoły.

HALBAU

Kreis Sagan
Wojewodschaft Lebus

Unterhalb von Sagan, an der Straße E 36, befindet sich im Dorf Halbau eine Schlossresidenz aus dem ersten Viertel des 20. Jh.s, die im Besitz des Fritz von Hochberg-Fürstenstein war. Am Anfang des 17. Jh.s hatte man hier ein rechteckiges, befestigtes Herrenhaus mit einem Eingangsturm in der Frontseite errichtet. Zu Beginn des 18. Jh.s als es die Adelsfamilie von Promnitz besaß, wurde ein zweiter Schlossflügel angebaut. Zur Zeit des Hochbergs wurde die Residenz restauriert und so bekam sie ihr heutiges Aussehen mit zahlreichen Renaissance-, Barock-, Sezessions-, antiken, und sogar mit orientalischen Architekturelementen. Das Objekt ist während des zweiten Weltkrieges nicht zerstört worden. Seit 1945 wurde hier eine Schule unterbracht.

IŁOWA

Zaháňský okres
Lubušíké vojvodství

V okolí Zaháně, u mezinárodní silnice E 36, se ve vsi Iłowa nachází zámecká rezidence, jež v 1. čtvrtině XX. století patřila Fritzovi von Hochberg-Fürstenstein. Na začátku XVII. století byl na tomto místě postaven obranný dvůr obdélníkového tvaru se vstupní věží z průčelní strany. Na začátku XVIII. století, kdy byla majitelem usedlosti rodina von Promnitz, bylo k zámku přistavěno druhé křídlo. Za Hochbergových časů získala rezidence současnou podobu s četnými prvky renesance, baroka, secese a dokonce i orientálního umění. Objekt přestál II. světovou válku bez újmy a od roku 1945 v něm sídlí škola.

JAWOR

Miasto powiatowe

W południowo-zachodniej części miasta, na skarpie przy drodze do Jeleniej Góry, stoi książęcy zamek wzniesiony przez Bolka I księcia świdnicko-jaworskiego w XIII w. Zamek był siedzibą Piastów do śmierci Bolka II w 1368 r. Wdowa po nim, księżna Agnieszka, mieszkała na zamku do 1392 r., kiedy to po jej śmierci zamek przeszedł na własność korony czeskiej, a w początkach XVI w. stał się własnością Habsburgów. Podczas wojny trzydziestoletniej został bardzo zniszczony. Odbudowany, w połowie XVIII w. znalazł się w granicach państwa pruskiego. Z rozkazu króla pruskiego zamek przekształcono na więzienie, które funkcjonowało w nim do 1945 r. W obecnym stanie zamek jest zwartą bryłą z wielobocznym dziedzińcem, otoczonym wysokimi budynkami, z basteją w południowym narożniku i wewnętrzną wieżą. Aktualnie budynki zamku służą głównie jako mieszkania prywatne.

JAUER

Kreisstadt

Im süd-westlichen Teil der Stadt, auf einem Abhang, steht an der Straße nach Hirschberg das ehemalige Herzogschloss, das von Bolko I. dem Herzog von Schweidnitz-Jauer im 13. Jh. erbaut wurde. Bis zum Tode von Bolko II. im Jahre 1368 war das Schloss Sitz der Piasten. Die Herzogin-Witwe Agnes, bewohnte das Schloss bis zum Jahre 1392, und nach ihrem Tod fiel es an die böhmische Krone. Am Anfang des 16. Jh.s kam es in den Habsburgischen Besitz. Während des Dreißigjährigen Krieges wurde das Schloss stark zerstört. Nach dem Wiederaufbau in der Mitte des 18. Jh.s befand es sich in den Grenzen des preußischen Staates. Auf Veranlassung des preußischen Königs wurde das Schloss in ein Gefängnis umfunktioniert, das bis 1945 existierte. Bis zum heutigen Tag ist das Schloss ein kompakter Baukörper, der aus einem polygonalen von hohen Häusern umgebenen Innenhof, einer Bastion im südlichen Eck und einem Innenturm besteht. Zur Zeit werden die Schlossgebäude vor allem als Privatwohnungen genutzt.

JAWOR

Okresní město

V jihozápadní části města, na náspu u silnice do Jelení Hory, stojí knížecí zámek, postavený ve XIII. století Bolkem I. Svidnicko-Javorským. Zámek byl sídlem Piastovců až do smrti Bolka II. v roce 1368. Vdova po něm, kněžna Anežka, bydlela na zámku až do své smrti roku 1392. Poté přešel zámek do majetku české koruny a v počátcích XVI. století do rukou Habsburků. Během třicetileté války byl silně poničen. Znova vystavěn se v polovině XVIII. století ocitl v pruském státě. Z rozkazu pruského krále byl zámek proměněn ve věznici, která tam fungovala až do roku 1945. V současné podobě tvoří zámek kompaktní těleso s mnohostranným nádvořím obklopeným vysokými budovami, s bastionem v jižním nároží a vnitřní věží. Zámecké budovy slouží nyní hlavně jako soukromé byty.

JELCZ-LASKOWICE

Gmina Jelcz-Laskowice
Powiat oławski

W centrum miasta przy ul. Witosa 24 znajduje się piękny neorenesansowy pałac należący dawniej do rodziny von Saurma-Jeltsch. Jest to budowla murowana, z cegły, czworokątna, zbudowana na miejscu renesansowego dworu z XVI w. Od strony frontowej budynek pałacu wieńczą dwie cylindryczne wieże i ozdobiony ornamentami szczyt, usytuowany nad wejściem głównym. W pałacu znajduje się Urząd Miasta i Gminy.

JELTSCH

Gemeinde Jeltsch-Laskowitz
Kreis Ohlau

Im Stadtzentrum steht in der jetzigen Witos-Strasse 24 ein schönes Neorenaissanceschloss, das einst der Familie von Saurma-Jeltsch gehörte. Es ist ein viereckiges Ziegelbauwerk, das anstelle eines Renaissance- Herrenhauses aus dem 16. Jh. errichtet wurde. An der Vorderfront wird das Schloss von zwei zylindrischen Türmen eingefasst und über dem Haupteingang befindet sich ein mit Ornamenten geschmückter Giebel. Das Schloss ist heute Sitz des Stadt- und Gemeindeamtes Jelcz-Laskowice.

JELCZ-LASKOWICE

Obec Jelcz-Laskowice
Okres Oława

V centru města na ul. Witosa 24 stojí krásný novorenesanční zámek, jenž dříve patřil rodině von Sauerma-Jeltsch. Je to čtvercová stavba zděná z cihel, postavená na místě renesančního dvora ze XVI. století. Z průčelní strany zdobí zámek dvě oválné věže a ozdobný štít, umístěný nad hlavním vchodem. V zámku sídlí Městský a Obecní úřad.

KAMIENIEC ZĄBKOWICKI

Gmina i powiat ząbkowicki

Jedna z kilku największych neogotyckich rezydencji w Europie, której budowę rozpoczęto w 1838 r. Zbudowano ją na zalesionym wzgórzu wg projektu Karla Friedricha Schinkla pod bacznym okiem fundatorki Marianny Wilhelminy Orańskiej, żony Albrechta IV Hohenzollerna, najmłodszego syna króla Prus Fryderyka Wilhelma III. Powstała imponująca, zwieńczona czterema wysokimi narożnymi wieżami budowla, będąca niemal do końca drugiej wojny światowej siedzibą Hohenzollernów. Pod koniec wojny pałac służył jako magazyn dzieł sztuki zrabowanych i czekających na wywiezienie do Niemiec. Spalony i zrujnowany po wojnie, jest obecnie dzierżawiony i zabezpieczony przed dalszą dewastacją. Częściowo udostępniony zwiedzającym.

KAMENZ

Gemeinde und Kreis Frankenstein

Eine der größten neugotischen Residenzen Europas, deren Errichtung im Jahre 1838 begonnen wurde. Sie wurde auf einem bewaldeten Hügel nach einem Entwurf von Karl Friedrich Schinkel erbaut, unter der strengen Aufsicht der Stifterin Marianne Wilhelmine der Niederlande – Gemahlin des Prinzen Albrecht von Preußen, des jüngsten Sohnes des preussischen Königs – Friedrich Wilhelm III. Es entstand ein imposantes, mit vier hohen Ecktürmen verziertes Bauwerk, das fast bis Ende des Zweiten Weltkrieges Wohnsitz der Hohenzollern war. Kurz vor Kriegsende diente das Schloss als Lager für geraubte Kunstwerke, die dort auf den Weitertransport nach Deutschland warteten. Das nach dem Krieg abgebrannte und verfallene Schloss ist zur Zeit privat gepachtet und vor weiterer Verwüstung geschützt. Teilweise ist es für Besucher zugänglich.

KAMIENIEC ZĄBKOWICKI

Obec a okres Ząbkowice Śląskie

Jedna z několika největších novogotických rezidencí v Evropě, jejíž budova byla zahájena v roce 1838. Byla postavena na zalesněném pahorku podle projektu Karla Friedricha Schinkla pod pilným dohledem mecenášky stavby, Mariany Vilemíny Oranžské, manželky Albrechta IV. Hohenzollerna, nejmladšího syna pruského krále Bedřicha Viléma III. Vznikla skvostná, čtyřmi vysokými nárožními věžemi korunovaná stavba, jež byla téměř až do konce II. světové války sídlem Hohenzollernů. Ke konci války sloužil palác jako sklad zrabovaných uměleckých děl, čekajících na převezení do Německa. Po válce spálený a zruinovaný palác je v současné době pronajímám a zajištěn před další devastací. Je částečně přístupný návštěvníkům.

KARPNIKI

Gmina Mysłakowice
Powiat jeleniogórski

Niedaleko Jeleniej Góry, na skraju Rudaw Janowickich u podnóża Gór Sokolich, stoi otoczony niewielkim parkiem piękny pałac. Legenda mówi, że pierwszy gród w tym miejscu postavili w XII w. templariusze. Zbudowany w 2. połowie XVI w. zamek po licznych przebudowach stał się neogotycką budowlą, na planie czworokąta, z wewnętrznym dziedzińcem i okrągłą wieżą narożną. Prawie do końca XVIII w. z krótkimi przerwami był własnością rodu Schaffgotschów. Na początku XIX w. stał się własnością księcia Wilhelma pruskiego, który przebudował rezydencję, nadając jej styl neogotycki. Aż do śmierci księcia była to ulubiona letnia siedziba Hohenzollernów, która stała się centrum życia towarzyskiego Kotliny Jeleniogórskiej. Pod koniec XIX w. pałac przeszedł na własność książęcej rodziny von Hessen und bei Rhein. Podczas II wojny światowej pałac służył jako składnica muzealna dzieł sztuki. Obecnie jest własnością prywatną.

FISCHBACH

Gemeinde Erdmannsdorf - Zillerthal
Kreis Hirschberg

Nicht weit von Hirschberg, am Rand des Landeshuter Kammes und am Fuß der Falkenberge, steht ein schönes Schloss, umgeben von einem kleinen Park. Der Legende nach, soll die erste Burg an dieser Stelle von den Tempelrittern im 12. Jh. errichtet worden sein. Das in der zweiten Hälfte des 16. Jh.s erbaute Schloss wurde mehrmals umgestaltet und ist heute ein neogotisches Bauwerk auf Vierecksbasis, mit Innenhof und einem runden Eckturm. Fast bis Ende des 18. Jh.s war es, mit kleinen Unterbrechungen, im Besitz der Familie Schaffgotsch. Anfang des 19. Jh.s kam es in die Hände des Prinzen Wilhelm von Preußen. Unter ihm wurde das Schloss im neogotischen Stil umgebaut und blieb bis zum Tode des Prinzen der bevorzugte Sommersitz der Hohenzollern und ein gesellschaftlicher Mittelpunkt im Hirschberger Tal. Ende des 19. Jh.s ging das Schloss in den Besitz der fürstlichen Familie von Hessen und bei Rhein über. Während des Zweiten Weltkrieges diente das Schloss als Museumslager für Kunstwerke. Zur Zeit ist es im Privatbesitz.

KARPNIKI

Obec Mysłakowice
Okres Jelení Hora

Nedaleko Jelení Hory, na okraji Janovických Rudav, na úpatí kopců Góry Sokole, stojí zámek obklopený menším parkem. Legenda vypráví, že první tvrz zde postavili ve XII. století, templáři. Zámek, vybudovaný ve 2. polovině XVI. století, se stal po četných přestavbách krásnou novogotickou stavbou. Je postaven na čtvercovém půdorysu s vnitřním nádvořím a oválnou nárožní věží. Téměř až do konce XVIII. století – s krátkými přestávkami – byl majetkem rodu Schaffgotschů. Na začátku XIX. století se stal majetkem knížete Viléma von Hohenzollerna, který rezidenci představěl v novogotickém slohu. Až do smrti knížete byla oblíbeným letním sídlem Hohenzollernů a střediskem společenského dění jeleniohorské kotliny. Ke konci XIX. století přešel palác do majetku knížecí rodiny von Hessen und bei Rhein. Na sklonku II. světové války sloužil jako muzejní depozitář zrabovaných uměleckých děl. V současné době je v soukromých rukou.

KLICZKÓW

Gmina Osiecznica
Powiat bolesławiecki

Niedaleko Bolesławca, pośród lasów, w pięknym, starym parku nad stromym brzegiem Kwisy, znajduje się malownicza książęca rezydencja. Pod koniec XIII w. książę świdnicko-jaworski Bolko I zbudował tu zamek, który później był własnością wielu rodów szlacheckich. Pod koniec XVI w. zamek odnowiono i przebudowano w stylu renesansowym. Od końca XVIII w. aż do 1945 r. zamek był własnością rodu zu Solms-Tecklenburg-Baruth, którzy nadali mu wygląd pałacowej rezydencji. Pod koniec XIX w. przeprowadzono eklektyczną rozbudowę pałacu. Po II wojnie światowej był siedzibą wielu instytucji państwowych, a obecnie jest własnością firmy INTEGER. Gruntownie odnowiony w latach 2000-2001 lśni pełnym blaskiem swojej nieprzeciętnej urody. W pałacu znajduje się hotel, ośrodek konferencyjno-wypoczynkowy, restauracja. Jest udostępniony dla zwiedzających.

KLITSCHDORF

Gemeinde Wehrau
Kreis Bunzlau

Unweit von Bunzlau, inmitten großer Wälder, in einem schönen alten Park, steht am steilen Quersufer ein malerisches Fürstenschloss. Gegen Ende des 13. Jh.s von Herzog Bolko I. von Schweidnitz und Jauer erstmalig erbaut, war es später im Besitz mehrerer Adelsfamilien. Ende des 16. Jh.s wurde das Schloss erneuert und im Renaissancestil umgebaut. Seit Ende des 18. Jh.s bis 1945 war das Schloss im Besitz des Adelsgeschlechts Solms-Tecklenburg-Baruth. Dieser Familie verdankt die Anlage das Aussehen einer Schlossresidenz. Ende des 19. Jh.s wurde das Schloss im Stil des Eklektizismus umgestaltet. Nach dem Zweiten Weltkrieg hatten hier mehrere staatliche Institutionen ihren Sitz. Derzeit ist es Eigentum der Firma INTEGER. In den Jahren 2000-2001 von Grund auf restauriert, zeigt es sich heute im vollen Glanz seiner ungewöhnlichen Schönheit. Im Schloss befindet sich ein Hotel, ein Konferenz- und Erholungszentrum, sowie ein Restaurant. Es ist für Besucher zugänglich.

KLICZKÓW

Obec Osiecznica
Okres Bolesławiec

Nedaleko okresního města Bolesławiec, se uprostřed lesů, v krásném, starém parku na břehu řeky Kwisy, nachází malebná knížecí rezidence. Na konci XIII. století zde nechal svídnicko-javorský kníže Bolko I. postavit hrad, který později dlel v majetku mnoha šlechtických rodů. Na konci XVI. století bylo sídlo přestavěno v renesančním slohu. Od konce XVIII. století až do roku 1945 byl zámek majetkem rodu zu Solms-Tecklenburg-Baruth, kteří mu vtiskli vzhled skvostné palácové rezidence. Ke konci XIX. století byla provedena výstavba zámku v eklektickém duchu. Po II. světové válce byl sídlem mnoha státních institucí a v současné době je majetkem firmy INTEGER. Po zevrubné rekonstrukci v letech 2000-2001 se skví novým leskem své nevšední krásy. V zámku sídlí hotel, konferenčně-rekreační středisko a restaurace. Je přístupný návštěvníkům.

KSIAŻ - Wałbrzych

Miasto powiatowe

Pośród Książańskiego Parku Krajobrazowego, na wysokim skalistym cyplu, stoi wspaniały książęcy zamek. Największy zamek murowany na Dolnym Śląsku i trzeci pod tym względem w Polsce. Zbudował go w końcu XIII w. Bolko I, a rozbudował jego wnuk książę Bolko II Mały. W 1392 r. zamek wraz z dobrami wszedł w skład Królestwa Czeskiego. W okresie wojen husyckich i później, prawie do końca XV w., zamek był często zdobywany i niszczony. W 1509 r. Książ wraz z dobrami kupuje Konrad I Hochberg i do tego rodu zamek należy aż do II wojny światowej. W 1. poł. XVIII w. przebudowano zamek w stylu barokowym, z tego okresu pochodzi słynna balowa sala Maksymiliana. W 1850 r. Hochbergowie otrzymali tytuł książąt von Pless. Książę Hans Heinrich XV na pocz. XX w. dobudował do zamku skrzydła od północnego i południowego zachodu z dwiema potężnymi wieżami. Ostatnim właścicielem Książa z rodu Hochbergów był Hans Heinrich XVII. W końcu II wojny światowej zamek przejęło państwo niemieckie. Obecnie jest własnością miasta Wałbrzycha. Mieści się w nim muzeum, galeria, hotel, restauracja.

FÜRSTENSTEIN - Waldenburg

Kreisstadt

Inmitten des Fürstensteiner Landschaftsparks steht auf einer hohen Felsenzunge, ein prächtiges herzogliches Schloss. Es ist das größte Mauerwerk in Niederschlesien und das Drittgrößte in seiner Art in Polen. Ende des 13. Jh.s von Bolko I. errichtet und von seinem Enkel, dem Herzog Bolko II., dem Kleinen ausgebaut. Im Jahre 1392 wurde das Schloss mit den Besitztümern ein Teil der Böhmischen Krone. Während der Hussitenkriege und später, fast bis Ende des 15. Jh.s, wurde Fürstenstein oft erobert und zerstört. 1509 kauft das Schloss und die Besitztümer Konrad I. Hochberg; zu dieser Familie gehört dann Fürstenstein bis zum Zweiten Weltkrieg. In der ersten Hälfte des 18. Jh.s wurde das Schloss im Barockstil umgebaut. Aus dieser Zeit stammt der berühmte Ball-saal, der sog. Maximiliansaal. Im 19. Jh. erwarben die Hochberger den Titel der Fürsten von Pleß. Anfang des 20. Jh.s baute Fürst Hans Heinrich XV. einen Nord- und Südwestflügel mit zwei mächtigen Türmen an. Der letzte Besitzer von Fürstenstein aus der Familie Hochberg war Hans Heinrich XVII. Ende des Zweiten Weltkrieges wurde das Schloss vom Deutschen Staat übernommen. Derzeit ist es im Besitz der Stadt Waldenburg. Es beherbergt heute ein Museum, eine Galerie, ein Hotel, sowie ein Restaurant.

KSIAŻ - Wałbrzych

Okresní město

Uprostřed Książského krajinného parku, se na vysokém skalnatém výběžku, tyčí skvostný knížecí zámek. Je to největší zděný zámek Dolního Slezska a třetí toho druhu v Polsku. Postavil ho ve XIII. století Bolko I. a rozšířil jeho vnuk, kníže Bolko II. Malý. V roce 1392 se stal zámek i s panstvím součástí Českého království. V době husitských válek i později, až téměř do konce XV. století, byl zámek častokrát dobýván a ničen. V roce 1509 koupil Książ i s panstvím Konrad I. Hochberg, jehož rodu patřil zámek až do II. světové války. V 1. polovině XVIII. století byl zámek přestavěn v barokním slohu. Právě z této doby pochází slavný plesový sál, zvaný Maxmiliánův. V XIX. století obdrželi Hochbergové titul knížat von Pless. Protože byli rovněž majiteli rozlehlých panství ve Pštíně (něm. Pless), titulovali se hrabaty von Hochberg a knížaty von Pless. Na začátku XX. století přistavěl kníže Hans Heinrich XV. k zámku severní a jihozápadní křídlo se dvěma masivními věžemi. Posledním majitelem Książe z rodu Hochbergů byl Hans Heinrich XVII. Na sklonku II. světové války byl zámek přejat německým státem. V současné době je majetkem města Wałbrzycha. Sídí zde muzeum, galerie, hotel a restaurace.

LEGNICA

Miasto powiatowe

W północno-wschodniej części miasta, na niewielkiej skarpie, stoi książęcy zamek, do roku 1675 siedziba Piastów. Na miejscu starego drewnianego grodu książę Henryk I Brodaty wznosił murowany z kamienia romański zamek. Powstały wtedy Wieża św. Piotra, Wieża św. Jadwigi oraz wielkie palatium książęce. Był to jeden z pierwszych murowanych obiektów obronnych na terenie Dolnego Śląska i Polski. Bez kłopotów odparł oblężenie Tatarów po bitwie pod Legnicą w 1241 r. W XVI w. rozbudowano i zmodernizowano zamek w stylu renesansowym. Po śmierci ostatniego Piasta brzesko-legnickiego Jerzego Wilhelma w 1675 r., zamek przeszedł na własność Habsburgów i stał się siedzibą starostów. Po przejęciu Śląska i Legnicy przez króla Prus planowano zamek rozebrać, na szczęście nie doszło do tego i zamek przeznaczono na cele administracyjne. Po pożarze w XIX w. zamek odbudowano wg projektu Karla Friedricha Schinkla. W 1945 r. zamek spłonął. Został odbudowany w latach 60. Obecnie mieści liczne instytucje oświatowe oraz pawilon muzealny.

LIEGNITZ

Kreisstadt

Im Nordosten der Stadt steht auf einer Böschung eine Herzogsburg, die bis zum Jahre 1675 Sitz der schlesischen Piasten war. Anstelle einer alten Holzburg errichtete Herzog Heinrich I. der Bärtige eine romanische aus Stein gemauerte Burg. Damals entstanden der St. Peters-Turm und der St. Hedwigs-Turm, sowie ein großes herzogliches Schloss. Es war damals eine der ersten massiven gemauerten Wehranlagen in Niederschlesien und Polen. Nach der Schlacht bei Liegnitz im Jahre 1241 überstand sie die Belagerung der Tataren ohne erobert zu werden. Im 16. Jh. wurde die Burg im Renaissancestil ausgebaut und modernisiert. Nach dem Tod des letzten Liegnitz-Brieger Piasten Georg Wilhelm fiel die Burg 1675 an die Habsburger und wurde zum Sitz für die kaiserlichen Landeshauptleute. König Friedrich II. von Preußen wollte nach der Eroberung Schlesiens, die Liegnitzer Burg abtragen. Es kam allerdings nicht dazu und die Burg wurde zu Verwaltungszwecken bestimmt. Nach dem Brand im 19. Jh. wurde die Burg nach dem Projekt von Karl Friedrich Schinkel wieder aufgebaut. 1945 brannte die Burg ab und wurde in den 60er Jahren wiederaufgebaut. Derzeit sind hier mehrere Bildungsinstitutionen, sowie ein Museums-pavillon untergebracht.

LEHNICE

Okresní město

V severovýchodní části města stojí na nevelkém náspu knížecí hrad, do roku 1675 sídlo slezských Piastovců. Románský hrad zděný z kamene vybudoval kníže Jindřich I. Bradatý na místě staré dřevěné tvrze. Tehdy vznikly věž sv. Petra, věž sv. Hedviky, jakož i rozsáhlá knížecí rezidence. Byl to jeden z prvních zděných objektů na území Dolního Slezska a Polska vůbec. Bez problémů odolal tatarskému obležení po bitvě u Lehnice v roce 1241. Na konci XVI. století byl hrad rozšířen a modernizován v renesančním slohu. Po smrti posledního březsko-lehnického Piastovce Jiřího Viléma v roce 1675, přešel hrad do rukou Habsburků a stal se sídlem starostů. Když Slezsko společně s Lehnicí připadlo Prusům, měli tito v úmyslu hrad rozebrat, k čemuž nakonec naštěstí nedošlo a hrad byl určen administrativním účelům. Po požáru v XIX. století byl hrad znova vystavěn podle projektu Karla Friedricha Schinkla. V roce 1945 opět vyhořel a dočkal se obnovení v 60. letech. V současnosti zde sídlí mnoho osvětových institucí a muzejní pavilón.

LEŚNY ZAMEK - Szczytna

Gmina i powiat kłodzki

Na skalistej krawędzi góry Szczytnik, między Polanicą-Zdrojem a Szczytną, wśród lasów góruje malownicza neogotycka rezydencja z 1832 r. Została zbudowana na miejscu fortu obronnego z końca XVIII w., zburzonego w 1807 r. na polecenie Napoleona. Budowla była wzniesiona dla Leopolda von Hochberga prawdopodobnie według projektu Karla Friedricha Schinkla. Zbudowana jest na planie nieregularnego czworoboku z czterema narożnymi wieżami i kaplicą. Obecnie w zamku mieści się należący do kościoła zakład terapeutyczno-wychowawczy. Obiekt nie jest dostępny dla zwiedzających.

BURG WALDSTEIN bei Rückers

Gemeinde und Kreis Glatz

Am Felsenrand des Waldsteinberges, zwischen Bad Altheide und Rückers, erhebt sich inmitten der Wälder ein malerisches neugotisches Schloss, das um 1832 entstand. Es wurde anstelle einer Befestigungsanlage erbaut, das aus dem Ende des 18. Jh.s stammte und auf Befehl Napoleons 1807 zerstört wurde. Das Bauwerk wurde wahrscheinlich nach einem Entwurf von Karl Friedrich Schinkel für Leopold von Hochberg errichtet. Es wurde auf dem Grundriss eines unregelmäßigen Vierecks mit vier Ecktürmen und einer Kapelle erbaut. Derzeit beherbergt das Schloss eine kirchliche therapeutische Erziehungsanstalt. Das Objekt ist für Besucher nicht zugänglich.

LESNÍ ZÁMEK - Szczytna

Obec a okres Kladsko

Na skalnatém okraji hory Szczytnik, mezi obcemi Polanica-Zdrój a Szczytna, se uprostřed lesů tyčí malebná novogotická rezidence z roku 1832. Byla postavena na místě obranného opevnění z konce XVIII. století, zbořeného na Napoleonův rozkaz roku 1807. Stavba byla postavena pro Leopolda von Hochberga, pravděpodobně na základě projektu Karla Friedricha Schinkla. Stavba na obdélníkovém půdorysu se pyšní čtyřma nárožními věžemi a kaplí. V současné době sídlí v zámku léčebně-výchovný ústav, patřící církvi. Objekt není přístupný návštěvníkům.

LIPA

Gmina Bolków
Powiat jaworski

Między Wojcieszowem a Bolkowem, we wsi Lipa, leżą ruiny niewielkiego średniowiecznego zamku z przełomu XIII i XIV w. Według legendy zamek powstał dzięki templariuszom. Całość składała się z budynku mieszkalnego, kamiennej wieży, niewielkiego dziedzińca, budynku gospodarczego i potężnej kamiennej kuchni zwieńczonej kominem w kształcie piramidy. Obiekt nie miał wielkiego znaczenia militarnego i z czasem służył wielu innym celom, głównie magazynowym. Jednym z właścicieli zamku był Rudolf hr. von Stillfried-Rattonitz (1804-1882) prawnik, historyk, autor wielu prac dotyczących historii Śląska, członek wielu europejskich towarzystw naukowych. Zamek był opuszczony w końcu XIX w. W niezłym stanie dotrwał do końca II wojny światowej. Po wojnie należał do PGR, który miał na zamku swoje magazyny. Zamek jest wprawdzie od lat 70. XX w. własnością prywatną, ale ciągle niszczeje i zapewne niedługo nie będzie co oglądać.

LEIPE

Gemeinde Bolkenhain
Kreis Jauer

Zwischen Kauffung und Bolkenhain im Dorf Leipe liegt die Ruine einer kleinen mittelalterlichen Burg aus dem 13 und 14 Jh. Der Legende nach entstand die Burg auf Betreiben der Tempelritter. Sie bestand aus dem Wohngebäude, einem Steinturm, einem kleinen Innenhof, einem Wirtschaftsgebäude und einer großen steinernen Küche, die einem pyramidenförmigen Kamin besaß. Das Objekt hatte keine größere militärische Bedeutung und wurde im Laufe der Zeit für andere Zwecke genutzt, vor allem als Lager. Einer der Burgbesitzer war Graf Rudolf von Stillfried-Rattonitz (1804-1882) ein Jurist, Historiker und Autor vieler Werke über die Geschichte Schlesiens, Mitglied mehrerer europäischer Wissenschaftsgesellschaften. Ende des 19. Jh.s wurde die Burg verlassen. In ziemlich gutem Zustand überdauerte sie bis zum Ende des Zweiten Weltkrieges. Nach dem Krieg gehörte sie einer Landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaft LPG / PGR, die ihre Lager in der Burg hatte. Zwar ist die Burg seit den 70er Jahren des 20. Jh.s wieder Privatbesitz, verfällt aber weiterhin, so dass man bald nichts mehr besichtigen kann.

LIPA

Obec Bolków
Okres Jawor

Mezi Wojcieszowem a Bolkowem, ve vsi Lipa, leží zřícenina nevelkého středověkého hradu z přelomu XIII. a XIV. století. Podle legendy založili hrad templáři. Celý komplex sestával z obytné budovy, kamenné věže, nevelkého nádvoří, hospodářské budovy a mohutné kamenné kuchyně, zastřešené kominem ve tvaru pyramidy. Objekt neměl valný vojenský význam a časem posloužil mnoha jiným účelům, zejména skladování. Jedním z majitelů hradu byl Rudolf hr. von Stillfried-Rattonitz (1804-1882) právník, historik, autor četných prací o dějinách Slezska, člen mnoha evropských vědeckých společností. Hrad byl opuštěn ke konci XIX. století. V solidním stavu se dočkal konce II. světové války. Po válce patřil místnímu JZD, které mělo na hradě svá skladiště. Hrad je sice od 90. let XX. století v soukromých rukou, avšak stále chátrá a možná se už za nedlouho nebude na co dívat.

LUBORADZ

Gmina Mściwojów
Powiat jaworski

Niedaleko Jawora, w zachodniej części wioski, powstał pierwotnie w XVI w. dwór obronny, który w końcu XVII w. został gruntownie rozbudowany i przebudowany na okazały barokowy pałac. Jest to budowla murowana z cegieł, składająca się z czterech skrzydeł z wewnętrznym kwadratowym dziedzińcem. Do bryły pałacu dostawiono kaplicę i nakryto ją kopułą z latarnią. Elewacje mają bardzo skromny detal architektoniczny. We wnętrzu pałacu zwraca uwagę wielka sala przyjęć z licznymi malarskimi kompozycjami z końca XVII w. Pałac był restaurowany w XVIII i XIX w. i remontowany po II wojnie światowej w latach 60. i 70. Obecnie znajduje się w rękach prywatnych i jest powoli remontowany.

LOBRIS

Gemeinde Profen
Kreis Jauer

In der Nähe von Jauer im westlichen Teil des Dorfes Lobris entstand ursprünglich im 16. Jh. ein befestigtes Herrenhaus, das Ende des 17. Jh.s gründlich um- und ausgebaut wurde. Es wurde in ein prachtvolles Schloss im Barockstil umgestaltet. Das vierflügelige Bauwerk wurde in Ziegelbauweise errichtet und besteht aus einem quadratischen Innenhof. Dem Baukörper fügte man eine Kapelle hinzu, die mit einer Laternenkuppel gedeckt wurde. Die Fassaden zieren sehr einfache architektonische Formen. Im Inneren des Schlosses fesselt die Aufmerksamkeit der große Empfangssaal mit mehreren aus dem Ende des 17. Jh.s stammenden Bildkompositionen. Im 18. und 19. Jh. wurde die Anlage restauriert und nach dem Zweiten Weltkrieg in den 60er und 70er Jahren renoviert. Zur Zeit ist es in Privatbesitz und wird allmählich wieder instand gesetzt.

LUBORADZ

Obec Mściwojów
Okres Jawor

Nedaleko Jaworu, v západní části vesnice, vznikl v XVI. století obranný dvůr, který se v důsledku rozsáhlé výstavby ke konci XVII. století proměnil ve skvostný barokní zámek. Tuto zděnou stavbu z cihel tvoří čtyři křídla a vnitřní čtvercové nádvoří. K samotné hmotě budovy byla přistavěna kaple, přikryta kopulí s lucernou. Elevace se vyznačují velice skromným architektonickým detailem. Uvnitř zámku vzbuzuje pozornost velký přijímací sál, zdobený četnými malířskými kompozicemi z konce XVII. století. Zámek byl restaurován v XVIII. a XIX. století a opraven po II. světové válce v 60. a 70. letech. V současné době se nachází v soukromých rukou a je povolna opravován.

MACIEJOWIEC

Gmina Lubomierz
Powiat lwówecki

W wiosce położonej niedaleko zapory pilchowskiej i malowniczego przełomu rzeki Bóbr, niedaleko klasycystycznego pałacu, znajdują się malownicze ruiny obronnego renesansowego dworu z 1. połowy XVII w. Budowla z niewielkim wewnętrznym dziedzińcem i pięknym portalem wejściowym jest jednym z najcenniejszych tego typu dworów na Śląsku. Przed II wojną światową jego właścicielem była Emma von Kramsta, spokrewniona z rodziną Scheiblerów, niemieckich Żydów i łódzkich fabrykantów. Dwór jest obecnie własnością prywatną, ze względu na zły stan techniczny jest niedostępny dla zwiedzających.

MATZDORF

Gemeinde Liebenthal
Kreis Löwenberg

In Matzdorf, das in der Nähe der Bobertalsperre und am malerischen Durchbruch des Flusses liegt, befindet sich unweit von einem klassizistischen Schloss entfernt die malerische Ruine eines befestigten Herrenhauses im Renaissancestil aus der ersten Hälfte des 17. Jh.s Dieses Bauwerk mit einem kleinen Innenhof und einem schönen Eingangsportal war eines der wertvollsten Herrenhäuser dieser Art in Schlesien. Vor dem Zweiten Weltkrieg war es im Besitz von Emma von Kramsta, die mit einer deutschen jüdischen Fabrikantenfamilie Scheibler aus Lodsch verwandt war. Derzeit ist das Herrenhaus in Privatbesitz. Es befindet sich in einem ruinösen Zustand und kann daher nicht besichtigt werden.

MACIEJOWIEC

Obec Lubomierz
Okres Lwówek Śląski

Ve vesnici ležící nedaleko vodní nádrže Pilchowice a malebného průlomu řeky Bobr, poblíž klasicistního zámku, se nachází pitoreskní zřícenina renesančního obranného dvora z 1. poloviny XVII. století. Stavba s nevelkým vnitřním nádvořím a krásným vstupním portálem je jedním z nejhodnotnějších tohoto typu dvorů ve Slezsku. Před II. světovou válkou byla jeho majitelem Emma von Kramsta, spřízněna s rodinou Scheiblerů, německých Židů a továrníků z Lodže. V současné době je dvůr v soukromých rukou. S ohledem na špatný technický stav je návštěvníkům nepřístupný.

MIĘDZYLESIE

Gmina Międzylesie
Powiat kłodzki

Na południowym cyplu ziemi kłodzkiej, tuż przy granicy z Czechami, znajduje się zespół zamkowo-pałacowy otoczony niewielkim starym parkiem. Murowany gotycki zamek zbudowano tutaj w XIV w. Z tego okresu pochodzi gotycka kamienna tzw. Czarna Wieża. Po zniszczeniach starego zamku m.in. w czasie wojen husyckich, w 2. połowie XVI w. zamek odbudowano w stylu renesansowym. Pod koniec XVII w. dobudowano do zamku dwa skrzydła barokowego pałacu. Po drugiej wojnie światowej prowadzono tutaj prace konserwatorsko-remontowe, które w jakiś sposób utrzymały całe założenie w niezłym stanie. Obecnie, w związku z ciągle nieuregulowaną sprawą własności, prace remontowe są wstrzymane. W części barokowej pałacu mieści się okresowo czynna restauracja-kawiarnia. Obiekt częściowo udostępniony, głównie z zewnątrz, do zwiedzania.

MITTELWALDE

Gemeinde Mittelwalde
Kreis Glatz

Im südlichen Zipfel des Glatzer Kessels befindet sich direkt an der Grenze zu Tschechien, umgeben von einem kleinen alten Park, ein Burg- und Schlosskomplex. Im 14. Jh. errichtete man hier ein gotisches gemauertes Schloss. Aus dieser Zeit stammt der gotische Steinturm, der sog. Schwarze Turm. Nach der Zerstörung der alten Burg u.a. durch die Hussiten wurde die Burg in der zweiten Hälfte des 16. Jh.s im Renaissancestil wiederaufgebaut. Ende des 17. Jh.s erweiterte man die Burg um eine zweiflügelige Barockanlage. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurden Instandsetzungs- und Renovierungsarbeiten durchgeführt, so dass sich die gesamte Anlage in recht gutem Zustand erhalten hat. Derzeit sind auf Grund der immer noch unregulierten Eigentumsverhältnisse die Renovierungsarbeiten eingestellt worden. Der Barockteil des Schlosses beherbergt ein zeitweise geöffnetes Restaurant-Café. Das Objekt ist zum Teil zugänglich, doch vorwiegend nur von außen zu besichtigen.

MEZILESÍ

Obec Mezilesí
Okres Kladsko

Na jižním výběžku Kladské kotliny, v bezprostřední blízkosti česko-polské hranice, se rozkládá zámecký komplex obklopený nevelkým starým parkem. Zděný gotický hrad zde byl postaven ve XIV. století. Z této doby pochází kamenná, gotická, tzv. Černá věž. Po zničení starého hradu, mj. v důsledku husitských válek, získal hrad ve 2. polovině XVI. století podobu renesančního zámku. Na konci XVII. století k němu byla přistavěna dvě barokní křídla. V poválečné době se díky restauračním pracím podařilo zachovat celý areál v ucházejícím stavu. Nedávno musely být veškeré opravy, s ohledem na neurovnané vlastnické poměry, pozastaveny. V barokní části zámku funguje dočasně restaurace-kavárna. Objekt je částečně – zejména zvenčí – přístupný návštěvníkům.

MILICZ

Miasto powiatowe

W zachodniej części miasta, w starym i pięknym angielskim parku, znajduje się klasycystyczny pałac. Został zbudowany na przełomie XVIII i XIX w. wg projektu Karla Gottfrieda Geisslera. Jest to wspaniała murowana budowla założona na planie prostokątnym, z charakterystycznymi trzema kopułami. Środkowa kopuła z latarnią, usytuowana na osi pałacu, nakrywa eliptyczną salę balową. Pałac jest użytkowany przez Zespół Szkół Leśnych. Obok znajdują się dobrze zachowane oficyny, gospodarcze budynki oraz niewielkie ruiny dawnego zamku.

MILITSCH

Kreisstadt

Im Westteil der Stadt befindet sich inmitten eines alten schönen englischen Parks ein klassizistisches Schloss. Nach einem Entwurf von Karl Gottfried Geissler wurde es um die Wende vom 18. zum 19. Jh. errichtet. Es ist ein prächtiges Mauerbauwerk auf rechteckigem Grundriss mit drei charakteristischen Kuppeln. Die auf der Schlossachse angeordnete Halbkuppel mit Laterne deckt einen ovalen Ballsaal. Heute wird das Objekt als Forstschulkomplex genutzt. Neben dem Schloss befinden sich die gut erhaltenen Neben- und Wirtschaftsgebäude sowie die Reste eines kleinen früheren Schlosses.

MILICZ

Okresní město

V západní části města, se ve starém, krásném anglickém parku nachází klasicistní zámek. Byl postaven na přelomu XVIII. a XIX. století podle projektu Karla Gottfrieda Geisslera. Je to skvostná zděná stavba na obdélníkovém půdorysu, vyznačující se třemi charakteristickými kopulemi. Prostřední kopule s lucernou, umístěna na ose zámku, přikrývá eliptický plesový sál. V současné době v zámku sídlí lesnická škola. U zámku stojí dobře zachované vedlejší budovy pro služebnictvo, hospodářské budovy a také nevelká zřícenina původního hradu.

NIESYTNO - Płonina

Gmina Bolków
Powiat jaworski

Niedaleko Bolkowa, na zadrzewionym wzgórzu we wsi Płonina, zachowały się ruiny rycerskiego zamku z XIV w. Należał do śląskiego rycerza Hayna von Czirn. W czasie wojen husyckich zamek był siedzibą husytów. Został całkowicie zniszczony przez mieszczan świdnickich w 1455 r. i od tamtej pory jest ruiną. Z dawnego zamku zachowała się tylko wieloboczna wieża z ostrzem i fragmenty kamiennych murów dolnego zamku. Do pozostałości zamku w połowie XVI w. Paul von Zedlitz dobudował renesansowy pałac, który był gruntownie przebudowany i remontowany w 2. połowie XIX w. Do niedawna jeszcze pałac był użytkowany, ale po tajemniczym pożarze w początkach lat 90. XX w. właściciel opuszcza zniszczony obiekt, który bardzo szybko ulega dewastacji.

NIMMERSATH

Gemeinde Bolkenhain
Kreis Jauer

Unweit von Bolkenhain, auf einem bewaldeten Hügel im Dorf Nimmersath, blieben die Ruinen einer Ritterburg aus dem 14. Jh. erhalten. Sie gehörte dem schlesischen Ritter Hayn von Czirn. Während der Hussitenkriege war die Burg im Besitz der Hussiten. 1455 wurde sie von den Schweidnitzer Bürgern gänzlich zerstört und ist seitdem eine Ruine. Von der alten Burg blieben nur der polygonale Keilturm und Steinmauerreste der unteren Burg erhalten. An die Überreste der Burg baute Paul Georg von Zedlitz in der Mitte des 16. Jh.s ein Renaissanceschloss an, das in der zweiten Hälfte des 19. Jh.s gründlich umgebaut und renoviert wurde. Bis vor kurzem wurde das Schloss noch genutzt, doch nach einem rätselhaften Brand, am Anfang der 90er Jahre, hat der Besitzer die ausgebrannte Anlage verlassen, die nun rasch immer mehr verfällt.

NIESYTNO - Płonina

Obec Bolków
Okres Jawor

Niedaleko Jelení Hory, se na zalesněném pahorku ve vsi Płonina, zachovala zřícenina rytířského hradu ze XIV. století. Patřil slezskému rytíři Haynovi von Czirn. V době husitských válek byl hrad sídlem husitů. Byl zcela zničen svidnickými měšťany roku 1455 a od té doby je zříceninou. Z původního hradu se dochovala pouze mnohostranná věž s ostrím a fragmenty kamenných hradeb spodního hradu. K tomu, co z hradu zůstalo, dostavěl Paul von Zedlitz v polovině XVI. století renesanční zámek, který byl přestavěn a opraven ve 2. polovině XIX. století. Ještě donedávna byl zámek obydlen, avšak po požáru začátkem 90. let XX. století majitel objekt za dosti podivných okolností opustil. Ten od té doby rychle chátrá.

NIESZKOWICE

Gmina i powiat strzeliński

Między Strzelinem a Ziębicami znajdują się ruiny obronnego dworu z drugiej połowy XVI w. Powstał on z rozbudowy średniowiecznej rycerskiej wieży mieszkalnej pochodzącej z XV w. Była to budowla murowana, składająca się z trzech skrzydeł otaczających prostokątny dziedziniec, dawniej zamknięty od strony wejściowej murem kurtynowym. Całość otoczona była fosą. Od strony dziedzińca, przy wejściu do dawnej wieży mieszkalnej, znajduje się gotycki portal. Dwór był odbudowany po zniszczeniach w połowie XVII w. i remontowany w końcu XIX w. oraz na początku XX w. Częściowo zniszczony w 1945 r. i od tamtej pory w ruinie.

KALTWASSTAL /bis 11.2.37 Neobschütz

Gemeinde und Kreis Strehlen

Zwischen Strehlen und Münsterberg befinden sich die Ruinen eines befestigten Herrenhauses aus der zweiten Hälfte des 16. Jh.s Es entstand, als man einen mittelalterlichen, ritterlichen Wohnturm, aus dem 15. Jh. erweiterte. Das massiv dreiflügelige Bauwerk umschloss einen rechteckigen Hof, der früher von der offenen Eingangsseite her mit einer Verbindungsmauer geschlossen war. Die gesamte Anlage war von einem Graben umgeben. Auf der Hofseite beim Eingang zum einstigen Wohnturm, befindet sich ein gotisches Portal. Das Herrenhaus wurde nach Zerstörungen in der Mitte des 17. Jh.s wieder aufgebaut und um die Wende von 19. zum 20. Jh. erneuert. 1945 wurde es teilweise zerstört und blieb bis heute eine Ruine.

NIESZKOWICE

Obec a okres Strzelin

Mezi Strzelinem a Ziębicemi se nachází zřícenina obranného dvoru ze druhé poloviny XVI. století. Vznikl přístavbou ke středověké rytířské obytné věži z XV. století. Byla to zděná stavba se třemi křídly, obklopujícími obdélníkové nádvoří, kdysi uzavřené ze vstupní strany závěsnou stěnou. Celek byl obehnan vodním příkopem. Ze strany nádvoří, u vchodu do bývalé obytné věže, se nachází gotický portál. Po ničený dvůr byl renovován v polovině XVII. století a opraven na konci XIX. a začátku XX. století. Od té doby, co byl v roce 1945 částečně zničen, zůstává zříceninou.

OLEŚNICA

Miasto powiatowe

W południowo-zachodniej części miasta, na sztucznym wzniesieniu, stoi piękny zamek książąt oleśnickich. Został zbudowany w 1. połowie XIV w. z inicjatywy księcia Konrada I. Wkrótce średniowieczna budowla została przekształcona w renesansową rezydencję. Dobudowano wtedy tzw. Dom Wdów (Wittumstock) i nadbudowano gotycką wieżę. Na przełomie XVI i XVII w. wzniesiono skrzydła wschodnie i południowe zamku, a od strony dziedzińca dobudowano krużganki. W połowie XVIII w. miasto i zamek weszły w skład państwa pruskiego. Przebudowano wtedy skrzydło zachodnie i rozbudowano skrzydło północne. Na przełomie XIX i XX w. dokonano gruntownego remontu zamku. Przed drugą wojną światową zamek był własnością rodziny von Hohenzollern. Obecnie w części zamku znajduje się ośrodek szkoleniowy Ochotniczego Hufca Pracy, a w Domu Wdów mieści się muzeum.

OELS

Kreisstadt

Im süd-westlichen Stadtteil steht auf einer künstlichen Anhöhe das prächtige Schloss der Fürsten von Oels. Es wurde in der ersten Hälfte des 14. Jh.s auf Betreiben von Konrad I. erbaut. Später wurde das mittelalterliche Bauwerk zu einer Renaissanceresidenz umgestaltet. Man baute damals das Witwenhaus, den „Wittumsstock“ an und stockte den gotischen Turm auf. Um die Wende des 16. und 17. Jh.s errichtete man den östlichen und südlichen Schlossflügel und vom Innenhof her fügte man Laubengänge an. In der Mitte des 18. Jh.s ging die Stadt und das Schloss in die Hände des preußischen Staates über. Zu dieser Zeit baute man den westlichen Flügel um und den nördlichen aus. Um die Wende des 19. und 20. Jh.s führte man eine gründliche Renovierung des Schlosses durch. Vor dem Zweiten Weltkrieg war das Schloss das Eigentum der Hohenzollern. Derzeit befindet sich in einem Teil des Schlosses die Bildungszentrale der Freiwilligen Arbeitsschar (OHP) und im Witwenhaus ein Museum.

OLEŚNICA

Okresní město

V jihozápadní části města, na umělé vyvýšence, stojí nádherný zamek oleśnických knížat. Nechal ho postavit v 1. polovině XIV. století kníže Konrád I. Středověká tvrz byla záhy proměněna v renesanční sídlo. Tehdy byl přistavěn tzv. Dům vdov a nad stavbou byla vztyčena gotická věž. Na přelomu XVI. a XVII. století se zamek rozrostl o východní i jižní křídlo a zdi směrem k nádvoří byly opatřeny galeriemi. V polovině XVIII. se zamek spolu s městem stal součástí pruského státu. V té době bylo přestavěno západní a rozšířeno severní křídlo. Na přelomu XIX. a XX. století byl zamek důkladně opraven. Před II. světovou válkou byl zamek majetkem rodiny von Hohenzollern. V současné době se v části zámku nachází školicí středisko Dobrovolné pracovní skupiny (Ochotniczy Hufec Pracy) a v Domě vdov muzeum.

OWIESNO

Gmina i powiat dzierzoniowski

Niedaleko Żąbkowic Śląskich, na południowym krańcu wsi, wśród drzew leżą ruiny XIV-wiecznego rycerskiego zamku, zbudowanego przez mozną rodzinę Pogorzeliów (von Pogarell). Według podań wcześniej istniał tu gród zbudowany przez templariuszy. Kamienny zamek zbudowany był na planie koła, z wewnętrznym dziedzińcem i kwadratową wieżą z bramą wjazdową. Całość otaczały podwójne mury i głęboka fosa. Od końca XVIII w. aż do 1945 r. zamek był własnością rodu von Seidlitz. W XVIII w. obiekt zmodernizowano i przebudowano na barokową rezydencję. Z Owiesna pochodził biskup wrocławski Przeclaw z Pogorzeli, który lokował miasto i zamek Otmuchów. Po II wojnie światowej pałac został opuszczony i popadł w ruinę. Obecnie jest własnością Fundacji „Zamek Chudów” i trwają w nim prace zabezpieczające.

HABENDORF

Gemeinde und Kreis Reichenbach

Nahe Frankenstein liegt am südlichen Ende des Dorfes mitten unter den Bäumen die Ruine einer aus dem 14. Jh. stammenden Ritterburg, die von der wohlhabenden Adelsfamilie von Pogarell erbaut wurde. Nach der Überlieferung existierte hier vorher eine von Templerrittern erbaute Burg. Es war eine auf Kreisgrundriss erbaute Steinburg, mit Innenhof und einem quadratischen Turm mit Eingangstor. Die gesamte Anlage war von einer Doppelmauer und einem tiefen Wallgraben umgeben. Seit dem 18. Jh. bis 1945 war die Burg Eigentum des Geschlechts von Seidlitz. Im 18. Jh. wurde die Burg modernisiert und in eine Barockresidenz umgebaut. Aus Habendorf stammte der Breslauer Bischof Preczlaus von Pogarell, der Stadt und Schloss Ottmachau anlegte. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde die Burg verlassen und geriet in Verfall. Zur Zeit ist sie im Besitz der Stiftung „Schloss Chudów“. Sicherungsarbeiten sind im Gange.

OWIESNO

Obec a okres Dzierżoniów

V blízkosti města Žąbkowice Śląskie, na jižním okraji vsi, se mezi stromy rozkládá zřícenina rytířského hradu, postaveného ve XIV. století zámožnou rodinou von Pogarell. Podle legendy zde dříve stávala templářská tvrz. Kamenný hrad byl postaven na kruhovém půdorysu, měl vnitřní nádvoří a čtvercovou věž se vstupní branou. Celek byl obehnan zdvojenou hradbou a hlubokým vodním příkopem. Od konce XVIII. století až do roku 1945 r. byl hrad v majetku rodu von Seidlitz. V XVIII. století byl objekt modernizován a přestavěn na barokní rezidenci. Z Owiesna pocházel vřatislavský biskup Przeclaw z Pogorzeli, jenž založil město a zámek Otmuchów. Po II světové válce byl hrad opuštěn a zchátral. V současné době je majetkem „Nadace Chudów“ a probíhají v něm zabezpečující práce.

PIOTROWICE ŚWIDNICKIE

Gmina Jaworzyna Śląska
Powiat świdnicki

Między Świdnicą a Strzegomiem, niedaleko Jaworzyny Śląskiej, znajduje się piękny, renesansowy dwór obronny. Został zbudowany na pierwotnym założeniu zamkowym przez rodzinę von Zedlitz w drugiej połowie XVI w. Jest to murowana z cegły czworoboczna budowla, nakryta potężnym dwuspadowym dachem. Cztery narożne cylindryczne baszty nakryto wysokimi, szpiczastymi hełmami. W ścianie szczytowej obiektu znajduje się wejście, które kiedyś było ozdobione bogatym renesansowym portalem. Do dworu prowadzi ceglany most przerzucony nad otaczającą obiekt, wyschniętą dzisiaj fosą. Dwór był przebudowany w końcu XIX w., ale głównie wewnątrz. Zachowały się liczne renesansowe detale i fragmenty dekoracji sgraffitowej. Dwór należy do „Fundacji Forum Krasków”.

PETERWITZ

Gemeinde Königszelt
Kreis Schweidnitz

Zwischen Schweidnitz und Striegau befindet sich unweit von Königszelt ein ansehnliches, befestigtes Renaissanceschloss. Es wurde auf der ursprünglichen Schlossanlage der Familie von Zedlitz in der zweiten Hälfte des 16. Jh.s errichtet. Es ist ein vier-eckiges, mit einem mächtigen Satteldach gedecktes, in Ziegelbauweise erbautes Gebäude. Vier zylindrische Ecktürme wurden mit hohen spitzen Helmen versehen. In der Giebelwand des Gebäudes befand sich der Eingang mit einem ehemals reich verzierten Renaissanceportal. Eine zum Schloss führende Ziegelbrücke überquert den das gesamte Objekt umgebenden und heute ausgetrockneten Graben. Ende des 19. Jh.s wurde das Schloss vor allem innen umgebaut. Es sind viele Renaissancedetails und Fragmente des Sgraffitoputzes erhalten geblieben. Das Schloss gehört heute der Stiftung „Forum Schloss Krasków”.

PIOTROWICE ŚWIDNICKIE

Obec Jaworzyna Śląska
Okres Svidnice

Mezi Svidnicí a Strzegomiem, nedaleko obce Jaworzyna Śląska, se nachází krásný renesanční obranný dvůr. Byl postaven na místě původního hradního areálu rodinou von Zedlitz ve druhé polovině XVI. století. Je to čtyřhranná stavba, zděná z cihel a přikrytá masivní sedlovou střechou. Čtyři nárožní oválné bašty jsou kryty vysokými, špičatými báními. Ve štítové zdi objektu se nachází vchod, kdysi zdobený bohatým renesančním portálem. Ke dvoru vede cihlový most, klenoucí se nad dnes suchým hradním příkopem. Dvůr byl přestavěn koncem XIX. století, avšak zejména uvnitř. Dochovalo se množství renesančních detailů a fragmenty sgrafitové výzdoby. Dvůr patří „Nadaci Forum Krasków”.

PŁAKOWICE - Lwówek Śląski

Miasto powiatowe

We wsi Płakowice, obecnie znajdującej się w granicach administracyjnych Lwówka Śląskiego, w połowie XVI w. został wzniesiony renesansowy zamek, należący do największych tego typu obiektów na Śląsku. Zamek jest murowany, kamienny, zbudowany z trzech skrzydeł otaczających prostokątny dziedziniec z arkadami wspartymi na kolumnach jońskich. Od północy do zamku prowadzi piękna renesansowa brama wjazdowa, poprzedzona kamiennym mostem przerzuconym nad dawną fosą. Przed II wojną światową mieścił się tu zakład dla umysłowo chorych, a po 1945 r. był użytkowany w różny sposób. Od 1992 r. należy do wspólnoty Kościoła Baptystów i jest sukcesywnie remontowany.

PLAGWITZ - Löwenberg

Kreisstadt

Im Dorf Plagwitz, das heute in die Verwaltungsgrenzen von Löwenberg einbezogen ist, wurde in der Mitte des 16. Jh.s ein Renaissanceschloss errichtet, das zu den größten Objekten seiner Art in Schlesien gehört. Das dreiflüglige in Stein gemauerte Schloss umschließt einen viereckigen Innenhof, der von Arkaden, die auf ionischen Säulen ruhen, umgeben ist. Zum Schloss führt von der Nordseite her ein schönes Renaissancetor. Davor wölbt sich eine Steinbrücke über den ehemaligen Schlossgraben. Vor dem Zweiten Weltkrieg beherbergte das Schloss eine Nervenheilanstalt und nach 1945 wurde es unterschiedlich genutzt. Seit 1992 gehört es der Baptistengemeinde und wird nach und nach renoviert.

PŁAKOWICE - Lwówek Śląski

Okresní město

Ve wsi Płakowice, spadající dnes do katastru obce Lwówek Śląski, byl v polovině XVI. století postaven renesanční zámek, patřící k největším objektům toho druhu ve Slezsku. Zámek zděný z kamene má tři křídla, obklopující obdélníkové nádvoří s arkádami opřenými na jónských sloupech. Ze severu vede k zámku krásná renesanční brána, před níž se nad bývalým vodním příkopem klene kamenný most. Před II. světovou válkou zde sídlil ústav pro duševně nemocné a po roce 1945 sloužil rozmanitým účelům. Od roku 1992 patří sboru baptistické církve a je postupně opravován.

PROCHOWICE

Gmina Prochowice
Powiat legnicki

W północnej części miasteczka, na lewym brzegu rzeki Kaczawy, znajdują się ruiny zamku z XIV w. Zamek był murowany z cegły, składał się z wysokiej czworokątnej wieży obronnej i budynku mieszkalnego. Całość założenia otoczona była murem. W XVI w. książę legnicki Fryderyk III rozpoczął renesansową rozbudowę zamku. Do 1630 r. był siedzibą książęcą, później miał wielu użytkowników. Na początku XX w. ostatni właściciel zamku Otto von Strachwitz przeprowadził gruntowny remont obiektu. W 1945 r. zamek był częściowo zniszczony. Mimo że zamek był po wojnie opuszczony, to prowadzono w nim kilka razy prace remontowo-zabezpieczające. Dzięki temu obiekt uniknął całkowitej dewastacji. Obok zamku znajduje się stary park. Obecnie obiekt jest w rękach prywatnych.

PARCHWITZ

Gemeinde Parchwitz
Kreis Liegnitz

Im nördlichen Teil der Kleinstadt Parchwitz, am linken Katzbachufer befindet sich eine Burgruine aus dem 14. Jh. Die Burg wurde in Ziegelbauweise gemauert und bestand aus einem viereckigen Wehrturm und einem Wohngebäude. Die gesamte Anlage war von einer Mauer umgeben. Im 16. Jh. begann der Herzog von Liegnitz, Friedrich III., die Burg zu einer Renaissanceresidenz auszubauen. Bis 1630 war die Burg Herzogssitz, später hatte sie mehrere Nutzer. Anfang des 20. Jh.s führte der letzte Burgbesitzer Otto von Strachwitz eine gründliche Renovierung des Objektes durch. 1945 wurde die Burg teilweise zerstört. Obwohl sie nach dem Krieg verlassen werden musste, führte man hier einige Male Renovierungs- und Sicherungsarbeiten durch. So konnte die gänzliche Verwüstung der Anlage vermieden werden. Neben der Burg befindet sich ein alter Park. Derzeit ist das Objekt im Privatbesitz.

PROCHOWICE

Obec Prochowice
Okres Lehnice

V severní části městečka se na levém břehu řeky Kaczawy rozkládá zřícenina hradu ze XIV. století. Hrad zděný z cihel sestával z vysoké čtvercové obranné věže a obytné budovy. Celý areál byl obehnan hradbou. V XVI. století zahájil lehnický kníže Bedřich III. renesanční přestavbu hradu. Do roku 1630 byl objekt knížecím sídlem, později měl mnoho držitelů. Na začátku XX. století provedl poslední z nich, Otto von Strachwitz, zevrubnou opravu objektu. V roce 1945 byla stavba částečně zničena. I když byl hrad po válce opuštěn, byly v něm několikrát prováděny zabezpečující a opravné práce. Díky nim byl hrad zachráněn před úplnou devastací. Vedle hradu se rozkládá starý park. V současné době je objekt v soukromých rukou.

RADOMIERZYCE

Gmina i powiat zgorzelecki

We wsi Radomierzyce, na południe od Zgorzelca, niedaleko granicy z Niemcami, znajduje się ciekawa budowla pałacowa usytuowana na sztucznej wyspie otoczonej fosą. Była to siedziba ewangelickiej fundacji dla dobrze urodzonych panien, które nie z własnej winy popadły w biedę. Pałac został zbudowany na przełomie XVII i XVIII w. z inicjatywy polsko-saskiego szambelana Joachima Siegmunda von Ziegler-Klipphausen, wg projektu drezdeńskich architektów J.F. Karchera i M.D. Pöppelmann. Jest to budowla murowana założona na planie podkowy z dwoma krótkimi bocznymi skrzydłami. Zwraca uwagę piękna barokowa fasada pałacu i okazały portal wejściowy. Od 1945 r. był przez większość czasu nieużytkowany i popadł w ruinę. Ostatnio znalazł właściciela i na zewnątrz został pięknie odnowiony.

JOACHIMSTEIN - Radmeritz

Gemeinde und Kreis Görlitz

Im Dorf Radmeritz, südlich von Görlitz, unweit der deutsch-polnischen Staatsgrenze, gibt es auf einer künstlichen Insel eine interessante Schlossanlage, von einem Wallgraben umgeben. Sie war ein Sitz eines evangelischen Stifts für adelige Frauen, die nicht durch ihre eigene Schuld arm geworden sind. Das Schloss wurde um die Wende vom 17. zum 18. Jh. aus Initiative des polnisch-sächsischen Kammerherrn Joachim Siegmund von Ziegler-Klipphausen nach dem Entwurf der Dresdner Architekten J. F. Karcher und M. D. Pöppelmann erbaut. Es ist ein auf Hufeisengrundriss errichtetes Mauerwerk mit zwei kurzen Seitenflügeln. Die schöne Barockfassade des Schlosses und das imposante Eingangsportal ziehen die Aufmerksamkeit auf sich. Seit 1945 war das Objekt lange Zeit nicht genutzt, doch vor einiger Zeit fand es einen neuen Besitzer und wurde von außen sehr schön restauriert.

RADOMIERZYCE

Obec a okres Zhořelec

Ve wsi Radomierzyce, jižně od Zhořelce, poblíž hranic s Německem, stojí na umělém ostrově obklopeném vodním příkopem zajímavá stavba zámeckého typu. Bylo to sídlo evangelické nadace pro urozené slečny, které se bez vlastního zavinění ocitly v chudobě. Zámek byl postaven na přelomu XVII. a XVIII. století z iniciativy polsko-saského komořího Joachima Siegmunda von Ziegler-Klipphausen, podle projektu drážďanských architektů J. F. Karchera a M. D. Pöppelmann. Je to zděná stavba na půdorysu podkovy se dvěma krátkými bočními křídly. Pozornost přitahuje obzvláště nádherná barokní fasáda a okazalý vstupní portál. Od roku 1945 nebyla stavba po většinu času využívána a chátrala. Teprve nedávno našla svého majitele a dočkala se renovace z vnější strany.

RAJSKO - Zapusta

Gmina Olszyna
Powiat lubański

Niedaleko Biedrzychowic, w lesie nad Jeziorem Leśniańskim, na krańcach wsi Zapusta, leżą malownicze, sztuczne ruiny niewielkiego zamku Rajsko. Pierwotny zamek zbudował na początku XIII w. książę świdnicko-jaworski Bolko I. Po zburzeniu w XV w. przez husytów nie był odbudowywany. Dopiero w 1863 r. miejsce po zamku i pałac w Biedrzychowicach kupił baron Alexander von Minutoli-Waldeck, jeden z najwybitniejszych kolekcjonerów i znawców sztuki na Śląsku. W dość dowolny sposób odbudował zamek i przeznaczył go na część swoich zbiorów sztuki starożytnej i średniowiecznej. Po I wojnie światowej część kolekcji zaginęła, resztę przeniesiono do pałacu w Biedrzychowicach, a obiekt przerobiono na schronisko młodzieżowe. Zniszczony w czasie II wojny światowej zamek Rajsko stał się znowu malowniczą ruiną.

NEIDBURG - Vogelsdorf

Gemeinde Langenöls
Kreis Lauban

Unweit von Friedersdorf im Wald an der Marklissa-Talsperre, am Rande von Vogelsdorf liegt die malerische, künstliche Ruine der kleinen Neidburg. Die ursprüngliche Burg wurde Anfang des 13. Jh.s von Bolko I., dem Herzog von Schweidnitz-Jauer, erbaut. Nachdem sie im 15. Jh. von den Hussiten vernichtet worden ist, wurde sie nicht mehr aufgebaut. Erst 1863 wurde der einstige Standort der Burg sowie das Schloss in Friedersdorf von Freiherrn Alexander von Minutoli-Waldeck, einem der hervorragendsten Sammler und Kunstkenner in Schlesien, gekauft. Er hat die Burg auf eine ziemlich willkürliche Weise wieder aufgebaut und zu einem Museum der alttümlichen und mittelalterlichen Kunst umgewandelt. Nach dem Ersten Weltkrieg war ein Teil dieser Sammlung verschwunden, die restlichen Stücke wurden ins Schloss Friedersdorf verlagert und die Neidburg in eine Jugendherberge umgebaut. Während des Zweiten Weltkriegs wurde die Neidburg zerstört und ist nun wieder eine malerische Ruine.

RAJSKO - Zapusta

Obec Olszyna
Okres Lubań

Niedaleko Biedrzychowic, w lesie nad Leśniańskim jezerem, na okraji wsi Zapusta, leży malebna umiela zricenina maleho hradu Rajsko. Puvodni hrad vybudoval na zaatku XIII. stoleti knize Bolko I. Pot, co byl v XV. stoleti zbohen husity, nebyl nikdy znova vystaven. V roce 1863 zakoupil hradni areal spolecne se zamkem v Biedrzychowicich baron Alexander von Minutoli-Waldeck, jeden z nejvyznamnejsich sbiratelu a znalcu umeleckych del ve Slezsku. Ten hradu vtiskl zcela novy, novogoticky raz a umistil v nem cast svych starovekych a stredovekych umeleckych sbirek. Po I. svetove valce se cast sbirek ztratila a zbytek byl presunut do zamku v Biedrzychowicich. Samotny hrad Rajsko byl prestaven na mladeznickou ubytovnu. Po zniceni v dobe II. svetove valky zde opet stala jen malebna zricenina.

RATNO DOLNE

Gmina Radków
Powiat kłodzki

Niedaleko Wambierzyc, na zadrzewionym wzgórzu, stoi pałac o charakterystycznej, żółtej barwie murów. Wzniesiony w pierwszej połowie XIV w. został rozbudowany na początku XVI w., a w drugiej połowie tego wieku przebudowano całe założenie na okazałą rezydencję renesansową. Znacznie zniszczony w czasie wojen szwedzkich został w drugiej połowie XVII w. odbudowany i rozbudowany o piękne barokowe tarasy ogrodowe. Dokonał tego nowy właściciel zamku, bogaty kupiec z Opawy Daniel Paschasius Osterberger von Osterberg, który niedługo potem w pobliskich Wambierzycach rozpoczął budowę nowej bazyliki. Po jego śmierci zamek miał wielu właścicieli, a ostatnią była Iza von Blanckart, którą wysiedlono w 1946 r. Po II wojnie światowej był użytkowany przez instytucje państwowe. Po pożarze w 1998 r. zamek jest w stanie ruiny. Obecnie jest własnością prywatną.

NIEDERRATHEN

Gemeinde Wünschelburg
Kreis Glatz

Unweit von Albendorf steht auf einem bewaldeten Hügel ein Schloss mit einer charakteristischen gelben Fassade. Es war in der ersten Hälfte des 14. Jh.s errichtet und Ende des 16. Jh.s ausgebaut worden. In der zweiten Hälfte des 16. Jh.s wurde die gesamte Schlossanlage in eine bedeutende Renaissanceresidenz umgebaut. Während der schwedischen Kriege wurde es stark zerstört und in der zweiten Hälfte des 17. Jh.s wiederaufgebaut sowie um schöne barocke Terrassengärten erweitert. Diesen Umbau hat ein neuer Burgbesitzer, der reiche Kaufmann aus Tropaup, Daniel Paschasius Osterberger von Osterberg durchgeführt, der kurz darauf im nahe liegenden Albendorf den Bau einer neuen Basilika begann. Die Schlossbesitzer wechselten nach seinem Tod relativ häufig. Die letzte Besitzerin war Isa von Blanckart, die 1946 vertrieben wurde. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde das Schloss von staatlichen Institutionen genutzt. Nach einem Brand im Jahre 1998 wurde die Burg zu einer Ruine und blieb es bis heute. Zum gegenwärtigen Zeitpunkt ist es in Privatbesitz.

RATNO DOLNE

Obec Radków
Okres Kladsko

Nedaleko Vamberic stojí na zalesněném pahorku zámek s charakteristicky žlutou barvou zdí. Byl postaven v první polovině XIV. století, rozšířen na začátku století XVI. a ve druhé polovině tohoto století proměněn v okázalé renesanční sídlo. Notně poničen v době švédských válek, byl ve druhé polovině XVII. století renovován a obohacen o nádherné barokní zahradní terasy. Tuto výstavbu provedl nový majitel zámku, bohatý opavský kupec Daniel Paschasius Osterberger von Osterberg, jenž krátce nato zahájil stavbu nové baziliky v blízkých Vambericích. Po jeho smrti měl zámek mnoho majitelů, z nichž poslední byla Iza von Blanckart, vysídlená v roce 1946. Po II. světové válce byl v užívání státních institucí. Od požáru v roce 1998 je zámek zříceninou. V současné době je v soukromém vlastnictví.

2003
Feb 6th

SOBÓTKA - Górka

Gmina Sobótka
Powiat wrocławski

Przy drodze na szczyt Ślęży stoi malowniczy pałac, niegdyś klasztor Augustianów. W połowie XIX w. przebudowano go na neorenesansową rezydencję. Z dużym gustem dopracowano każdy szczegół. Zwraca uwagę duża czworoboczna wieża zwieńczona wieżyczkami i nakryta klinowym hełmem, przy niej spory wykusz, obok mały dziedziniec z narożną okrągłą wieżą nakrytą hełmem. Dwa kamienne romańskie lwy z XII w. ustawiono przy wejściu do budynku zachodniego. Od 1885 r. właścicielami pałacu była bogata rodzina von Kulmitz. Obecnie pałac jest własnością warszawskiej firmy, która prowadzi tu hotel i restaurację. Część pomieszczeń jest udostępniona do zwiedzania.

ZOBTEN AM BERGE - Gorkau

Gemeinde Zobten am Berge
Kreis Breslau

Auf dem Weg zum Gipfel des Zobtenberges steht ein malerisches Schloss, an der Stelle, an der sich einst ein Augustinerkloster befand. In der Mitte des 19. Jh.s wurden die Gebäude in eine Neorenaissance - Residenz umgebaut. Geschmackvoll wurde jedes Detail herausgearbeitet. Besonders auffällig ist der große viereckige Turm mit seinem keilförmigen Helm und dem aufgesetzten Türmchen. Seitlich am Turm befindet sich ein relativ großer Erker, daneben ein kleiner Hof mit einem runden Eckturm, der mit einem Helm gedeckt ist. Vor dem Eingang zum Westflügel liegen zwei romanische Steinlöwen aus dem 12. Jh. Seit 1885 war das Schloss im Besitz der begüterten Familie von Kulmitz. Derzeit besitzt es eine Warschauer Firma, die hier ein Hotel und ein Restaurant betreibt. Ein Teil der Innenräume kann besichtigt werden.

SOBÓTKA - Górka

Obec Sobótka
Okres Vratislav

U cesty na horu Ślęža stojí malebný zámek, kdy si augustiniánský klášter. V polovině XIX. století byl přestavěn na novorenesanční rezidenci. Každý detail zde svědčí o pečlivosti a vybraném vkusu stavitelů. Pozornost přitahuje mohutná čtyřboká věž, korunovaná věžičkami a přikrytá klínovou bání. Součástí věže je dosti výrazný arkýř. Vedle se rozprostírá malé nádvoří s nárožní oválnou věží, přikrytou bání. Vchod do západní budovy střeží dva kamenní románští lvi ze XII. století. Od roku 1885 byla majiteli zámku bohatá rodina von Kulmitz. V současné době je v majetku varšavské firmy, která zde provozuje hotel a restauraci. Část místností je přístupná návštěvníkům.

STOSZOWICE

Gmina i powiat ząbkowicki

Niedaleko Ząbkowic Śląskich, we wschodniej części wsi, nad brzegiem rzeki stoi przepiękny renesansowy obronny zameczek z XVI w. Przebudowany w końcu XVII w. otrzymał szatę barokową. Zamek zbudowany był na planie czworokąta. Trzy skrzydła mieszkalne otaczały prostokątny dziedziniec zakończony murem z bramą wjazdową. W narożnikach budynków mieszkalnych znajdują się trzy okrągłe wieże przykryte szpiczastymi hełmami. Jasne mury zamku, czerwone hełmy wież są już z daleka widoczne. Na przełomie XIX i XX w. zamek należał do rodziny von Strachwitz, w tym czasie był gruntownie wyremontowany i zmodernizowany. Po II wojnie światowej zamek remontowano w latach 1964-1966 i 1982-1983. Całość otoczona jest resztkami fortyfikacji. Obecnie jest własnością Agencji Nieruchomości Rolnych (ANR), trwają prace remontowe.

PETERWITZ

Gemeinde und Kreis Frankenstein

Unweit von Frankenstein, im östlichen Teil des Dorfes, steht an einem Flussufer der wunderschöne Renaissancebau – eine nicht sehr große Wehrburg aus dem 16. Jh. Die Anlage wurde Ende des 17. Jh.s umgebaut und bekam ein Barockgewand. Sie wurde auf einem viereckigen Grundriss erbaut. Drei Wohnflügel umgeben den rechteckigen Innenhof, der von einer Mauer mit Toreinfahrt abgeschlossen wird. An den Ecken der Wohngebäude stehen drei runde, mit spitzen Helmen gekrönte Türme. Die helle Schlossfassade und die roten Turmhelme sind schon von weitem zu sehen. Um die Wende vom 19. zum 20. Jh. gehörte das Schloss der Adelsfamilie von Strachwitz, zu dieser Zeit wurde es gründlich renoviert und modernisiert. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde es 1964-1966 und 1982-1983 restauriert. Die gesamte Anlage ist von Befestigungsresten umgeben. Zur Zeit ist das Schloss im Besitz Agentur für Landwirtschaftliches Eigentum (ANR). Renovierungsarbeiten sind im Gange.

STOSZOWICE

Obec a okres Ząbkowice Śląskie

Niedaleko Ząbkowic Śląskich, ve východní části vesnice, stojí na břehu řeky překrásný renesanční obranný hrádek ze XVI. století. Na konci XVII. století byl přestavěn do barokní podoby. Je postaven na čtvercovém půdorysu. Jeho tři obytná křídla obklopují obdélníkové nádvoří, zakončené vstupní branou. V nárožích obytných budov stojí tři oválné věže, přikryté špičatými báními. Světlé zdivo a červené věžní bání jsou nápadné už z dálky. Na přelomu XIX. a XX. století, kdy hrádek patřil rodině von Strachwitz, byl důkladně opraven a modernizován. Po II. světové válce byl opravován v letech 1964-1966 a 1982-1983. Celek je obehnan zbytkem opevnění. V současné době je majetkem Agentury zemědělských nemovitostí a probíhají zde restaurační práce.

July '09
Lipkin

ŚWIECIE

Gmina Leśna
Powiat lubański

Niedaleko Leśnej, przy drodze, na skalistym wzgórzu leżą ruiny książęcego zamku. Zamek mury z kamienia gnejsowego zbudował książę świdnicko-jaworski Bernard na początku XIV w. Obiekt wzniesiono na planie wydłużonego czworoboku, zakończonego półkoliście z obu krótszych stron. Składał się z budynku mieszkalnego i małego dziedzińca zakończonego murem z bramą wejściową, wysokich murów obwodowych i niewielkiej baszty. Całość otoczona była fosą. Zamek został przebudowany w XVI i XVII w. Po wcześniejszych pożarach i ostatecznym zniszczeniu w 1827 r. zamek pozostaje w ruinie. Jego pozostałości obecnie znajdują się w rękach prywatnych. Trwają pewne prace zabezpieczające i oczyszczające obiekt.

SCHWERTA

Gemeinde Marklissa
Kreis Lauban

Bei Marklissa, liegt direkt an der Straße auf einem felsigen Hügel die Ruine einer herzoglichen Burg. Die aus Gneissstein bestehende Burg wurde Anfang des 14. Jh.s von Herzögen von Schweidnitz-Jauer erbaut. Das Objekt hat den Grundriss eines verlängerten Vierecks, das an den beiden Schmalseiten abgerundet ist. Es bestand aus einem Wohngebäude und einem kleinen Innenhof, der mit einer Mauer mit Eingangstor umgeben war. Die Burg hatte hohe Ringmauern und eine kleine Bastei. Sie war von einem Burggraben umgeben und wurde im 16. und 17. Jh. umgebaut. Nach vielen früheren Bränden wurde sie 1827 endgültig zerstört und ist seitdem eine Ruine. Zur Zeit befinden sich ihre Überreste in privater Hand. Sicherungs- und Säuberungsarbeiten dauern an.

ŚWIECIE

Obec Leśna
Okres Luban

Nedaleko obce Leśna se u cesty na skalnatém návrší tyčí zřícenina knížecího hradu. Zámek zděný z rulového kamene nechal na začátku XIV. století postavit svídnicko-javorský kníže Bernard. Objekt byl vybudován na půdorysu podlouhlého obdélníku, zakončeného půlkruhem na obou kratších stranách. Sestával z obytné budovy a malého nádvoří, zakončeného hradbou se vstupní branou, vysokých obvodových hradeb a nevelké bašty. Celek byl obehnan vodním příkopem. Hrad byl přestavěn v XVI. a XVII. století. Od doby ničícího požáru roku 1827 zůstává hrad zříceninou. Jeho zbytky se v současné době nacházejí v soukromých rukou. Probíhají některé práce, zabezpečující a očišťující objekt.

AW 2008
Graphic

ŚWINY

Gmina Bolków
Powiat jaworski

Niedaleko Bolkowa, na wzgórzu, wznoszą się interesujące ruiny rycerskiego zamku. Pierwotny zamek murowany został zbudowany w XIV w. przez rodzinę von Schweinichen, w Polsce znanej jako ród Świnków. Został rozbudowany i przebudowany w XVI i XVII w. Nad całym założeniem zamkowym góruje potężna prostokątna wieża mieszkalna. W dolnej części założenia mieścił się duży dziedzińiec i obecnie zniszczony reprezentacyjny pałac. Zachowała się zewnętrzna, północna ściana pałacu z sienią przejazdową, do której prowadzi most nad fosą i bogaty portal renesansowy. Całość jest otoczona murem, w jego narożach od strony północnej postawiono okrągłe basteje. W końcu XVIII w. rodzina von Schweinichen sprzedała posiadłość i od tamtej pory zamek popadał coraz szybciej w ruinę. Obecnie zamek należy do prywatnego właściciela, który go remontuje. Obiekt można zwiedzać.

SCHWEINHAUSBURG

Gemeinde Bolkenhain
Kreis Jauer

Unweit von Bolkenhain, erhebt sich auf einem Hügel die interessante Ruine einer Ritterburg. Die ursprüngliche gemauerte Burg wurde im 14. Jh. von der Familie von Schweinichen / poln. Świnka errichtet. Im 16. und 17. Jh. wurde die Burg erweitert und umgebaut. Ein mächtiger rechteckiger Wohnturm überragt die gesamte Burganlage. Die Unterburg umfasste einen großen Hof und ein derzeit zerstörtes aber ehemals ansehnliches Schloss. Es ist die nördliche Außenwand mit der Durchgangshalle erhalten geblieben, zu der die Grabenbrücke und ein reiches Renaissanceportal führen. Die gesamte Burg ist von einer Mauer umgeben. In deren Nordecke wurden runde Basteien errichtet. Ende des 18. Jh. wurde das Besitztum von der Familie von Schweinichen verkauft, und seit dieser Zeit geriet die Burg immer rascher in Verfall. Zur Zeit ist sie im Privatbesitz und wird allmählich renoviert. Das Objekt kann besichtigt werden.

ŚWINY

Obec Bolków
Okres Jawor

Na vyvýšenině nedaleko Bolkowa se tyčí malebná zřícenina rytířského hradu. Původní zděný hrad byl vybudován ve XIV. století rodinou von Schweinichen, v Polsku známou spíše jako Świnkové. Byl přestavěn a rozšířen v XVI. a XVII. století. Nad celým komplexem vysoko ční mohutná obdélníková obytná věž. Ve spodní části hradu se rozprostíralo rozlehlé nádvoří a dnes již zničený reprezentativní palác. Dochovala se vnější, severní palácová zeď s průjezdní chodbou, ke které vede most, klenoucí se nad vodním příkopem a bohatě zdobený renesanční portál. Celek je obehnan hradbou, jejíž rohy hlídají okrouhlé bašty. Ke konci XVIII. století rodina von Schweinichen sídlo prodala a od té doby hrad pozvolna chátrá. V současné době patří hrad soukromému vlastníkovi, jenž jej pomalu renovuje. Objekt je přístupný návštěvníkům.

URAZ

Gmina Oborniki Śląskie
Powiat trzebnicki

Niedaleko Obornik Śląskich, na prawym brzegu Odry, wznoszą się ruiny dawniej rycerskiego zamku, w czasach nowożytnych przebudowanego na pałac. Zamek powstał na początku XIV w. Składał się z budynku mieszkalnego, który z jakichś powodów zbudowano na planie trójkąta. Do niego dostawiono budynek z narożną, ośmioboczną wieżą. Po śmierci księcia wrocławskiego Henryka VI w 1335 r. zamek został zajęty przez Czechów. Od połowy XV w. był własnością różnych śląskich rodów. Wielokrotnie zmieniał właścicieli i także często był przebudowywany. Został opuszczony na początku XX w. i ostatecznie zniszczony w 1945 r. Obecnie jest własnością prywatną, niedostępną do zwiedzania.

AURAS

Gemeinde Obernigk
Kreis Trebnitz

Nicht weit von Obernigk erhebt sich am rechten Oderufer die Ruine einer ehemaligen Ritterburg, die in der Neuzeit in ein Schloss umgestaltet wurde. Die Burg entstand am Anfang des 14. Jh.s Sie bestand aus einem Wohngebäude, das aus irgendwelchen Gründen auf dreieckigen Grundriss erbaut wurde. An den Wohntrakt fügte man einen Anbau mit einem achteckigen Turm an. Nach dem Tod Heinrichs VI. den Guten, Herzog von Breslau, wurde die Burg 1335 von Böhmen übernommen. Seit Mitte des 15. Jh.s wurde die Burg zum Besitz verschiedener schlesischer Geschlechter. Ihre Besitzer wechselten häufig, und sie wurde auch oft umgebaut. Anfang des 20. Jh.s wurde das Schloss verlassen und im Jahre 1945 endgültig zerstört. Derzeit ist das Schloss im Privatbesitz, für Besucher nicht zu besichtigen.

URAZ

Obec Oborniki Śląskie
Okres Trzebnica

Nedaleko městečka Oborniki Śląskie se na pravém břehu Odry tyčí zřícenina rytířského hradu, přestavěného v novověku na zámek. Hrad, založený na začátku XIV. století, měl obytnou budovu postavenou z neznámých důvodů na trojúhelníkovém půdorysu. K ní byla přistavěna další budova s nárožní osmibokou věží. Po smrti vratislavského knížete Jindřicha VI. v roce 1335 byl hrad obsazen Čechy. Od poloviny XV. století byl v majetku různých slezských rodů. Často měnil vlastníky a stejně často byl přestavován. Byl opuštěn na začátku XX. století a nakonec zničen v roce 1945. V současné době je v soukromých rukou a je návštěvníkům nepřístupný.

WIŚNIOWA

Gmina i powiat świdnicki

Kilka kilometrów na północ od Świdnicy znajduje się neorenesansowy pałac, zbudowany w końcu XIX w. na miejscu dawnego dworu pochodzącego z końca XVI w. Jest to budowla murowana z cegły, wzniesiona na planie dwóch połączonych czworokątów. W narożniku pałacu usytuowana jest cylindryczna wieża nakryta wysokim szpiczastym hełmem. Całość nakryta jest dwuspadowymi dachami zakończonymi ozdobnymi szczytami. W części południowej pałacu usytuowano świetlik dachowy. Zamek został zaniedbany i obecnie znajduje się w stanie wymagającym pilnego remontu.

ROTH KIRSCHDORF

Gemeinde und Kreis Schweidnitz

Wenige Kilometer nördlich von Schweidnitz befindet sich ein Neorenaissance-Schloss, das am Ende des 19. Jh.s errichtet wurde. Es wurde anstelle eines ehemaligen, aus dem Ende des 16. Jh.s stammenden Herrenhauses erbaut. Das Bauwerk wurde auf dem Grundriss zweier aneinander gefügter Vierecke in Ziegelbauweise errichtet. An einer Ecke des Schlosses steht ein zylindrischer Turm mit hohem keilförmigem Helm. Das gesamte Objekt ist mit Satteldächern gedeckt und mit Ziergiebeln abgeschlossen. Im südlichen Teil des Schlosses befindet sich ein Glasdach. Das Schloss wurde vernachlässigt und ist heute in einem sehr renovierungsbedürftigen Zustand.

WIŚNIOWA

Obec a okres Svidnice

Několik kilometrů severně od Svidnice stojí novorenesanční zámek, postavený na konci XIX. století na místě bývalého dvora z XVI. století. Je to stavba zděná z cihel, vystavěná na půdorysu dvou spojených čtverců. V nároží zámku je umístěna oválná věž, zakončená vysokou špičatou bání. Celek je přikryt sedlovou střechou, zakončenou ozdobnými štíty. V jižní části zámku je situován střešní světlík. Zámek byl zanedbán a v současné době se nachází ve stavu, vyžadujícím urychlené provedení oprav.

7006
Chaplin

WITOSTOWICE

Gmina Ziębice
Powiat ząbkowicki

Między Strzelinem a Ziębicami, na skraju wsi, znajduje się bastejowy zamek, będący dawniej własnością książęcą, dzierżawioną różnym rodom śląskim. Pierwotny zamek powstał w połowie XIV w., a w połowie XVI w. był już gruntownie przebudowany w stylu renesansowym. W połowie XVIII w. zamek został własnością zakonu cystersów z pobliskiego Henrykowa. Na początku XIX w. po sekularyzacji zakonnych dóbr, zamek przeszedł na własność państwa pruskiego, które przekazało go książętom Sachsen-Weimar. W tym czasie obiekt został przebudowany na nowoczesną rezydencję. Po II wojnie światowej zamek był użytkowany przez PGR. Obecnie jest własnością prywatną, niedostępną do zwiedzania.

SCHÖNJOHNSDORF

Gemeinde Münsterberg
Kreis Frankenstein

Zwischen Strehlen und Münsterberg befindet sich am Rande eines Dorfes eine von einem Burggraben umgebene Basteiburg, einst Herzogseigentum, das an verschiedene schlesische Adelsgeschlechter verpachtet wurde. Die ursprüngliche Burg entstand in der Mitte des 14. Jh.s, und schon in der Mitte des 16. Jh.s wurde sie bereits gründlich im Renaissancestil umgebaut. In der Mitte des 18. Jh.s ging die Burg in den Besitz des Zisterzienserordens aus dem nahe liegenden Heinrichau über. Nach der Säkularisierung des Ordens von 1810, kam sie in den Besitz des preußischen Staates und schon 1812 wurden die Herzöge von Sachsen-Weimar ihre neuen Eigentümer. In dieser Zeit wurde die Burg in eine moderne Residenz umgebaut. Nach dem Zweiten Weltkrieg wurde die Burg von der Landwirtschaftlichen Produktionsgenossenschaft LPG / PGR genutzt. Zur Zeit befindet sie sich im Privatbesitz und ist für Besucher nicht zu besichtigen.

WITOSTOWICE

Obec Ziębice
Okres Ząbkowice Śląskie

Mezi Strzelinem a Ziębicemi stojí na okraji vsnice baštový zámek obehnaný vodním příkopem. Objekt v minulosti představoval knížecí majetek a byl pronajímán různým slezským rodům. Původní hrad vznikl v polovině XIV. století a v polovině XVI. století byl od základů přestavěn v renesančním slohu. V polovině XVIII. století přešel zámek do majetku řádu cisterciáků z poblížkého Henrykowa. Po sekularizaci řádových pozemků v roce 1810 se stal zámek majetkem pruského státu a již v roce 1812 se jeho majiteli stala knížata Sachsen-Weimar. V té době byl objekt přestavěn na moderní rezidenci. Po II. světové válce byl zámek v užívání místního JZD. V současné době je v soukromých rukou a je návštěvníkům nepřístupný.

WLEŃSKI GRÓDEK - Łupki

Gmina Wleń
Powiat Iwówecki

Na zachód od Wlenia, na wysokim zalesionym wzgórzu, leżą ruiny książęcego zamku. Przypuszcza się, że murowany z kamienia zamek został wzniesiony w drugiej połowie XII w. i prawdopodobnie był to pierwszy murowany zamek na terenach ówczesnej Polski. Składał się z zamku górnego z wolno stojącą cylindryczną wieżą i budynku mieszkalnego. Z zamku dolnego z dwoma dziedzińcami wejście do zamku prowadziło wzdłuż murów otaczających całe założenie. Po śmierci Bolka II zamek jako lenno był użytkowany przez różne rody rycerskie. W 1. połowie XVII w., w czasie wojny trzydziestoletniej, był wielokrotnie zdobywany i niszczone. Spalony w 1646 r. od tamtej pory jest ruiną. Na ruinach zamku były ostatnio prowadzone badania archeologiczne i prace zabezpieczające. Jest dostępny dla zwiedzających, ale na własną odpowiedzialność.

LEHNHAUSBURG

Gemeinde Lähn
Kreis Löwenberg

Westlich des Städtchens Lähn liegt auf einem hohen bewaldeten Hügel die Ruine eines Herzogsschlosses. Es wird vermutet, dass die aus Stein gemauerte Burg in der zweiten Hälfte des 12. Jh.s errichtet wurde und wahrscheinlich die erste gemauerte Burg auf dem Gebiet des damaligen Polens war. Sie bestand aus der Oberburg, mit einem freistehenden zylindrischen Turm, einem Wohngebäude und der Unterburg mit zwei Innenhöfen. Der Eingang zur Burg führte längs der Mauern, die die gesamte Anlage umgaben. Nach dem Tode von Bolko II. wurde das Schloss als Lehen von verschiedenen Rittergeschlechtern genutzt. In der ersten Hälfte des 17. Jh.s, während des Dreißigjährigen Krieges, wurde es mehrmals erobert, zerstört und 1646 abgebrannt. Von da an war es eine Ruine. Letztlich wurden auf der Ruine archäologische Untersuchungen und Sicherungsarbeiten durchgeführt. Sie ist für Besucher auf eigene Verantwortung zugänglich.

WLEŃSKÝ HRÁDEK - Łupki

Obec Wleń
Okres Lwówek Śląski

Na západ od obce Wleń se na vysokém zalesněném pahorku tyčí zřícenina knížecího hradu. Všeobecně se soudí, že hrad zděný z kamene zde stnul ve druhé polovině XII. století a tím je pravděpodobně nejstarším zděným hradem na území tehdejšího Polska. Jeho součástí byl horní hrad s volně stojící oválnou věží a obytnou budovou, jakož i dolní hrad se dvěma nádvořími. Vchod do hradu vedl podél hradeb, obklopujících celý areál. Po smrti Bolka II. byl hrad jako léno v užívání různých rytířských rodů. V 1. polovině XVII. století, v době třicetileté války, byl několikrát dobyt a zničen. Od doby požáru roku 1646 je zříceninou. Na hradní zřícenině byly nedávno prováděny archeologické vykopávky a zabezpečující práce. Je přístupný návštěvníkům, avšak jen na vlastní nebezpečí.

WOJNOWICE

Gmina Miękinia
Powiat średzki

Między Środą Śląską a Wrocławiem, w pięknym starym parku, stoi nawodny zamek. Na początku XVI w. mieszczanin wrocławski Schebitz zaczął budować murowany zamek zapewne na miejscu wcześniejszego założenia. W połowie XVI w. jeszcze nieukończony zamek został kupiony przez Jakoba Bonera i przebudowany na renesansową mieszczańską rezydencję. Cztery dwukondygnacyjne skrzydła otaczają mały czworoboczny dziedziniec z arkadowym podcieniem przy ścianie wschodniej. Bramę wejściową i most nad fosą usytuowano w skrzydle północnym. W narożu tego skrzydła stoi smukła czworoboczna wieża. Zamek był użytkowany do 1945 r. Po przeprowadzeniu prac konserwatorskich i remontowych w latach 80. ubiegłego wieku jest znowu udostępniony. Na zamku znajduje się hotelik i restauracja, obiekt także można zwiedzać, a warto, bo na zamku wiele dobrego się dzieje.

WOHNWITZ

Gemeinde Nimkau
Kreis Neumarkt

Zwischen Neumarkt und Breslau, steht in einem alten schönen Park eine Wasserburg. Anfang des 16. Jh.s begann der Breslauer Bürger Nikolaus Schebitz, vermutlich anstelle einer früheren Burg, ein gemauertes Schloss zu errichten. In der Mitte des 16. Jh.s wurde der noch nicht abgeschlossene Schlossbau von Jacob Boner gekauft und in eine bürgerliche Renaissance-Residenz umgebaut. Die vier zweistöckigen Flügel umgeben einen kleinen viereckigen Innenhof mit einer Arkadenlaube an der Ostwand. Das Eingangstor und die Burggrabenbrücke sind am Nordflügel angelegt. An der Ecke dieses Flügels steht ein schmucker viereckiger Turm. Das Schloss war bis 1945 genutzt. Nach Beendigung der Konservierungs- und Renovierungsarbeiten in den 80er Jahren des letzten Jh.s ist das Schloss wieder zugänglich. Es beherbergt ein kleines Hotel und ein Restaurant. Man kann es auch besichtigen, was zu empfehlen ist, da im Schloss allerhand gute Dinge geschehen.

WOJNOWICE

Obec Miękinia
Okres Środa Śląska

Mezi městy Środą Śląską a Vratislav stojí v krásném starém parku vodní zámek rodiny Bonerů z Vratislavi. Na začátku XVI. století zde začal vratislavský měšťan Schebitz stavět zděný zámek, pravděpodobně na místě dřívější zástavby. V polovině XVI. století zakoupil ještě nedokončený zámek Jakob Boner a přestavěl na renesanční měšťanské sídlo. Čtyři dvoupodlažní křídla obklopují malé čtyřboké nádvoří s arkádovým ochozem při východní zdi. Vstupní brána i most přes vodní příkop jsou situovány na severním křídle. V nároží tohoto křídla stojí útlá čtyřboká věž. Zámek byl používán do roku 1945. Po renovaci a konzervaci v 80. letech minulého století je znovu přístupný návštěvníkům. Na zámku sídlí hotel a restaurace. Doporučit lze i prohlídku vnitřní části zámku, který bývá svědkem mnoha zajímavých událostí.

2005
2. 1. 05

WOŁÓW

Miasto powiatowe

W południowej części miasta znajduje się zamek zbudowany w połowie XIV w. przez księcia oleśnickiego Konrada I. Była to budowla murowana z cegły usytuowana na planie rombu z prostokątną wieżą w części północnej. W 2. połowie XVI w. zamek został rozbudowany o skrzydło zachodnie z arkadami, a po kolejnych przebudowach i adaptacjach zatracił pierwotny charakter rezydencji. Obecnie zamek pełni funkcje administracyjne.

WOHLAU

Kreisstadt

Im Südteil der Stadt befindet sich ein um die Mitte des 14. Jh.s vom Herzog Konrad I. von Oels erbautes Schloss. Es war ein auf einem unregelmäßigen Grundriss errichtetes Bauwerk in Ziegelbauweise mit einem viereckigen Turm im Nordteil. In der zweiten Hälfte des 16. Jh.s wurde das Schloss um den Westflügel mit Hofarkaden ausgebaut und verlor dann nach weiteren Umbauten und Adaptationen seinen ursprünglichen Residenzcharakter. Gegenwärtig ist im Schloss die Kreisverwaltungsbehörde untergebracht.

WOŁÓW

Okresní město

V jižní části města stojí zámek, postavený v polovině XIV. století olešnickým knížetem Konrádem I. Byla to stavba zděná z cihel, posazená na půdorysu kosočtverce s obdélníkovou věží v severní části. Ve druhé polovině XVI. století byl zámek rozšířen o západní křídlo s arkádami a po dalších přestavbách a adaptacích ztratil svůj původní rezidenční charakter. V současné době zámek slouží administrativním účelům.

W 108
Landscape

WROCLAW - Leśnica

Miasto wojewódzkie

W zachodniej części Wrocławia w XII w. stał w tym miejscu gród Piastów śląskich. Była to jedna z siedzib Henryka Brodatego. Zamek murowany z cegły powstał na początku XV w. Składał się z dwóch budynków mieszkalnych, małego dziedzińca między nimi i z wieży bramnej. Został zniszczony w czasie wojen husyckich. Na przełomie XVI i XVII w. został rozbudowany i przebudowany na okazałą, renesansową rezydencję. Dobudowano wtedy dwa skrzydła mieszkalne i dwie narożne wieże oraz wzniesiono fortyfikacje bastionowe. Zamek bardzo często zmieniał właścicieli, co nie pozostało bez wpływu na jego wygląd i charakter. Obecny barokowy wygląd obiektu uzyskał po przebudowie i modernizacji w XVIII w. Na początku XX w. zniszczone wcześniej fortyfikacje odtworzono. W 1945 r. pałac został zniszczony. Pięknie odbudowany, obecnie mieści dom kultury i bibliotekę.

BRESLAU - Lissa

Wojewodschaftstadt

Im westlichen Teil Breslaus stand an dieser Stelle im 12. Jh. eine Burg der schlesischen Piasten. Sie war eine der Sitze von Heinrich dem Bärtigen. Das in Ziegelbauweise neu errichtete Schloss entstand Anfang des 15. Jh.s Es bestand aus zwei Wohngebäuden, einem kleinen Zwischenhof und einem Torturm. Während der Hussitenkriege wurde es zerstört. Um die Wende vom 16. zum 17. Jh. wurde es ausgebaut und zu einer stattlichen Renaissance-Residenz umgebaut. Man errichtete damals zwei Wohnflügel und zwei Ecktürme. Gleichzeitig mit diesem Umbau entstanden bastionartige Befestigungen. Das Schloss wechselte oft ihren Besitzer, was nicht ohne Auswirkung auf ihr Aussehen blieb. Ihren heutigen barocken Charakter erhielt sie durch den Umbau und die Modernisierung im 18. Jh. Zu Beginn des 20. Jh.s wurden die früher zerstörten Befestigungen wieder aufgebaut. 1945 wurde das Schloss zerstört. Nachdem es wieder aufgebaut wurde, beherbergt es ein Kulturhaus und eine Bibliothek.

VRATISLAV - Leśnica

Vojvodské město

Leśnica je dnes jihozápadní částí slezské metropole Vratislav. Již ve XII. století zde stanul hrad vratislavských Piastovců. Byl jedním ze sídel Jindřicha Bradatého. Zděný hrad z cihel vznikl na začátku XV století. Tvořily jej dvě obytné budovy, malé nádvoří mezi nimi a vstupní věž. Byl zničen v době husitských válek. Na přelomu XVI. a XVII. století byl rozšířen a přestavěn na okázalou renesanční rezidenci. Tehdy byla přistavěna dvě křídla, dvě nárožní věže a také baštové opevnění. Zámek velmi často měnil majitele, což se odráželo na jeho vzhledu i rázu. V XVIII. století byl přestavěn a modernizován v barokním slohu. Na začátku XX. století bylo rekonstruováno dříve zničené opevnění. V roce 1945 byl zámek zničen. Následně byl znova vystavěn a v současné době v něm sídlí kulturní dům a knihovna.

ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE

Miasto powiatowe

W południowo-zachodniej części miasta, na niewysokiej, ale stromej skarpie, w pięknym starym parku można oglądać ruiny książęcego zamku. Na miejscu zniszczonego w XIV w. zamku książę Karol I Podiebradowicz, zwany również księciem ziębic-kim, zbudował w 1. połowie XVI w. nową rezydencję w stylu renesansowym. Jego projekt wykonał czeski architekt i budowniczy zamku w Pradze, Benedykt Rejt. W czasie wojen szwedzkich był wielokrotnie niszczone. W XVII w. został częściowo odbudowany. W 1. połowie XVIII w. zamek został opuszczony, a po pożarze w 1784 r. w stanie ruiny, którą jest do dziś.

FRANKENSTEIN

Kreisstadt

Im südwestlichen Stadtteil, auf einem nicht hohen aber steilen Abhang, kann in einem schönen alten Park die Ruine eines Herzogschlosses besichtigt werden. An Stelle der im 14. Jh. zerstörten Burg erbaute hier Karl I. von Podiebrad, Herzog von Münsterberg in der ersten Hälfte des 16. Jh.s ein neues Schloss im Renaissance-Stil. Der Entwurf des Schlosses wurde von Benedikt Ried, dem böhmischen Architekten und Baumeister der Prager Burg, erstellt. Während der schwedischen Kriege wurde das Schloss mehrmals zerstört. Im 17. Jh. wurde es teilweise wiederaufgebaut. In der ersten Hälfte des 18. Jh.s wurde das Schloss verlassen und nach dem Brand 1784 blieb es bis heute eine Ruine.

ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE

Okresní město

V jihozápadní části města, na nevysokém, avšak strmém náspu, je možno v krásném starém parku shlédnout zříceninu knížecího zámku. Na místě dávného hradu, zničeného ve XIV. století, postavil kníže Karel I. Minstrberk (potomek Jiřího z Poděbrad) v 1. polovině XVI. století nové sídlo v renesančním slohu. Autorem projektu byl proslulý český architekt německého původu, Benedikt Ried (Rejt), s nímž je spjata velkorysá přestavba pražského hradu. Během švédských válek byl mnohokrát po-ničen. V XVII. byl částečně rekonstruován. V 1. po-lovině XVIII. století byl zámek opuštěn a po požáru v roce 1784 zůstal dodnes zříceninou.

ŻMIGRÓD

Gmina Żmigród
Powiat trzebnicki

Na północ od miasta, w starym parku, znajdują się pozostałości pałacu książęcego i zamkowa wieża mieszkalna. Wybudowano ją na początku XVI w. w obrębie ówczesnych murów zamkowych. Była to budowla czworoboczna, czterokondygnacyjna, z dostawioną wieżyczką ze schodami. Całość założenia zamkowego była wtedy tak silnie ufortyfikowana, że dopiero po dwóch latach oblężenia w 1642 r. udało się go Szwedom zdobyć. Niedługo potem nowym właścicielem zamku został feldmarszałek cesarski Melchior von Hatzfeld, z którego inicjatywy w latach 1655-1657 przebudowano warownię na barokowy pałac. Ze starszego założenia pozostawiono tylko obronną wieżę mieszkalną. Na pocz. XVIII w. Franz von Hatzfeld zmodernizował i rozbudował pałac. Była to okazała budowla z piękną fasadą frontową od strony zachodniej. Kilkadziesiąt lat później Franz Adrian von Hatzfeld powiększył pałac o skrzydło wschodnie. Tutaj 9 lipca 1813 r. odbyło się tajne spotkanie cara Alexandra I, króla Prus Fryderyka Wilhelma III oraz posłów Anglii i Austrii, które doprowadziło do pokonania Napoleona. Obecnie pięknie odnowiona wieża mieszkalna oraz zabezpieczone ruiny pałacu są udostępnione do zwiedzania.

TRACHENBERG

Gemeinde Trachenberg
Kreis Trebnitz

Nördlich der Stadt, in einem alten Park, befinden sich die Überreste eines Herzogsschlusses und ein Wohnturm. Er wurde Anfang des 16. Jh.s gebaut, innerhalb der damaligen Schlossmauer. Es war ein viereckiger und vierstöckiger Bau mit Türmchen und einer Treppe. Die gesamte Schlossanlage war damals so stark befestigt, dass erst nach zwei Jahren Belagerung im Jahre 1642 gelingt es den Schweden, das Schloss zu erobern. Kurz danach wurde der kaiserliche Feldmarschall Melchior von Hatzfeld der neue Besitzer des Schlosses. Durch seine Initiative wurde die Festung zu einem barocken Palast umgebaut. Vom früheren Bau hat man nur den Wohnturm übernommen. Anfang des 18. Jh.s wurde das Schloss von Franz von Hatzfeld modernisiert und umgebaut. Das war ein ansehnlicher Bau mit einer schönen Fassade von der westlichen Seite. Ein paar Jahrzehnte später wurde das Schloss um einen westlichen Flügel durch Franz Adrian von Hatzfeld vergrößert. Am 9. Juli 1813 fand hier ein geheimes Treffen zwischen Zar Alexander I. von Russland und dem preußischen König Friedrich Wilhelm III. mit Gesandten aus England und Österreich statt. Dieses Treffen sollte zum Sieg über Napoleon führen. Heute kann der schöne renovierte Wohnturm sowie die gesicherte Ruine des Schlosses besichtigt werden.

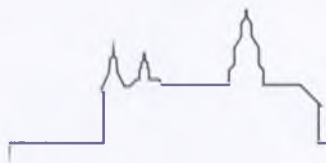
ŻMIGRÓD

Obec Żmigród
Okres Trzebnica

Severně od města, se v starém parku nacházejí pozůstatky knížecího zámku a zámecká obytná věž. Byla vybudována na začátku XVI. století uvnitř tehdejšího hradního opevnění. Byla to čtyřboká, čtyřpodlažní stavba s přistavěnou věžičkou se schodištěm. Celý zámecký areál byl tehdy tak mocně opevněn, že se Švédům podařilo hrad dobýt teprve po dvouletém obležení v roce 1642. Nedlouho poté se stal majitelem hradu císařský polní maršál Melchior von Hatzfeld, který nechal v letech 1655-1657 pevnost přestavět na barokní palác. Starší podobu stavby připomínala už jen obranná obytná věž. Na začátku XVIII. století Franz von Hatzfeld modernizoval a rozšířil palác. Byla to okázalá stavba s nádhernou průčelní fasádou ze západní strany. O několik desetiletí později Franz Adrian von Hatzfeld rozšířil palác o východní křídlo. Zde se 9. července r. 1813 konala tajná schůzka cara Alexandra I, pruského krále Bedřicha Viléma III. a anglických a rakouských vyslanců, která si kladla za cíl Napoleonovu porážku. Krásně rekonstruovaná obytná věž i zabezpečené pozůstatky Hacknerem navrženého paláce jsou v současné době přístupné návštěvníkům.

spis zamieszczonych reprodukcji

Numer		strona	Numer		strona	Numer		strona			
1	Bolczów	Bolzenschloss	27	19	Jawor	Jauer	63	37	Płakowice	Plagwitz	99
2	Bolków	Bolkoburg	29	20	Jelcz-Laskowice	Jeltsch	65	38	Prochowice	Parchwitz	101
3	Bożków	Eckersdorf	31	21	Kamieniec Ząbkowicki	Kamenz	67	39	Radomierzyce	Joachimstein	103
4	Brzeg	Brieg	33	22	Karpniki	Fischbach	69	40	Rajsko	Neidburg	105
5	Chobienia	Köben a. d. Oder	35	23	Kliczków	Klitschdorf	71	41	Ratno Dolne	Niederrathen	107
6	Chocianowiec	Groß Kotzenau	37	24	Książ	Fürstenstein	73	42	Sobótka-Górka	Zobten am Berge	109
7	Chojnik	Kynast	39	25	Legnica	Liegnitz	75	43	Stoszowice	Peterwitz	111
8	Cisy	Zeisburg	41	26	Leśny Zamek	Burg Waldstein	77	44	Świecie	Schwerta	113
9	Czarne	Schwarzbach	43	27	Lipa	Leipe	79	45	Świny	Schweinhausburg	115
10	Czernina	Tschirnau	45	28	Luboradz	Lobris	81	46	Uraz	Auras	117
11	Czocha	Tschocha	47	29	Maciejowiec	Matzdorf	83	47	Wiśniowa	Roth Kirschdorf	119
12	Dziewin	Dieban	49	30	Międzylesie	Mittelwalde	85	48	Witostowice	Schönjohnsdorf	121
13	Głogów	Glogau	51	31	Milicz	Militsch	87	49	Wleński Gródek	Lehnhausburg	123
14	Grodno	Kynsburg	53	32	Niesytno	Nimmersath	89	50	Wojnowice	Wohnwitz	125
15	Grodziec	Gröditzburg	55	33	Nieszkowice	Kaltwassertal	91	51	Wołów	Wohlau	127
16	Grodztwo	Kreppelhof	57	34	Oleśnica	Oels	93	52	Wrocław-Leśnica	Breslau-Lissa	129
17	Gryf	Greiffenstein	59	35	Owiesno	Habendorf	85	53	Ząbkowice Śląskie	Frankenstein	131
18	Iłowa	Halbau	61	36	Piotrowice Świdnickie	Peterwitz	97	54	Żmigród	Trachenberg	133

spis treści

	strona
1. Dedykacja	— Bogdan Zdrojewski 5
2. Od autora	— Andrzej Woźniak 7
3. Zamki i pałace Dolnego Śląska	— Romuald M. Łuczyński 8
4. Kilka refleksji o autorze	— Jerzy Jerych 17
5. Biografia	— Andrzej Woźniak 20
6. Reprodukcje	23
a — wykaz reprodukcji	24
b — opisy / ilustracje	26 - 133
7. Spis reprodukcji	134

Wybrana bibliografia

Konrad Kazimierz CZAPLIŃSKI, *Zamki w Polsce*, Katowice 1997.

Bohdan GUERQUIN, *Zamki w Polsce*, Warszawa 1984.

Izabela i Tomasz KACZYŃSCY, *Zamki w Polsce południowej – przewodnik*, Warszawa 2000.

Romuald M. ŁUCZYŃSKI, *Zamki i pałace Dolnego Śląska* t. I-III, Wrocław 1997-2001.

Józef PILCH, *Leksykon zabytków architektury Dolnego Śląska*, Warszawa 2005.

Słownik geografii turystycznej Sudetów t. I-XX – praca zbiorowa pod redakcją Marka Staffy, Wrocław, 1989-2005.

ISBN: 978-83-927406-1-2

Związek Polskich Artystów Plastyków
Polska Sztuka Użytkowa we Wrocławiu

STOWARZYSZENIE NA RZECZ
PROMOCJI DOLNEGO ŚLĄSKA

WYDAWNICTWO "MILLENNIUM"
(a.d.1995)